

NASJONALMUSEET

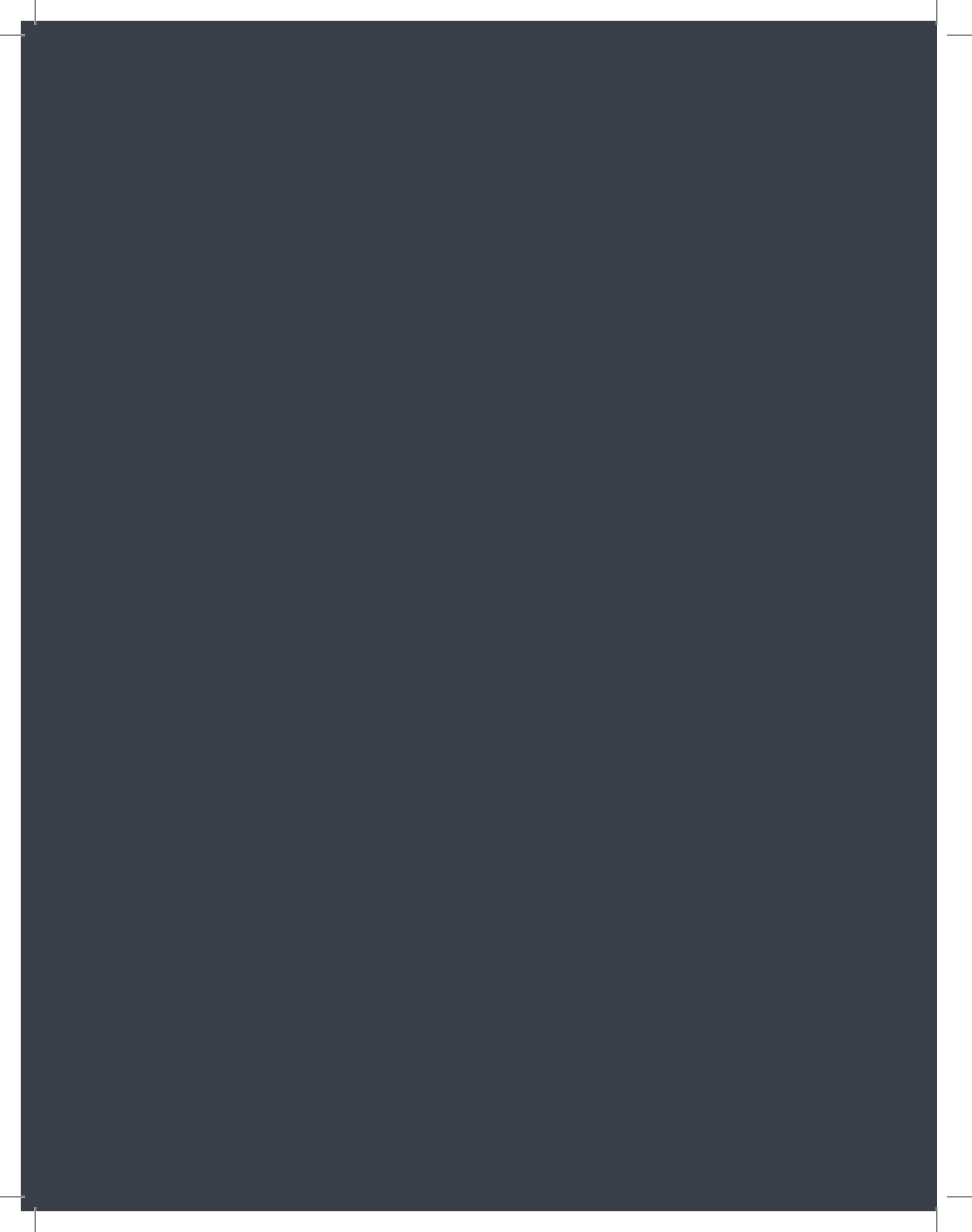

NASJONALMUSEET ÅRSMELDING 2012

NASJONALMUSEET

NASJONALMUSEET
ÅRSMELDING 2012

NASJONALMUSEET
ÅRSMELDING 2012

INNHold

1	STYRELEDERS FORORD	3
2	DIREKTØRENS FORORD	4
3	BESØKSTALL	6
4	UTSTILLINGER	9
5	FORMIDLING	26
6	BIBLIOTEK OG ARKIV	30
7	SAMLINGENE	32
8	FORSKNING OG UTVIKLING	56
9	KOMMUNIKASJON	62
10	FORRETNINGSUTVIKLING	64
11	BYGNINGER OG SIKKERHET	66
12	ORGANISASJON	67
13	DEN KONGELIGE REISE	68
14	MUNCH 150	70
15	NYBYGG PÅ VESTBANEN	71
16	NASJONALMUSEETS STØTTESPILLERE	72
17	STYRETS ÅRSBERETNING	74
18	ÅRSREGNSKAP	79
19	ABC-ANALYSE OG AKTIVITETSREGNSKAP	88
20	ENGLISH SUMMARY	89

STYRELEDERS FORORD

FREMTIDEN

Nasjonalmuseet har nå en meget god organisasjon som leverer solide bidrag til samfunnet gjennom fremragende utstillinger, deltagelse i samfunnsdebatten og kuratorarbeid på høyt nivå.

Den internasjonale organisasjon som vi har klart å bygge opp er en nødvendighet for å sikre Nasjonalmuseets fremtid. Det er alltid menneskene som utgjør forskjellen!

Norge ønsker å bruke noe av vår tids rikdom på å styrke kulturens plass i nåtidens samfunn, samtidig som man vil gi et bidrag til fremtidige generasjoner. Det mener Nasjonalmuseet er riktig og viktig. De konkrete planene for et nytt museum på Vestbanen er et meget godt uttrykk for denne viljen. Vi leder oss til konkret å ta fatt på arbeidet med det nye museet.

Men det er alltid menneskene som utgjør forskjellen!

Takk for samarbeidet i 2012 til styrekolleger og alle medarbeidere ved Nasjonalmuseet.

Fremtiden ser spennende ut!

Svein Aaser

2 DIREKTØRENS FORORD

Utstillingen «Kongelige reiser» i Kunstindustrimuseet, åpnet av statsminister Jens Stoltenberg 20. januar, var regjeringens gave til kongeparets 75-årsdager og den største begivenheten i Nasjonalmuseet i 2012. Utstillingsserien *Den kongelige reise* organiseres av Nasjonalmuseet, og ble senere på året videreført med utstillingen «Gavebordet» ved Kunstmuseene i Bergen, og to vandreutstillinger. Prosjektet fullføres i 2013 med utstillinger i Tromsø og Trondheim.

Nasjonalmuseet arrangerte tolv større og fire mindre utstillinger i Oslo, og i alt 37 vandreutstillinger i Norge og utlandet. Samlet besøkstall for museene i Oslo viser

en nedgang på ca. 6 % fra 2011. Generell tilbakegang i turisttilstrømmning til Oslo og en vekterstreik forklarer mye av nedgangen. Museet har hatt en betydelig økning i besøkstallet for barn og unge.

Det omfattende formidlingsprogrammet inkluderer bl.a. omvisninger for voksne, atelier og omvisninger for barn, arkitekturvandring, fagseminarer, konserter, performancer, spesialopplegg for utvalgte målgrupper, lærerseminarer samt et nasjonalt formidlingsseminar. Det var i 2012 en stor økning i bestilte omvisninger for voksne, og en liten nedgang i skoleomvisninger.

Resultatene av en omfattende publikumsundersøkelse fra årsskiftet 2011/12 ga støtet til en ny satsing på design og nye formidlingsgrep i utstillingene, blant annet gjennom bruk av film og andre digitale plattformer. Nasjonalmuseet har også videreutviklet og økt bruken av sosiale medier.

Det ble i 2012 ervervet kunst for i underkant av 10 millioner kroner, med hovedvekt på samtidskunst og kunsthåndverk/design. Blant høydepunktene av årets kunstinnkjøp var verket *Stille teater* av den danske kunstneren Kirstine Roepstorff, en portrettinstallasjon av den indonesisk-nederlandske kunstneren Fiona Tan, tre skulpturer av Camilla Løv, to landskapsmalerier av Christian August Lorentzen fra 1791 og ca. 1792, en terrin av Christopher Dresser fra 1880 samt en rekke nyere designobjekter. Museet setter stor pris på at Sparebankstiftelsen DnB NOR i samråd med Nasjonalmuseet ervervet to malerier av Erich Heckel og Ernst Ludwig Kirchner fra kunstnergruppen Die Brücke, innenfor den langsiktige samarbeidsavtalen om satsing på tysk ekspresjonistisk maleri.

Med over 20 000 verk i DigitaltMuseum har Nasjonalmuseet kommet et godt stykke videre i den digitale formidlingen og revisjonen av samlingene våre. Det ble på høsten inngått en avtale om en høyt tiltrengt utvidelse av magasinkapasiteten.

Programmet for det store Munch-jubileet i 2013, som organiseres i samarbeid med Munch-museet, ble fremlagt på slutten av året. Det rikholdige programmet ble godt mottatt, og førte til økt medieoppmerksomhet rundt jubileet. Pionerprosjektet «Munch i koffert», som åpnet i Longyearbyen på Munchs 149. fødselsdag

Utstillingsbanner for «Kongelige reiser 1905–2005» pryder Karl Johans gate.

12.12.12 med hovedverket *Selvportrett med sigarett*, har vakt stor oppmerksomhet med sin offensive og generøse formidlingsambisjon. Nasjonalmuseet, Universitetet i Oslo og Munch-museet har inngått en ambisiøs avtale om Munch-forskning.

En viktig begivenhet for hele kunstlivet i 2012 var regjeringens stortingsmelding om visuell kunst – den første i sitt slag. Meldingen vier stor oppmerksomhet til Nasjonalmuseets utvikling og virksomhet, og museet var godt involvert i arbeidet. Både meldingen om visuell kunst og den store kulturutredningen fra Enger-utvalget som ble fremlagt på nyåret 2013, peker på at det fortsatt trengs betydelige løft for hele billedkunstfeltet.

Nasjonalmuseet er svært tilfreds med at stortingsproposisjonen om byggesaken rett før påske 2013 ble oversendt til Stortinget for endelig vedtak i inneværende periode, etter at forprosjektet ble avsluttet et år tidligere og reguleringsbehandlingen i Oslo kommune ble ferdigbehandlet etter nyttår. Reguleringsprosessen tok noe lenger tid enn beregnet, og i proposisjonen anslås innflytting på Vestbanen i 2019–20.

I samarbeid med arkitekten og Statsbygg utarbeidet Nasjonalmuseet i 2012 nytt informasjonsmateriell om byggeprosjektet, og arrangerte på høsten det internasjonale seminaret The Museum of the Future.

I 2012 har museet lagt vekt på å følge opp de langsiktige hoved- og delstrategiene som ble lagt i de foregående årene, med tilhørende årlige, avdelingsvise hand-

Nasjonalmuseet har mange av Edvard Munchs hovedverk. Den nye Munch-salen på Vestbanen blir 50 prosent større enn den museet har i dag.

lingsplaner. Arbeidet med å styrke den menneskelige og organisatoriske dimensjonen ble fulgt opp med en egen HR-strategi. Sykefraværet, som allerede i 2011 lå under landsgjennomsnittet, gikk i 2012 ytterligere ned. Museet utviklet i 2012 et nytt system for egne, periodiske arbeidsmiljøundersøkelser. Hovedkonklusjonen fra den første undersøkelsen er at de ansatte oppfatter arbeidsmiljøet som godt.

Nasjonalmuseets styre avsluttet sin fireårsperiode i 2012. Administrasjonen er tilfreds med at styreleder Svein Aaser og de fleste øvrige styremedlemmer ble gjenoppnevnt. Administrasjonen vil benytte anledningen til å takke styreleder Aaser og de øvrige styremedlemmer for deres store innsats og engasjement for museets utvikling i den første perioden.

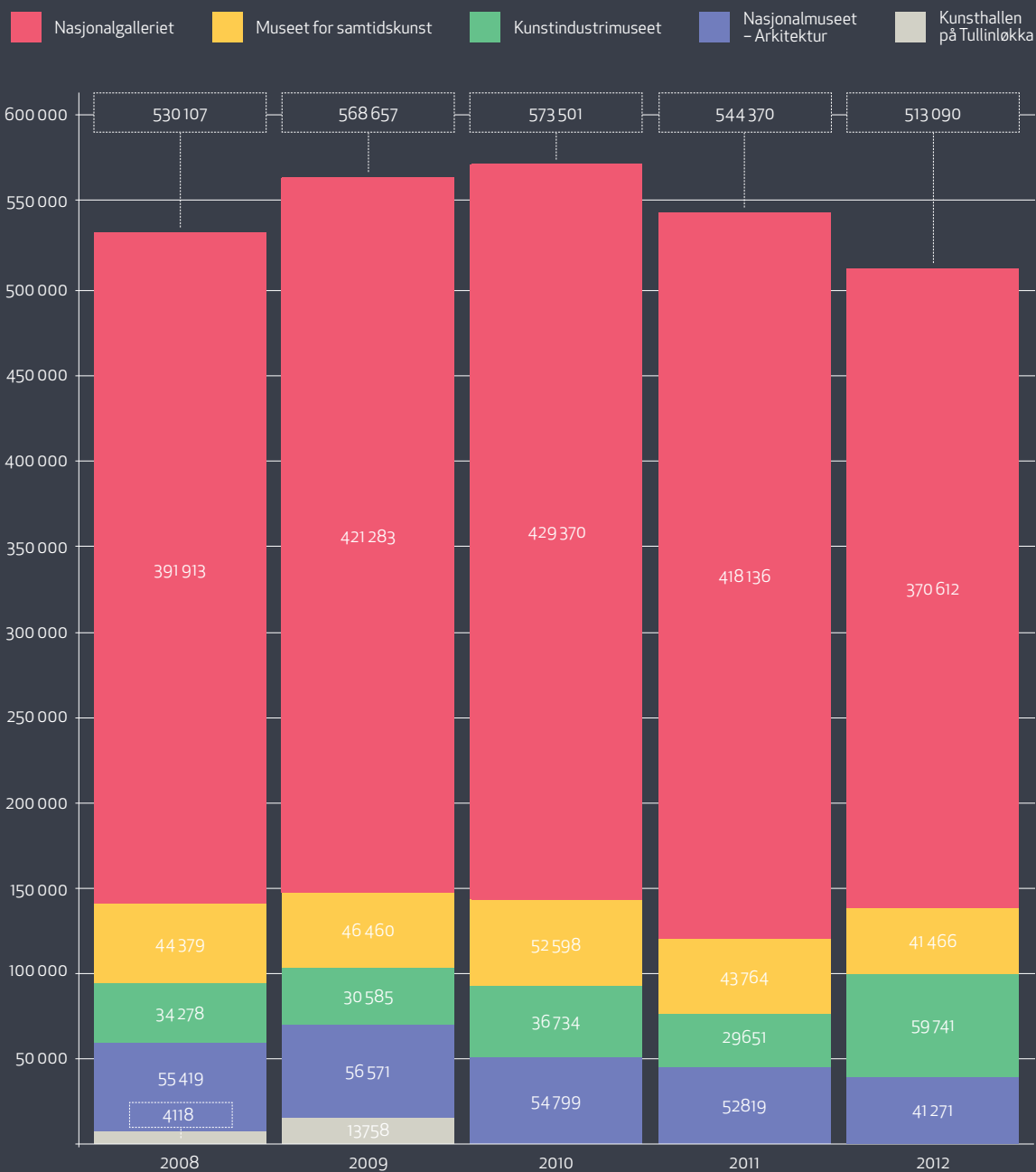
Jeg vil til slutt rette en stor takk til alle ansatte for innsatsen gjennom året. Nasjonalmuseet er i dag en robust institusjon som nyter økende anerkjennelse i offentligheten. Kvaliteten på museets ulike tilbud blir stadig forbedret. Det skjer takket være det solide arbeidet, de nye initiativene og den store ansvarligheten som preger de ansattes innsats.

Audun Eckhoff
Audun Eckhoff

BESØKSTALL

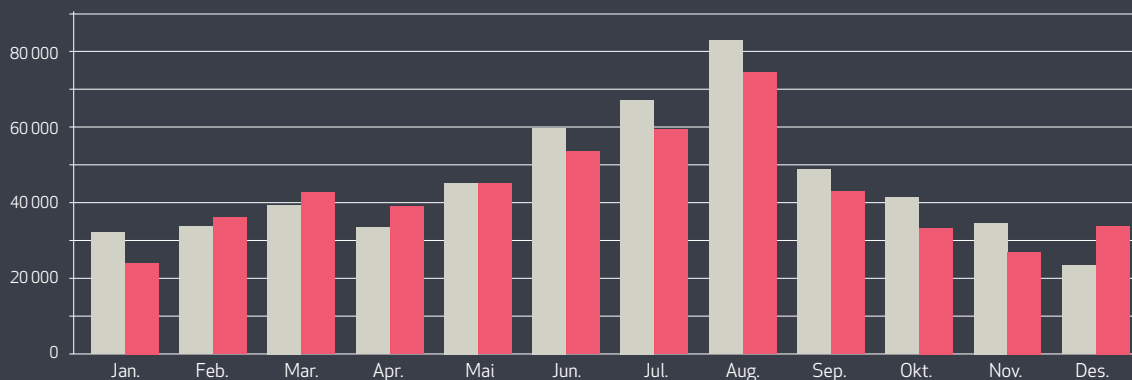
3.1 BESØKSTALL I OSLO

BESØKSTALL PR. VISNINGSTED 2008-12

BESØKSTALL PR. MÅNED 2011-12

2011 2012

BESØKSTALL TOTALT 2012

513 090

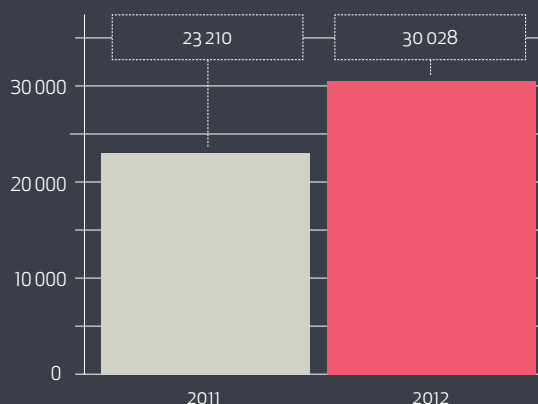
BESØKSTALL, DIFFERANSE 2011-2012

-6%

Nærmere 50 000 publikummere så «Kongelige reiser 1905–2005» i Kunstindustrimuseet i 2012. Utstillingen var en del av regjeringens gave til kongeparet i forbindelse med deres 75-årsdager, og bidro til stabile besøkstall for hele Nasjonalmuseet.

Totalt har Nasjonalmuseet i 2012 hatt 513 090 besøkende innenfor dørene. Dette er en svak nedgang fra 2011, der samlet besøkstall var 544 370. Noe av nedgangen kan forklares med vokterstreiken i begynnelsen av juni, som medførte et tap på ca. 12 000 besøkende ved Nasjonalgalleriet og i Nasjonalmuseet – Arkitektur samt variasjon i publikumsoppslutningen på museets utstillinger. Innføring av entré og nedgang i antall turister

BESØKSTALL BARN OG UNGE 2011-12

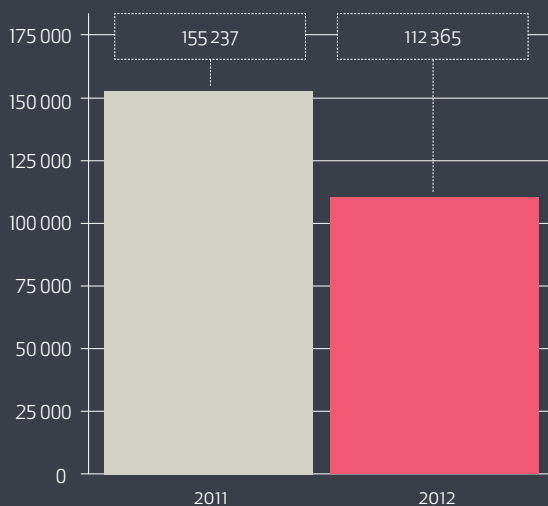

fra kriserammede land i eurosone kan også ha vært medvirkende til en liten nedgang de to siste årene.

Den svært positive publikumsutviklingen blant barn og unge er spesielt gledelig for Nasjonalmuseet. Museet opplevde en økning på nærmere 30 % blant det yngre publikummet, og flere benyttet seg av formidlingsaktivitetene, spesielt i Nasjonalgalleriet og Kunstindustrimuseet. I tillegg til «Kongelige reiser 1905–2005» trakk også utstillingene «Emil Nolde» i Nasjonalgalleriet, «Prisme» og «Ufullførte reiser» i Museet for samtidskunst og «Utsikter» i Nasjonalmuseet – Arkitektur et stort publikum.

3.2 BESØKSTALL FOR LANDSDEKKENDE PROGRAM

BESØKSTALL 2011-12

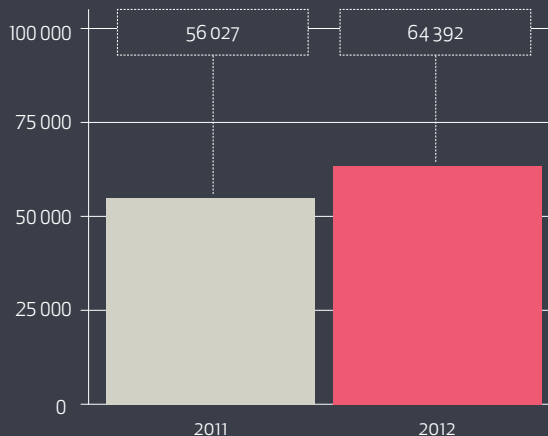
VISNINGSTEDER 2012

537

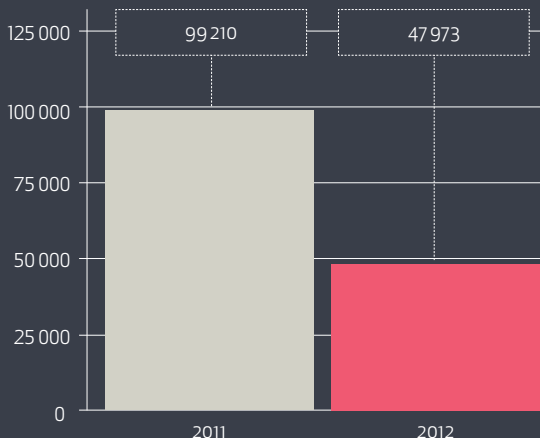
ANTALL OMVISNINGER 2012

2 814

BESØKSTALL NETTVERK SKOLE 2011-12

BESØKSTALL NETTVERK GALLERI 2011-12

I Nasjonalmuseets landsdekkende program ser vi en positiv økning i skolenettverket Den kulturelle skolesekken (DKS) – et resultat av gode prosjekter og aktive fylkeskommuner.

Nedgangen i gallerinettverket kan forklares med to hovedfaktorer: man opplevde sviktende interesse for noen av de

småle produksjonene samtidig som de største publikums-magnetene ikke hadde fulle årsturneer, for eksempel «Grete Prytz Kittelsen», «Marimekko», «Arne & Carlos» og «Den lengste reisen».

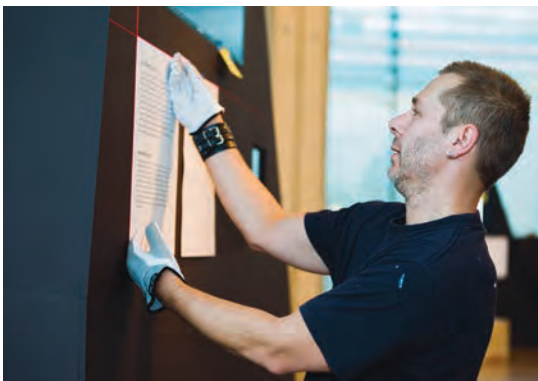
For Nasjonalmuseets besøkstall i utlandet, se s. 24.

4 UTSTILLINGER

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design tar vare på den norske kulturarven og inviterer til utfordrende møter med kunst, arkitektur og design. Museet har et omfangsrikt utstillingsprogram som også inkluderer vandreutstillinger i inn- og utland. I museumsbygningene i Oslo – Nasjonalgalleriet, Museet for samtidskunst, Nasjonalmuseet – Arkitektur og Kunstindustrimuseet – blir det vist skiftende utstillinger og faste utstillinger med verk fra samlingene.

Utstillingsforberedelser.

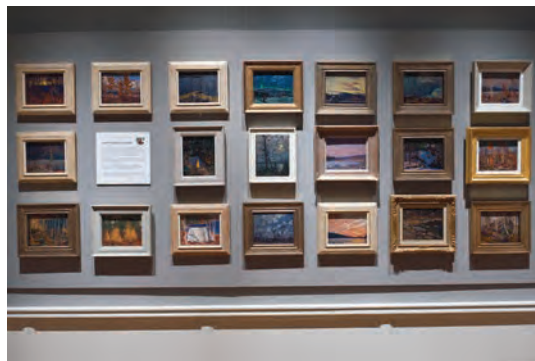
4.1 ELDRE OG MODERNE KUNST

I Nasjonalgalleriet ble det i 2012 vist to internasjonale utstillinger, og én norsk utstilling der serien med store norske kunstnere ble videreført.

Først ut var «Painting Canada. Tom Thomson and the Group of Seven» (27.01.–13.05.12). H.M. Dronning Sonja var til stede under åpningen og lot seg begeistre av utstillingen – den største samlingen av hovedverk fra den tidlige kanadiske modernismen som noen gang har vært lånt ut. Utstillingen omfattet en rekke malerier av kunstnere som Tom Thomson og Lawren Harris, som på begynnelsen av 1900-tallet dro ut for å avbilde Canadas villmark med oljeskisser og landskapspanoramaer. Verk fra Nasjonalmuseets egen samling var også med i utstillingen, noe som viste den avgjørende betydningen norsk kunst hadde på utviklingen av den canadiske avantgarden. Utstillingen ble til i samarbeid med National Gallery of Canada, og Dulwich Picture Gallery, London. I prosjektrummet ble det parallelt vist et utvalg av Albrecht Dürers tresnitt fra Nasjonalmuseets samling.

Sommeren ble viet Christian Krohg, i den første store Krohg-utstillingen i Oslo siden 1987: «Christian Krohg. Bilder som griper» (15.06.–16.09.12). Den egenproduserte, forskningsbaserte utstillingen presenterte 70 sentrale malerier fra midten av 1870-årene til århundreskiftet. De sosialkritisk-politiske verkene ble satt opp mot de intime og private motivene for å understreke spenningen mellom disse to ytterpunktene i Krohgs verk. I tillegg ble bilder som hovedverket *Albertine i politilægens venteværelse* belyst ved hjelp av samtidige dokumenter og interaktive digitale elementer. Krohgs skissebøker fra oppholdet i Berlin, og grafiske blad av hans studiekamerat og venn Max Klinger, ble presentert i prosjektrummet.

På høsten ble det for første gang på 40 år vist en omfattende maleriutstilling med Emil Noldes verk i Norge: «Emil Nolde. Jakten på det autentiske» (12.10.12–20.01.13). Som følge av sjenerøs støtte fra Nolde-stiftelsen i Seebüll ble det mulig å iverksette et ambisiøst konsept som fanget opp alle de store temaene

Fra utstillingen «Painting Canada. Tom Thomson and the Group of Seven».

til denne sentrale tyske ekspresjonisten: storbynatten i Berlin, sydhavsreisen, kristne motiver, det nordtyske kystlandskapet, blomster og hager. Utstillingen, som ble komplettert med akvareller og grafiske arbeider – delvis fra Nasjonalmuseets egen samling, ble til ved hjelp av gavmild støtte fra energikonsernet Wintershall.

Utstillingskonseptet vektla en grundig analyse av Noldes tvetydige rolle som vekselvis medløper og offer i nazitiden. Parallelt, i prosjektrummet, viste vi videoen *I See a Woman Crying (Weeping Woman)* av den nederlandske foto- og videokunstneren Rineke Dijkstra. Dette verket inviterte publikum til å reflektere over egne holdninger til moderne kunst.

Neste side:

Øverst: Fra utstillingen «Christian Krohg. Bilder som griper».

Nederst: Fra utstillingen «Emil Nolde. Jakten på det autentiske».

4.2 SAMTIDSKUNST

Utstillingsprogrammet omfattet fem egenproduserte utstillinger. 2011-utstillingen som presenterte Kirstine Roepstorffs verk sto frem til medio februar. Den ble avløst av en storskalautstilling med tegninger. Like etter åpnet en utstilling knyttet til temaet *ufullførte reiser*, som viste verk av internasjonale kunstnere. Kunstneren Camilla Løws skulpturer ble stilt ut på sommeren, og høstutstillingen satte søkelys på musikkens rolle i samtidskunsten.

«Kirstine Roepstorff. Formløshetens Wunderkammer» (23.10.11–19.02.12) presenterte den Berlin-baserte, danske kunstneren med en omfattende separatutstilling. Utstillingen var et samarbeid med Museum für Gegenwartskunst Basel.

«Prisme. Tegning fra 1990 til 2012» (02.03.–05.08.12) viste tegninger fra Nasjonalmuseets samling, signalverk fra andre samlinger og spesialbestilte nye verk. Utstillingen utforsket samtidstegning som et eget, voksende felt for kunstproduksjon. Den omfattet digital tegning, stedsbestemt og tidsavgrenset arbeid samt tegninger som redskap for utøvende kunst og video. Kunstnere som var representert i utstillingen var bl.a. Carlos Capelán, Dag Erik Elgin, Wenche Gulbrandsen, Ane Mette Hol, Kjell Varvin, Jorinde Voigt, Olav Christopher Jenssen, William Kentridge, Pierre Lionel Matte, Ian McKeever, Richard Long og Leonard Rickhard.

«Ufullførte reiser» (16.03.–20.05.12) viste verk av 16 internasjonale kunstnere som på hver sin måte tematiserte «reiser» som ikke tar slutt – reisen som metafor for den evige søken etter å finne seg selv og sin plass i verden. Flere verk belyste også migrasjon og drømmen om tilhørighet. Mange av kunstnerne tok for seg spørsmålet om identitet som en eksplisitt geografisk, romlig ekspedisjon. Reisene deres til virkelige og imaginære steder viste livet som en rastløs oppdagelsesreise i både bokstavelig og overført forstand. Flere av utstillingens verk var nyinnkjøp, som Isaac Juliens imponerende ni-kanals videoinnstallasjon *Ten Thousand Waves*, Knut Åsams videoinnstallasjon *Abyss*, Marine Hugonniers *Travelling Amazonas* og Runo Lagomarsinos *We all laughed at Christopher Columbus*.

Fra utstillingen «I Wish This Was A Song. Music In Contemporary Art».

«Camilla Løw. The Space of Shape-Time» (09.06.–26.08.12) presenterte Camilla Løws skulpturelle univers. Kunstnerens arbeider har et abstrakt formspråk og kan ved første blick minne om modernistisk skulptur, minimalisme og konstruktivism, der verkene kun refererer til seg selv. Men hun bryter med denne tradisjonen ved at materialvalget og utformingen gir assosiasjoner til arkitektur og design. Skulpturene settes sammen i grupper slik at de relaterer seg til hverandre og betrakteren. Utgangspunktet for mange av Løws skulpturer er sammensetningen av identiske, prefabrikkerte deler. Banksalens vindusrekke ble i utstillingsperioden åpnet opp for dagslys, noe som understreket forholdet mellom skulptur, arkitektur og bylandskapet utenfor.

«I Wish This Was A Song. Music In Contemporary Art» (14.09.12–20.01.13) satte søkelys på musikkens rolle i samtidskunsten. 49 internasjonale kunstnere deltok med verk innen maleri, skulptur, video, lydinstallasjoner og foto. Utstillingen var delt inn i temaene *Performative*

Fra utstillingen «Prisme. Tegning fra 1990 til 2012».

Fra utstillingen «Camilla Løw. The Space of Shape-Time».

Sculptures, Synesthesia, Move It!, Sing Along, Looking to the Classics og *Sounds of Silence*. Et omfattende liveprogram fulgte utstillingen og inkluderte bl.a. konserter med Silje Nergaard, Apparatjik og Sølvguttene, performancer med Camille Norment og Tori Wrånes, og foredrag om John Cage og Radka Toneff. I samarbeid med Ultima og Ny Musikk var det på åpningsdagen konserter med Diamanda Galas og KILLLL.

Fra utstillingen «Ufullførte reiser».

4.3 ARKITEKTUR

Nasjonalmuseet – Arkitekturs utstillingsprogram markerte høy aktivitet og stor tematisk spennvidde gjennom årets utstillinger i Oslo. To av tre store utstillinger, og to av tre små, var egenproduksjoner. Museets produksjon «Ildsjeler» ble utviklet i samarbeid med arkitektkontoret Helen & Hard og var tett knyttet opp mot «Architecture of Consequence», en utstilling produsert av Netherlands Architecture Institute (NAI). «Ildsjeler» og den nederlandske utstillingen ble presentert sammen som «Architecture of Consequence. Nederlandsk og norsk arkitektur for framtiden» (09.03.–27.05.12), med målsetting om å vise hvordan arkitekter kan skape en mer bærekraftig framtid. Samtidsprosjekter fra ti anerkjente nederlandske arkitekter demonstrerte mulige løsninger for aktuelle samfunnsmessige problemstillinger innen matproduksjon, helse og omsorg, energi, tid, rom og sosiale sammenhenger, mens analogien «Ildsjeler» diskuterte enkeltindividers betydning for et mer bærekraftig samfunn i Norge i dag.

I den store sommerutstillingen «Utsikter. Norge sett fra veien 1733–2020» (22.06.–28.10.12) ble veien brukt som utgangspunkt for å utforske sammenhenger mellom dagens natur- og landskapsforståelse og tidligere tiders framstillinger av Norge, slik landet og landskapet fortonet seg for de reisende langs veiene. Vår tids bidrag til iscenesettelse av norske utsikter ble tematisert gjennom modeller av Carl-Viggo Hølmebakks *Vøringsfossen* og Peter Zumthors sinkgruvemuseum i Allmannajuvet i Sauda. Begge ble vist i Ulltveit-Moe-paviljongen. Bucher-salen fungerte som et arkivrom for serier av historisk materiale fra 1733 og fram til i dag. Utstillingen var et samarbeid mellom Statens vegvesen, forskningsprosjektet *Routes, Roads and Landscapes* og Nasjonal-museet.

I slutten av november satte den tredje hovedutstillingen, «Arkitekturimport» (16.11.12–07.04.13) søkelys på en svært aktuell trend: Som en konsekvens av EUs konkurranse-direktiv, vinner stadig flere utenlandske arkitekter arkitektkonkurranser i Norge. Antallet utlendinger som får realisert sine prosjekter her i landet har aldri vært høyere enn i 2012. Utstillingen presenterte arkitektene og deres arbeid. Den dannet også

Fra utstillingen «Arkitekturimport».

grunnlag for å stille spørsmål om hvilken betydning den økende internasjonaliseringen vil få for norsk arkitektur i framtiden.

«Via Stockholm? Norske arkitekter ved Kungliga Tekniska Högskolan» (22.03.–05.08.12) var den første av tre utstillinger i det lille utstillingsrommet, Hvelvet. Samlingsutstillingen viste en serie tegninger, utført av fire betydningsfulle norske arkitekter som studerte ved Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm i perioden 1899–1910: Arnstein Arneberg, Andreas Bjercke, Georg Eliassen og Magnus Poulsson. Den neste hvelvutstillingen «Per Line. Stillhetens arkitekt» (17.08.–21.10.12), en produksjon fra Hå gamle prestegard, presenterte jærarkitekten Per Lines (1936–1997) stillferdige og tidløse arkitektur. Lines respekt for natur og lokal byggeskikk er relevant i dag gjennom den fornyede interessen for økologi, kortreiste materialer og enkle byggeteknikker. Den kunsthistoriske utstillingen «Oppmåling av fortiden. Tegninger fra Riksantikvarens samling» (01.11.12–03.02.13) avsluttet årets hvelvserie og markerte Riksantikvarens 100-årsjubileum. Utstillingen viste oppmålingstegninger fra perioden 1810–1903.

Neste side:

Øverst: Fra utstillingen «Architecture of Consequence. Nederlandsk og norsk arkitektur for framtiden».

Nederst: Fra utstillingen «Utsikter. Norge sett fra veien 1733–2020».

4.4 DESIGN OG KUNSTHÅNDVERK

Utstillingsprogrammet i Kunstindustrimuseet har vært preget av oppdraget med å produsere hovedutstillingen i utstillingsserien *Den kongelige reise* samt den faste visningen av norske kunsthåndverkeres juryerte årsutstilling. Utstillingene inneholder et bredt materiale fra det historiske til det samtidige.

«Kongelige reiser 1905–2005» (15.02.–26.08.12) var den første av seks utstillinger som inngikk i jubileumsprosjektet med den overgripende tittelen *Den kongelige reise*. Utstillingene var en gave til kongeparet fra regjeringen. Åpningen av utstillingen på Kunstindustrimuseet utgjorde selve gaveoverrekkelsen fra statsministeren til DD.MM. Kong Harald og Dronning Sonja i forbindelse med deres 75-årsdager i 2012. Innholdet i «Kongelige reiser 1905–2005» var et resultat av samarbeidet mellom Det kongelige hoff og Nasjonalmuseet, basert på registreringsarbeid utført på slottet. Ca. 290 gjenstander ble vist i utstillingen foruten arkivalier og foto. Utstillingen var delt inn i fire deler: Storsalen med *Kronings- og signingsreiser*, hvor hovedattraksjonen var Kroningsvognen fra 1906 med fire forspente hester. Dernest i tre saler i 1. etasje: *DD.MM. Kong Haakon og Dronning Mauds reiser*, *H.M. Kong Olav og Kronprinsesse Märthas reiser* og *DD.MM. Kong Harald og Dronning Sonjas reiser*. Utstillingen viste uniformer og gallaantrekk med ordener, supplert med gjenstander relatert til de spesifikke reisene og dokumentert med filmer og foto. Modell av den forrige kongevognen for jernbanen, modell av kongeskipet og kronprins Olavs Cadillac ble også presentert.

Kongelige reiser forbindes gjerne med historiske hendelser og gir assosiasjoner til prakt og stas, men også til møter mellom kongefamilien og folket. Kongelige begivenheter og reiser ble vist i fire historiske filmer sammensatt av NRK: *Monarkiet i filmens århundre*, *Kongelige førstedamer – Dronning Maud*, *Kongelige førstedamer – Kronprinsesse Märtha* og *Det nye norske kongehuset*. Utstillingen er en av de best besøkte på Kunstindustrimuseet noensinne med totalt 48 247 besøkende, hvorav 4 445 barn.

Fra utstillingen «Kunsthåndverk 2012».

«Kunsthåndverk 2012» (23.9.–15.12.12) er Norske Kunsthåndverkeres juryerte årsutstilling. Den presenterer nye arbeider av norske kunsthåndverkere og viser verk med et stort spenn i form og innhold i materialene glass, keramikk, tre, metall, tekstil og lær. Det ble presentert 71 verk av 49 kunstnere i årets utstilling, og den viste fargerike arbeider med en sterk tilstedeværelse av materialitet. Keramikk og tekstil utgjorde de fleste arbeidene. De deltagende kunstnerne representerte et større aldersspenn enn på mange år. Vinner av årets Kunsthåndverkpris fra Bildende Kunstneres Hjelpefond ble i 2012 Torbjørn Kvasbøe med verket *Rørform 2012*. Dette skulpturelle arbeidet i plastisk leire reflekterer utstillingens mange variasjoner i form og formuttrykk.

Neste side:

Fra utstillingen «Kongelige reiser 1905–2005».

Øverst: Kong Haakons og dronning Mauds kroningsvogn.

Nederst: Prins Charles og hertuginne Camilla besøker utstillingen i forbindelse med sitt offisielle besøk i Norge mars 2012.

4.5 UTSTILLINGER I LANDSDEKKENDE PROGRAM

Nasjonalmuseet har hele Norge som arena og ønsker å skape kunstopplevelser som gir innsikt, beveger og begeistrer. Utstillingsprofilen i det landsdekkende programmet skal speile museets produksjoner i Oslo, produsere aktuelle utstillinger basert på samlingene eller i samarbeid med eksterne kunstnere, kuratorer og institusjoner. Utstillingsdesign og formidling utforskes og utvikles for enda bedre å kunne tilrettelegge for sterke og varige møter mellom mennesker og kunst. Det blir tilrettelegt for verkstedsaktiviteter knyttet til utstillingene.

I 2012 har samtlige norske fylkeskommuner, og to bykommuner signert intensjonsavtale med Nasjonalmuseet om samarbeidet i Den kulturelle skolesekken (DKS).

Etableringen av to nettsted, *dks.nasjonalmuseet.no* og *vandreutstillinger.nasjonalmuseet.no*, har bidratt til å synliggjøre bredden av vandreutstillinger i Norge. Plattformen har kunst- og formidlingsfaglig innhold, den synliggjør turnéaktiviteten, informerer om praktiske forhold og fungerer som en bestillings-, informasjons- og distribusjonskanal. Nasjonalmuseet har samarbeidet med Norsk kulturskoleråd om å styrke samhandlingen mellom DKS og kulturskolene. Museet er aktiv i Nettverk for nasjonale aktører (NNA) som ansvarlig for visuell kunst til DKS, og er i jevnlig dialog med Norske Kunstforeninger, Kunstsentrene i Norge og Norsk Kulturhus Nettverk.

Gjennom DKS tilbys produksjoner tilpasset skole- eller klasseromsformatet. Galleriutstillingene har et større format og vises i kunstforeninger, kunstnersentre, fylkesgallerier, kulturhistoriske museer og kulturhus. Profesjonelle kunstformidlere tilrettelegger for dialog med et bredt publikum.

DEN KULTURELLE SKOLESEKKEN

Totalt 20 utstillinger, inkludert 4 nye produksjoner

Ukens kunstverk

Crossover

Digital kunstformidling i treårssykluser. Ca. 100 verk med formidlingstekster vises på storskjerm i skolenes fellesområde. Pedagogiske oppgaver knyttes til hvert av kunstverkene. Besøktall: 6 000 elever/lærere, 8 skoler.

Vi er de andre

Turné. Samtidskunst

Fremmedfrykt og vi/dem-tematikk er sentrale elementer i formidlingen. I science-fiction kan oppdiktete vesener anvendes for å stille spørsmål om hva det vil si å være et menneske. Besøktall: 4 643, 30 skoler, 172 omvisninger.

Sven Pålsson. Bending Water

Turné. Samtidskunst

Med sine avanserte dataanimasjoner er Sven Pålsson en av få nordiske kunstnere som har en sentral plassering innen den såkalte hypermodernismen. Videoverk med to projeksjoner. Vist på:

- Barnas Kulturhus i Bergen.
Besøktal: 522, 16 skoler, 138 omvisninger.
- Hovefestivalen 24.–30.06.12:
15 000–20 000 publikummere innenfor festivalområdet pr. dag.

Designjungelen

Turné. Design

Verk fra de nederlandske kunsthåndverkerne Kleinepier & TTVo. Elevene får berøre, lukte og sitte på, og på annen måte ta installasjonen i bruk. Iscenesatte miljøer setter søkelys på våre omgivelser og deres utforming. Besøktall: 5 228, 37 skoler, 209 omvisninger.

Utopi og fantasi

Turné. Arkitektur

Fremtidsvisjoner innen arkitektur. Arkitekturutopiene blir vist i modeller, utfyllende bilder og tekster med skildringer av utopienes visjoner for et bedre liv. Besøktall: 3 742, 39 skoler og 159 omvisninger.

Øverst: Fra utstillingen «Kryp, køntri og spaceinvaders».
Midten: «Eventyrskatten».
Nederst: «Få øye på Munch».

Den tredje dimensjonen

Turné. Samtidskunst

Utstillingen viser skulpturer som ikke uttrykker det tradisjonelle figurative motivet. De er såkalte post-moderne skulpturer som ofte inneholder hverdagslige elementer både i materiale og teknikk.

Besøkstall: 5 526, 54 skoler, 218 omvisninger.

Muorrajurdagat

Turné. Samtidskunst

Fem kunstnere med relasjon til samisk kunst og kultur setter spørsmålsteget ved bærekraftig utvikling, tradisjon, tidsaspekt, materialitet og vårt forhold til naturen.

Besøkstall: 3 670, 27 skoler, 137 omvisninger.

Da fjellet ble oppdaget

Turné. Eldre kunst

Med Flintoe på en malerisk reise til Vestlandet i romantikkens tidsalder. Kosmorama med Johannes Flintoes landskapsprospekter. Samarbeid med Statens kartverk.

Besøkstall: 898, 21 kulturskoler/skoler, 82 omvisninger.

Laget i verden

Turné. Kunsthåndverk

Utstillingen er en reise i verden, konkretisert gjennom smykkeobjekter laget av kunstnere fra seks verdensdeler. Fokus på opprinnelse og mangfold.

Besøkstall: 8 059, 66 skoler, 358 omvisninger.

Eventyrskatten. Erik Werenskiolds og Theodor Kittelsens illustrasjoner til Asbjørnsen og Moes folkeeventyr

Produksjon og turné. Eldre kunst

Høydepunkter innen norsk illustrasjonskunst. Gjennom bevegelige bilder, musikk og eventyrfortellinger møter elevene Askeladden, prinsesser, fantastiske dyr og trolske skapninger. De utfordres til å se sammenhenger mellom tegning og fortelling.

Besøkstall: 1 350, 18 skoler, 69 omvisninger.

Kryp, køntri og spaceinvaders

Produksjon og turné. Design

Elevene bringes inn i Arne & Carlos' kreative verden. Duoens atelier fylt med inspirasjonsgjenstander gjenskapes, og elevene gis en innføring i og forståelse for deres designprosess. Samarbeid med DogA.

Besøkstall: 7 815, 13 skoler, 49 omvisninger.

Multipler

Produksjon og turné. Samtidskunst

Med installasjonsbasert kunst i skolens lokaler får elevene ny forståelse for stedsspesifikk kunst. Kunstverkene utfordrer, skaper oppmerksomhet og tilfører nye historier til kjente steder og gjenstander på skolen.

Besøkstall: 2 952, 42 skoler, 190 omvisninger.

Konge uten krone

Produksjon og turné. Kulturhistorie

Elevene inviteres til praktisk workshop med bildetolkning og introduseres til den historiske portrettradisjonen og fotografiet som medium. Del av utstillingsprosjektet *Den kongelige reise*, regjeringens gave til kongeparets 75-årsdager i 2012.

Besøkstall: 1 885, 21 skoler, 82 omvisninger.

Arkitektens valg

Turné. Arkitektur

I møte med utstillingen blir elevene kjent med og inspirert av noen av verdens mest banebrytende museumsbygg. Gjennom et byggesett av Sverre Fehns (1924–2009) utstillingspaviljong for Nasjonalmuseet – Arkitektur, i målestokk 1:25 stimuleres elevenes nysgjerrighet rundt arkitektur og arkitekturens prinsipper.

Besøkstall: 557.

Grete Prytz Kittelsen

Turné. Design

I utstillingen introduseres elevene for en av Nordens fremste formgivere, Grete Prytz Kittelsen (1917–2010).

I møte med kvalitetsdesign vil vi aktivisere det visuelle miljøet i skolen. Kanskje kan vi vekke til live noe som har mistet sin betydning, som ingen lenger ser.

Besøkstall: 2 898, 26 skoler, 104 omvisninger.

Broer

Turné. Arkitektur

Opplev arkitektur gjennom presentasjon av broen som bærende konstruksjon og som del av våre bygde omgivelser. Elevene monterer/bygger tre frittstående broer som de etterpå anvender når de krysser en «elv». Gjennom lek og praktisk oppgaveløsning skapes interesse og forståelse for broer og andre bygde konstruksjoner i elevenes lokalmiljø.

Besøkstall: 8 092, 77 skoler, 317 omvisninger.

Få øye på Munch

Produksjon og turné. Eldre kunst
Munch brukte datidens teknologi, og fotografiet fungerte ofte som en skissebok. Elevene blir kjent med Munchs uttrykksmåter og bruker dem i bilder de selv lager. Med fingeren som pensel, bruker elevene iPad som kamera, palett, lerret, galleri og distribusjonskanal. Besøksstall: 555, 1 skole.

Snøkul

Produksjon. Arkitektur
Elevene prøver seg som arkitekter og utformer og presenterer et nytt kulturhus i sitt nærmiljø. Arkitektkontoret Snøhetta er inspirasjonskilde for de digitale og analoge arbeidsmetodene som benyttes. Forsknings- og utviklingsarbeid i samarbeid med InterMedia (UiO) og Snøhetta.

Byplansjefene

Produksjon. Arkitektur
Utstillingen lar barn leke med et enkelt byggesett med mange bygninger i ulike typologier og fra forskjellige tidsepoker. Byggesettet gjenspeiler byer, tettsteder og samfunn slik de ser ut i dag. Hva er en god by? Hvorfor ser byene ut som de gjør? Hvordan burde de ha vært? Gjennom prosjektering og utprøving får elevene en dypere forståelse for byplan og arkitektur, der de selv trer inn i rollen som byplansjefer.

Alle komponerer!

Produksjon. Samtidskunst
Skoleelevene komponerer et musikkstykke gjennom bevegelser i rommet. Kamera og dataprogram forvandler deres bevegelser til lyd. Dette blir skolens eget soundtrack. Skoleutstillingen er en videreføring av Apparatjik og Audiokolors prosjekt for utstillingen «I Wish This Was A Song. Music In Contemporary Art» som ble vist i Museet for samtidskunst i 2012/13.

Skrift

Pensjonert utstilling om skriftutvikling, boktrykkerkunst og kalligrafi. Utstilt på sju filialer av Deichmanske bibliotek i Oslo. Bibliotekene har i visningsperiodene hatt ca. 176 900 besøkende.

NETTVERK GALLERI

**Totalt 15 utstillinger,
inkludert 6 nye produksjoner**

Munch i koffert

Produksjon og turné. Eldre kunst
Utstillingen består av Munchs hovedverk *Selvportrett med sigarett* (1895). Verket er plassert i en spesialdesig-net reise- og visningsenhet. Utstillingen er en del av markeringen av Munch-jubileet, *Munch 150*. Med utstillingen følger et digitalt verksted for ungdom: «Få øye på Munch». Vist på Svalbard.
Besøksstall: 555, 1 stopp, 2 omvisninger.

Norwegian Wood – et laboratorium

Turné. Arkitektur
Prosjektet beskriver den største satsingen på miljøvennlig og fremtidsrettet trearkitektur i Norge noensinne. Vist i Akershus.
Besøksstall: 498, 1 stopp, 9 omvisninger.

Grete Prytz Kittelsen. Emalje og design

Turné. Design
Grete Prytz Kittelsen (1917–2010) har blitt kalt Scandina-vian Design-dronningen. Hun blir regnet blant de viktigste formgiverne i Norden og har mer enn noen vært med på å rette oppmerksomhet mot norsk design.
Besøksstall: 972, 6 stopp, 17 omvisninger.

Norway Says 10

Turné. Design
Utstillingen ble laget i forbindelse med den fremgangs-rike designgruppens tiårsjubileum. Nyskapende møbler, lamper, tekstiler, bruksgjenstander og industride-sign blir vist.
Besøksstall: 4 320, 5 stopp, 97 omvisninger.

Kunsthåndverk 2010 – et utvalg

Turné. Kunsthåndverk
Utstillingen tar utgangspunkt i «Kunsthåndverk 2010», Norske Kunsthåndverkeres årsutstilling, som ble vist i Kunstindustrimuseet høsten 2010. Utstillingen omfatter glass, keramikk, tekstil, tre og metall, og gir en bred presentasjon av utviklingen i feltet.
Besøksstall: 2 338, 4 stopp, 24 omvisninger.

Arne & Carlos. Eit ferdaminne

Produksjon og turné. Design
Utstillingen sammenfatter deler av designerduoen Arne & Carlos' produksjon innen motedesign, og inkluderer dreiningen mot bokproduksjon med fokus på strikk. Samarbeid med DogA.
Besøkstall: 10 770, 3 stopp, 48 omvisninger.

Eventyrlig. Gamle fortellinger i ny drakt

Produksjon og turné. Eldre kunst / Crossover
Markering av 200-årsjubileet for Peter Christen Asbjørnsens (1812–1885) fødsel. Utstillingen er inspirert av museets egen samling av eventyrtegninger som knyttes opp mot samtidige kunstneres visuelle tolkninger av folkeeventyrene.
Besøkstall: 16 322, 5 stopp, 30 omvisninger.

SPOR. Norsk arkitektur 2005–2010

Produksjon og turné. Arkitektur
Utstillingen presenterer et utvalg av det beste norske arkitekter har produsert de siste årene. Den dokumenterer, oppsummerer og identifiserer tendenser og gjenkjenner det særegent norske.
Besøkstall: 4 174, 5 stopp, 94 omvisninger.

Ketchup og blod. Videoperformanser av Paul McCarthy

Produksjon og turné. Samtidskunst
Tittelen og videoverkene i utstillingen reflekterer McCarthys interesse for, og interaksjon med materialene. Selv om kunstneren aldri legger skjul på den ekstreme forenklingen, klarer vi likevel ikke helt å skille mellom ketchup og blod – virkelighet og iscenesettelse.
Besøkstall: 115, 1 stopp, 2 omvisninger.

Den lengste reisen (1940–1945)

Produksjon og turné. Kulturhistorie
Utstillingen omhandler kongefamiliens lange, ufrivillige utenlandsopphold i perioden 1940–45. Med kong Haakon VII som symbolsk og dramatisk midtpunkt, formidles angrepet på Norge 9. april, kongefamiliens flukt gjennom landet, splittelsen og den påfølgende eksiltilværelsen i USA og England. Utstillingen er en del av *Den kongelige reise*, regjeringens gave til kongeparets 75-årsdager i 2012.
Besøkstall: 4 683, 2 stopp, 94 omvisninger.

Marimekko. Mote og design

Turné. Design
Utstillingen er inspirert av den internasjonale vandre-utstillingen med samme navn, laget av Designmuseo i Finland, og vist i Nasjonalmuseet våren 2010. Den presenterer klær og tekstiler fra firmaets tre første tiår, og har hovedfokus på perioden mange anser som Marimekkos gullalder, 1960-årene.
Besøkstall: 831, 2 stopp, 15 omvisninger.

Eg er det tilfeldige sin plan og meitemarken si reise. Kurt Johannessen: teikningar, performance og artist's books

Turné. Samtidskunst
Johannessen bruker tegning som fysisk, konseptuelt og humoristisk virkemiddel både i innrammede verk og performanser.
Besøkstall: 2 395, 5 stopp, 97 omvisninger.

Det nye lyset. Daniel Rybakken

Produksjon. Design
Daniel Rybakken (f. 1984) har markert seg som en nyskapende designer. Han eksperimenterer med dagslys og illusjon av dagslys. Rybakken undersøker hvordan lyset påvirker mennesker og den arkitektoniske romopplevelsen. Han lager møbler, lamper og romlige kunstinstallasjoner.

Lyden av kunst

Produksjon. Samtidskunst
Utstillingen viser hvordan musikk og visuell kunst kan knyttes sammen i et unikt kunstnerisk språk. Utstillingen er spin-off fra «I Wish This Was A Song. Music In Contemporary Art», vist i Museet for samtidskunst 2012/13.

not limited to any particular subjects (Arbeidstittel)

Produksjon. Samtidskunst
Grunnlovsjubileet i 2014. Et eksternt kuratorisk blikk på vår kunstinstitusjonelle tilstand. Utstillingen diskuterer kunstens og kunstinstitusjonens samfunnsrolle og aktualiserer kunstfeltet som arena for utforskning av demokratiske spilleregler og grunnlovens betydning. I samarbeid med TrAP.

Neste side:

Øverst: Fra utstillingen: «Arne & Carlos. Eit ferdaminne».

Nederst: Fra utstillingen «Den lengste reisen (1940–1945)».

4.6 ARKITEKTUR- UTSTILLINGER I UTLANDET

Den internasjonale kontaktflaten på arkitekturfeltet utvikles fra norsk side gjennom arkitekturmuseumsnettverket ICAM og arkitektur- og designnettverket MUSCON samt ut- og innlån av samlingsverk og ulike former for samarbeid med museer, arkitektursentre, universiteter, enkeltpersoner og arkitekturhendelser. I 2012 ble Nasjonalmuseets utstillinger «Contemporary Norwegian Architecture # 7» og «SNØHETTA. Architecture – Landscape – Interior» stilt ut ved en rekke visningssteder i Europa. Utstillingene organiseres av Nasjonalmuseet og finansieres av Utenriksdepartementet.

Arkitekturbiennalen i Venezia

Nasjonalmuseet har sammen med Arkitekturmuseet i Stockholm og Finlands arkitekturmuseum ansvaret for den nordiske utstillingen ved Arkitekturbiennalen i Venezia. Det overordnede ansvaret for utstillingen veksler mellom museene. For biennalen i 2012 hadde Finlands arkitekturmuseum hovedansvar for den nordiske utstillingen. Utenriksdepartementet og Nasjonalmuseet går sammen om finansieringen av biennaleutstillingene fra norsk side.

Hovedtemaet for arkitekturbiennalen i 2012 var *Common Ground*. Utstillingen i Den nordiske paviljongen bar tittelen «Lighthouses. On the Nordic Common Ground». Den finskoppnevnte kuratoren Peter McKeith hadde valgt ut 32 installasjoner av finske, svenske og norske arkitekter. Følgende norske arkitekter var representert: TYIN tegnestue, Fantastic Norway, Atelier Oslo, Space Group, Manthey Kula, Jarmund/Vigsnæs Arkitekter, Reiulf Ramstad Arkitekter, Brendeland & Kristoffersen Arkitekter, Haugen/Zohar Arkitekter og Rintala Eggertsson Arkitekter.

Contemporary Norwegian Architecture # 7

Utstillingen ble produsert i 2011 som en vandreversjon av «Spor. Norsk arkitektur 2005–2010», vist ved Nasjonalmuseet – Arkitektur sommeren 2011. Utstillingen ble samme år valgt ut som Norges bidrag til *nonaBia*,

den niende arkitekturbiennalen i São Paulo, og startet sin internasjonale turné i Oscar Niemeyers OCA-paviljong i São Paulo. Engelskspråklig katalog følger utstillingen.

Visningssteder:

05.01.–15.01.: Cuba, Havanna, Basilica Menor de Francisco de Asis
13.02.–01.04.: Polen, Kraków, International Cultural Centre (ICC)
26.04.–13.05.: Kroatia, Zagreb, Gliptoteka HAZU
28.06.–26.08.: Tsjekkia, Praha, Galerie Jaroslava Fragnera
06.09.–21.10.: Nederland, Haarlem, ABC – Architectuurcentrum
06.11.–25.11.: Slovakia, Bratislava, Design Factory

SNØHETTA. Architecture – Landscape – Interior

Utstillingen er en del av Snøhetta-utstillingen som ble vist i Nasjonalmuseet – Arkitektur sommeren 2009 og som hadde sin første visning i New York i 2010.

Visningssteder:

15.01.–04.03.: Island, Reykjavik, Reykjavik Art Museum
29.03.–22.04.: Russland, Moskva, The Schusev State Museum of Architecture (MUAR)
10.05.–16.06.: Østerrike, Linz, Architekturforum Oberösterreich (AfO)
23.08.–30.09.: Russland, St. Petersburg, ERARTA Museum and Galleries of Contemporary Art
10.10.–25.11.: Finland, Helsingfors, Finlands arkitekturmuseum

BESØKSTALL

Til sammen ble Nasjonalmuseets utstillinger i utlandet sett av 203 377 personer i 2012:

- Arkitekturbiennalen i Venezia, den svensk-norsk-finske utstillingen i Den nordiske paviljongen: 160 200 besøkende.
- SNØHETTA. Architecture – Landscape – Interior: 30 605 besøkende.
- Contemporary Norwegian Architecture # 7: 12 572 besøkende.

Øverst: Fra utstillingen «Lighthouses. On the Nordic Common Ground», det nordiske bidraget i Venezia-biennalen.
Midten: Jarmund/Vignæs' *Farm House* er ett av prosjektene som vises i «Contemporary Norwegian Architecture #7»
Nederst: Fra utstillingen «SNØHETTA. Architecture – Landscape – Interior», vist i Reykjavik Art Museum.

5 FORMIDLING

Nasjonalmuseets formidlingsprogram inviterer publikum til å få innsikt i, utvide forståelse for og føle glede i møte med kunst, arkitektur og design.

Utstillingene i de fire visningsstedene i Oslo følges av et formidlingsprogram som består av arrangementer, omvisninger, arkitekturvandring, formidlingsbrosjyrer og veggtekster. Til de fleste utstillingene lages det kataloger. Publikum kan også besøke studiesalene i Nasjonalgalleriet og Nasjonalmuseet – Arkitektur.

Nasjonalmuseets landsdekkende program sender utstillinger til museer, kunstnersentre, kulturhus m.m. over hele landet – i 2012 til 40 ulike steder. Museet produserer utstillinger som vises gjennom Den kulturelle skolesekken på skoler i alle landets fylker. I 2012 ble utstillingene vist på 497 skoler. Nasjonalmuseet har også ansvar for formidlingsbrosjyrer og lærerveiledninger til utstillingene og opplæring av formidlere.

OMVISNINGER

Hver søndag holdes det åpne omvisninger i utstillingene i Oslo, i 2012 også på andre ukedager i utvalgte utstillinger. Søndager i juli og august holdes det i tillegg omvisninger på engelsk. På våren og høsten tilbys søndagsomvisninger med atelier for barnefamilier.

Samlet antall åpne omvisninger i Oslo var 374 i 2012.

På hverdager tar visningsstedene i Oslo imot skoleklasser og barnehagegrupper. Gruppene kan velge mellom ordinær omvisning eller omvisning med atelier. I 2012 ble det holdt 1 134 omvisninger for disse gruppene, en liten nedgang på 7 % fra året før.

414 omvisninger ble holdt for private grupper og grupper fra arbeidsplasser, foreninger og høyere utdanningsinstitusjoner – en markant økning på 71 % fra året før.

Antall omvisninger for Nasjonalmuseets landsdekkende program og nettverkene skole og galleri var 2 284 for skoleklasser og 530 for grupper med voksne.

ATELIER

Skoleklasser og barnehagegrupper bruker atelierene i Nasjonalmuseets visningssteder i Oslo på hverdager. Søndager om våren og høsten er atelierene åpne for barnefamilier som deltar på familieomvisninger. I påskeferien og sommermånedene juli og august var atelierene åpne for alle.

I 2012 ble atelierene i større grad enn tidligere brukt til kurs og workshops i helger og på kveldstid. Det ble arrangert helgekurs i maleri for voksne i Nasjonalgalleriet. Her ble det også tilbudt kurs i oljemaleri for lærere. I Museet for samtidskunst ble det arrangert tegneserie-workshop for barn og voksne, og et tegnerom sto åpent for publikum som del av utstillingen «Prisme». I Kunstindustrimuseet ble det arrangert workshops med temaet *Vev et ikon*. Under visningen av utstillingen «Utsikter» kunne publikum lage modeller i atelieret i Nasjonalmuseet – Arkitektur.

I forbindelse med tiårsjubileet til Nasjonalmuseets barnekunstklubb Griffen ble det arrangert malekurs for barn i Nasjonalgalleriet.

Til flere av utstillingene som sendes ut til skoler over hele landet tilbys workshops tilknyttet omvisningene.

STUDIESALER

Nasjonalmuseets grafikk- og tegningsamling er tilgjengelig for besøkende i studiesalen i Nasjonalgalleriet. Her kan publikum studere originalverk på nært hold. 21 grupper fra barnehager, grunnskoler og universiteter/høyskoler fikk undervisning her i 2012. Samlet besøkstall: 640.

Arkitektursamlingene er tilgjengelige for publikum i studiesalen i Nasjonalmuseet – Arkitektur. 113 personer benyttet studiesalen i 2012.

Neste side:

Øverst: Besøk fra Torshov transittmottak i Kunstindustrimuseets sølvkammer. Nederst: Workshop i Kunstindustrimuseets atelier.

ARRANGEMENTER

Fagseminarer

Fagseminarer knyttet til utstillinger i Oslo:

- *Tom Thomson and The Group of Seven* («Painting Canada»)
- *Arkitektur og samfunnsansvar* («Architecture of Consequence»)
- *Degenerert! Emil Nolde, kunsten og nazismen i Tyskland og Norge* («Emil Nolde»)
- *Contemporary Drawing og Samtidstegning i historisk perspektiv* («Prisme»)
- *Kongelige samlinger* («Kongelige reiser 1905–2005»)
- *Materiality Matters. Content and Context of the Tangible* («Kunsthåndverk 2012»)

Fagseminarer av mer overgripende karakter:

- *Arkitekturhistorie, teori og kritikk*. Nasjonalmuseets første årlige konferanse innen arkitekturfeltet
- *Paradoks. Maleri*. Med fokus på maleriets vitalitet som selvstendig og diskursiv praksis
- *Edvard Munch. Kunst og litteratur på slutten av 1800-tallet*. Årlig forskningsseminar om Edvard Munchs kunst
- *Hvordan kan vi skape relevante, morsomme og meningsfulle utstillinger for dagens og morgendagens publikum?* Nasjonalmuseets årlige nasjonale formidlingsseminar

Lærerseminarer

- *Arkitektur og samfunnsutfordringer* («Architecture of Consequence»)
- *Bli kjent med utstillingen* «Kongelige reiser 1905–2005»
- *Kunsten å se og samtale om kunst*. Til videoverket *I See a Woman Crying (Weeping Woman)*
- *Kunsthåndverkets visuelle krefter*. Til utstillingen «Kunsthåndverk 2012»

Andre arrangementer

I 2012 ble det arrangert flere arrangementer pr. uke: foredrag, debattmøter, konserter, performancer, møte med kunstnere m.m. Særlig utstillingen «I Wish This Was A Song» hadde et ambisiøst arrangementsprogram.

Oslo kulturnatt

Alle Nasjonalmuseets visningssteder i Oslo var åpne for publikum på kulturnatten 14. september. Programmet var rikholdig og inkluderte bl.a. foredrag, performance, dans, omvisninger og workshops tilpasset både utstillingstemaer og visningsstedenes egenart.

TILRETTELAGTE TILBUD

Inn i bildet. Første gang arrangert i Nasjonalgalleriet i 2011 for en gruppe elever fra Elvebakken skole i Oslo. Høsten 2012 startet et samarbeid med Oslo universitets-sykehus, avdeling for spiseforstyrrelser. En gruppe fra avdelingen møtte regelmessig i Nasjonalgalleriets atelier for oppgaver og samtaler. Samarbeidet fortsetter i 2013.

Bruk ett bilde. Inspirert av et lignende tilbud, *Take One Picture*, ved National Gallery i London. To ungdomsskoler i Oslo ble fra høsten 2012 invitert til å delta. Utgangspunktet var Alf Rolfsens maleri *Den store togstasjonen* i Nasjonalgalleriet. Ulike innfallsvinkler – som arkitektur, maleri, geometri, historie og drama – blir brukt i elevenes tilnærming til maleriet. Tilbudet startet opp på høsten med lærerseminar. Skolene fikk en reproduksjon av maleriet i størrelse 1:1.

Møte med minner. Det tilrettelagte tilbudet for personer med demens ble i 2012 holdt i Nasjonalgalleriet på mandager, da museet er stengt for øvrig publikum. Flere museer har opprettet tilbud for demente, og Nasjonalmuseet bidro til gjennomføringen av et felles seminar på slutten av året.

Museet i verden – verden i museet. Startet i 2011 som et tilbud for fremmedspråklige grupper. Voksengrupper fra Torshov transittmottak kommer regelmessig til Kunstindustrimuseet, ofte sammen med barna sine. I 2012 ble tilbudet utvidet til også å omfatte Stella – Røde Kors kvinnesenter, MiRA – ressurscenter for innvandrere og flyktningkvinner samt Bydel Grünerløkka, avdeling familietiltak. Nytt for 2012 er også at det ble tilrettelagt for språkopplæring i norsk.

Ungdomssatsingen ved Museet for samtidskunst ble videreført i 2012. Skoleklasser ble invitert til:

- workshops, ledet av profesjonelle kunstnere, i utstillingen «Ufullførte reiser»
- performance i utstillingen «Prisme»

Munch-salen i Nasjonalgalleriet er populær blant barna.

- lydworkshop, ledet av en komponist, i utstillingen «I Wish This Was A Song»

I 2012 innledet Museet for samtidskunst et samarbeid med Astrup Fearnley Museet og Kunstnernes Hus om en felles kunstklubb for ungdom.

Sansene. Ved Nasjonalmuseet – Arkitektur ble det i 2012 utarbeidet et tilbud til barnehagebarn og barn fra de laveste trinnene i skolen. Barna utforsker museumsbygningen gjennom å bruke ulike sanser. Tilbudet har hatt god oppslutning.

Pepperkakehuskonkurranse 2012. Hvert år inviterer Nasjonalmuseet – Arkitektur til pepperkakehuskonkurranse. Årets tema var *Internasjonale ikoner. Kjente bygninger verden over.* Konkurransen var åpen for alle og ble avsluttet med premie- og prisutdeling. På Nasjonalmuseets nettsted kunne publikum stemme på sitt favorittbidrag. Det kom inn over 1 500 stemmer.

SAMARBEID MED KULTUR- OG UTDANNINGSINSTITUSJONER

- Samarbeid med lærerutdanningen i estetiske fag ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA). Studentene bruker museets utstillinger og atelierer i sin praksis med skoleelever.
- Tilbudet *Bruk ett bilde* er utarbeidet i samarbeid med HiOA.
- Samarbeid med Universitet i Oslo (UiO) om det årlige Munch-seminaret.
- I samarbeid med InterMedia, UiO, utvikles digitale formidlingsmetoder.
- Årlig samarbeid med Oslo Griegfestival.
- Samarbeid med Ultima og Ny Musikk i forbindelse med utstillingen «I Wish This Was A Song».
- Bidrag til studiet kuratorarbeid ved Høgskolen i Telemark.

6 BIBLIOTEK OG ARKIV

Biblioteket i Nasjonalmuseet er Nordens ledende innen sitt fagområde og omfatter biblioteksamlingene i tidligere Nasjonalgalleriet, Museet for samtidskunst, Kunstindustrimuseet, Arkitekturmuseet og Riksutstillinger.

I tillegg til å betjene museets eget personale, blir biblioteket benyttet av kunsthistorikere, studenter, skoleelever og forskere fra inn- og utland. Samlingen inneholder 167 501 trykte publikasjoner. Dette omfatter bøker, årbøker, utstillingskataloger og auksjonskataloger. Biblioteket abonnerte i 2012 på 189 tidsskrifter, kataloger fra 14 auksjonshus og 7 referansedatabaser. Lysbildesamlingen omfattet ved utgangen av året 30 600 lysbilder.

VIRKSOMHET

Foruten å bistå ansatte og besøkende med litteratur og arkivmateriale i forbindelse med utstillingsplanlegging, forskning, publisering og studier, har seksjonens fokus også i 2012 vært rettet mot arkivsamlingene. Digitalisering og formidling av arkivmateriale har vært høyt prioritert.

Ordning og katalogisering av arkivsamlingene har pågått fortløpende gjennom hele året.

Nettsidene for bibliotek og arkiv er revidert og videreutviklet slik at publikum lettere skal kunne orientere seg om tilbud og tjenester.

16 arkiver er tilgjengeliggjort digitalt på museets nettsted. Det ble foretatt digitalisering av 41 protokoller og kopibøker. Totalt er nå 28 av Nasjonalmuseets historiske arkiver tilgjengelige via den nasjonale søketjenesten Arkivportalen.

I løpet av 2012 ble bibliotekets lokaler utvidet til også å omfatte et eget rom for tidsskrifter, avislesing og bokutstillinger. Lokalene vender ut mot gateplan i Kristian Augusts gate og bidrar til å gjøre biblioteket mer synlig for publikum.

Etter overtakelsen av Henie Onstad Kunstsenters biblioteksamling i 2011, har det i 2012 pågått kontinuerlig arbeid med å registrere og tilgjengeliggjøre samlingen.

Arbeidet med å opprette formalisert samarbeid med Current Information System in Norway (CRISTIN) er videreført, og Nasjonalmuseet oppnådde i 2012 som første norske museum å bli godkjent som bidragsyter i den vitenskapelige basen.

Kontakten med Universitetet i Oslo og Høgskolen i Oslo og Akershus for regelmessig å gi studenter omvisninger i og kunnskap om biblioteket og arkivsamlingene, er aktivt opprettholdt. Det er utarbeidet en ny brosjyre med presentasjon av våre tilbud til brukerne.

Biblioteket har i 2012 hatt 3 918 besøkende. Det ble effektivt 10 450 utlån over disk, og det ble mottatt 105 henvendelser som gjaldt materiale fra arkivsamlingene.

Det ble lånt ut 59 publikasjoner til andre bibliotek og lånt inn 117 publikasjoner til bruk for ansatte i Nasjonalmuseet. Det ble lånt ut 2 679 lysbilder. Biblioteket har hatt bytteforbindelse med 247 internasjonale kunstinstitusjoner.

NETTVERKSSAMARBEID MED NASJONALBIBLIOTEKET

Til Norsk kunsthistorisk bibliografi ble det sendt 606 referanser.

TILVEKST

Det ble i 2012 innlemmet 2 447 nye bøker og utstillingskataloger i bibliotekets samlinger og tegnet to nye abonnement på tidsskrifter.

Biblioteket har blitt utvidet med et eget rom for tidsskrifter, avislesing og bokutstillinger.

7 SAMLINGENE

Gjennom samlingsforvaltningen i Nasjonalmuseet blir gjenstander som har betydning og verdi for nåtid og fremtid tatt vare på. Museet skal sikre at samlingene er tilgjengelige både fysisk og virtuelt gjennom utstillinger, utlån og på nett. Samlingene skal dokumenteres, holdes i god stand, lagres under trygge og kontrollerte forhold, og konserveres og restaureres når det er nødvendig.

PROSJEKTRELATERT SAMLINGSARBEID

Nasjonalmuseet har en samling på 332 964 verk totalt. Enkelte verk består av mange gjenstander, så antall enkeltgjenstander er i virkeligheten høyere. Samlingene er plassert i museets fire hovedbygninger samt i to eksterne magasiner. Behov for ivaretagelse og dokumentasjon av samlingene er blitt mer presserende de siste årene på grunn av høy utstillingsaktivitet, utstrakt utlåns- og innkjøpsvirksomhet samt forberedelser til flytting til nybygg på Vestbanen. Som følge av dette har museet siden 2008 arbeidet med omfattende revisjonsprosjekter, og forsterket staben med flere prosjektmedarbeidere i løpet av 2012. Dette arbeidet vil fortsette frem til 2017 og har hittil resultert i en bedre gjenstandsdataregistrering, fotografisk dokumentasjon og tilstandsvurdering. Publikum og forskere har dermed tilgang til stadig mer av samlingene på digitaltmuseum.no, med en dokumen-

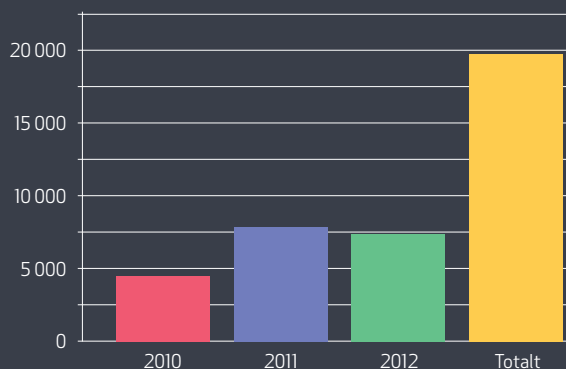
tasjon av høy kvalitet og en registreringsmetodikk som er i henhold til internasjonale standarder.

Samlingsforvaltningssystem og standardiseringsarbeid

Nasjonalmuseet har som målsetning å være en nasjonal kompetanseinstitusjon innen samlingsarbeid, også når det gjelder katalogisering og anvendelse av terminologi og systematisk informasjon. Museet arbeider kontinuerlig med strukturering av samlingsdatabasens innhold for å møte de faglige kravene. Målet er at all offentlig informasjon i databasen skal bli allment tilgjengelig. I 2012 har det blitt arbeidet med løsninger for å kople museets steds- og personregistre til eksterne registre. Det har også blitt tilrettelagt for dataeksport i standardiserte utvekslingsformater for bl.a. Europeana / The Google Art Project. Standardiseringsarbeidet har resultert i nye supplerende lister med fagterminologi til Feltkatalog for kunst- og kulturhistoriske museer, og 20 000 verk fra samlingene er tilgjengeliggjort på nett. I 2012 kvalitetssikret Nasjonalmuseet utstillingsregisteret og satte opp et rammeverk for publisering av utstillingsinformasjon. I prosjektet «Norsk museums vokabular og utstillingsregister», startet opp i samarbeid med museer i Kunstnettverket og KulturIT, forsøker Nasjonalmuseet å øke omfanget av fellesterminologi for kunstregistrering og å lenke norsk kunsthistorieterminologi til internasjonale standarder. Samtidig blir alternativer for et historisk register over norske utstillinger prøvd ut.

ANTALL TILGJENGELIGE VERK PÅ NETT 2010–2012

Museet hadde ved årsslutt nærmere 20 000 gjenstander tilgjengelige på nett. For detaljert oversikt over samlingsarbeidet utført i 2012, se tabell på s. 34–35

Konservator- og logistikkansatte håndterer verk i Nasjonalgalleriet.

Flytting og konsolidering av samlingene

Det har ikke vært gjennomført større samlingsbaserte flytteprosjekter i 2012, men 4 557 verk ble flyttet i forbindelse med utstillingsprosjekter, utlån, innkjøp, samlingsrevisjonsprosjekter, fotobestillinger m.m. Museet har arbeidet med utbedring av forholdene i eksisterende magasiner, oppgradering av innredningsløsninger i eksterne magasinanlegg, og med optimalisering av plass og tilrettelegging for det fremtidige museet på Vestbanen. Sølvmagasinet i Kunstindustrimuseet ble evakuert på grunn av sikkerhetshensyn og vannskade, og tekstilmagasinet i Kunstindustrimuseet ble flyttet til et eksternt magasin. I forbindelse med sistnevnte flytting ble NILS-mobil (Nasjonalmuseets Integreerte Logistiske System) testet. Museet har utvidet sine magasinarealer med 2 600 m² og arbeidet med lokaler for magasinering av fotografisk materiale med egnede klimaforhold og innredning, slik at gjenstandene kan flyttes i løpet av 2013–2014. Alle gjenstander som flyttes til eksterne

magasiner blir behandlet med thermolignum varmebehandling før innflytting for å fjerne eventuelle insekter, slik at vi med størst mulig grad av sikkerhet kan regne magasinene som rene.

Flytting av kunstverk i stort format i Nasjonalgalleriet.

SAMLINGSARBEID 2012

INVENTARISERING NYERVERVELSER

TOTALT: 192

Arkitekturtegninger:	1
Tegning og grafikk:	79
Møbler:	9
Metall og andre materialer:	12
Glass:	5
Plakater:	8
Keramikk:	15
Tekstiler:	10
Malerier:	31
Skulpturer:	3
Installasjoner:	8
Fotografier:	4
Videokunst:	5
Kunstbøker:	2

REGISTRERING

TOTALT: 1 475

Arkitekturtegninger:	12
Tegning og grafikk:	134
Møbler:	1
Glass:	987 nr. justert
Keramikk:	288 nr. justert
Tekstiler:	24
Malerier:	29

REGISTRERING NYERVERVELSER. RESTANSER

TOTALT: 2 390

Arkitekturmodeller:	2
Arkitekturtegninger:	1 444
Arkitekturfotografier:	347
Møbler og metall:	351
Glass:	231
Plakater:	15

UTVALG AV KATALOGISERING

TOTALT: 702

Arkitekturmodeller:	1
Arkitekturtegninger:	16
Tekstiler:	685

KVALITETSSIKRING BASISINFORMASJON I PRIMUS

TOTALT: 8 729

Arkitekturmodeller:	85
Arkitekturtegninger:	41
Tegning og grafikk:	5 915
Møbler:	424
Glass:	769
Keramikk:	336
Tekstiler:	690
Malerier:	154
Skulpturer:	45
Installasjoner:	33
Fotografier:	237

ANTALL PUBLISERTE POSTER PÅ DIGITALTMUSEUM

TOTALT: 7 091

Arkitekturtegninger:	495
Arkitekturfotografier:	105
Tegning og grafikk:	4 629
Møbler:	152
Glass:	567
Keramikk:	104
Tekstiler:	789
Malerier:	250

ANTALL REGISTRERTE VERK SOM MANGLER RETTIGHETER

TOTALT: 1 468

Arkitekturtegninger:	1
Arkitekturfotografier:	60
Tegning og grafikk:	441
Møbler:	140
Glass:	295
Keramikk:	128
Tekstiler:	37
Malerier:	366

MONTERING I PASSEPARTOUT

TOTALT: 75

Tegning og grafikk:	75
---------------------	----

TILSTANDSDOKUMENTASJON

TOTALT: 1 291

Møbler:	91
Metall og div. materialer:	32
Glass:	167
Keramikk:	341
Tekstiler:	563
Malerier:	90
Skulpturer:	7

NØDKONSERVING/ KONSERVING

TOTALT: 255

Møbler:	31
Metall:	214
Glass:	4
Tekstiler:	5
Skulpturer:	1

FOTOGRAFERING I FORBINDELSE MED KONSERVING

TOTALT: 983

Møbler:	82
Glass:	1
Tekstiler:	899
Skulpturer:	1

DIGITALFOTOGRAFERING (INKL. NYERVERVELSER OG UTLÅN)

TOTALT: 6 948

Arkitekturmodeller:	14
Arkitekturtegninger:	957
Tegning og grafikk:	3 551
Møbler:	50
Glass:	370
Tekstiler:	499
Malerier:	1 472
Skulpturer:	25
Installasjoner:	10

SKANNING AV DIAS

TOTALT: 424

Tekstiler: 150
Malerier: 274

OMMONTERING

TOTALT: 218

Møbler: 120
Tekstiler: 98

OMPAKKING

TOTALT: 3 731

Plakater: Ca. 3 000
Tekstiler: 731

PAKKING FØR FLYTTING

TOTALT: 488

Glass: 147
Keramikk: 341

INNFLYTTING I MAGASIN

TOTALT: 75

Metall: 23
Glass: 23
Keramikk: 14
Tekstiler: 15

GJENSTANDER FLYTTET TIL MIDERTIDIG MAGASIN

TOTALT: CA. 3 500

Metall: Ca. 3 500

INNFLYTTING I NYTT MAGASIN

TOTALT: 34

Møbler: 14
Glass: 20

Fotografering av Edvard Munchs *Madonna* (1894–95).

BEVARINGSARBEID

Bevaringsplan 2012–2016

Nasjonalmuseets bevaringsplan er nært knyttet til forestående flytting til nytt museumsbygg på Vestbanetomta. Den tar også høyde for at utstillinger i de nye lokalene vil aktualisere bruk av tidligere magasinerte gjenstander, der tilstanden må kontrolleres. Dette arbeidet igangsettes i 2014.

Konservering

Konserveringstiltak (se tabell s. 37) er til enhver tid knyttet til museets utstillings-, utlåns- og innkjøpsvirksomhet. Nasjonalmuseet loggfører klima i samtlige magasiner og utstillingslokaler og benytter flyttbare befuktere, avfuktere og luftkjølere for å søke å tilpasse forholdene til akseptable verdier. Museet har rutiner for kontroll og bekjempelse av biologiske angrep og insektbekjempelse (frysing- og thermolignum-metoden) og loggfører angrep og tiltak. Konserveringsvirksomheten består også i å utvikle nye behandlingsmetoder og å forske på samlingene. Flere av museets pågående forskningsprosjekter foregår i nært samarbeid med andre institusjoner, både nasjonalt og internasjonalt. I 2012 gikk museet inn som deltager i HyPerCept-prosjektet med utprøving av hyperspektral avbildning av malerier. Teknikken er brukt for å undersøke Munchs *Skrik*. Prosjektet ledes av professor Yngve Hardeberg ved Høgskolen i Gjøvik og er et internasjonalt samarbeidsprosjekt med støtte fra Norges forskningsråd. Museet deltar også i det internasjonale Cranach-arkivet, som har som mål å samle og tilgjengeliggjøre all eksisterende dokumentasjon om Lucas Cranachs malerier, og i et internasjonalt prosjekt som undersøker hvite pigmenter i malerier fra det tjuende århundret. Formidling av fag og forskning er viktig, og i 2012 ble det publisert en interaktiv presentasjon av Manets maleri *Fra Verdensutstillingen 1867* på museets nettsted. Restaureringen av Christian Krohgs maleri *I leden*, som ble hardt skadet i eksplosjonen i Oslo 22. juli 2011, ble presentert for publikum i en punktutstilling med en kort film.

Konserveringsseksjonen deltar også aktivt i undervisning og opplæring av konservatorer, og har et tett samarbeid med konserveringsstudiet ved Universitetet i Oslo. Det blir hvert år tatt imot flere hospitanter fra europeiske utdanningsinstitusjoner.

Fotografering og digitalisering av samlingene

Det har i 2012 vært fokusert på digitalisering og fotografering av verk i samlingene. Samlingsrevisjonsarbeidet har i stor grad vært knyttet til større prosjekter innen de ulike fagfeltene. Det har også blitt utført et omfattende arbeid med skanning og kvalitetssikring av analoge fotografier og digitale bildefiler i forbindelse med museets satsing på tilgjengeliggjøring av samlingene på Digitalt-Museum. I 2012 ble det utført fotografering av 6 248 verk og skanning av 430 verk. I tillegg har arbeidet med å fotografere restanser tilbake til 2006 hatt en høy prioritet. Målet er at dette arbeidet skal være à jour i 2013.

Den daglige virksomheten omfatter fotografering av nyinnkjøp og utlån av verk, dokumentasjon av utstillinger og arrangementer m.m. Det utføres også et stort arbeid knyttet til museets landsdekkende virksomhet med både foto- og videodokumentasjon av utstillinger, omvisninger, monteringer og enkeltverk. I forbindelse med interne og eksterne bestillinger leveres det bildemateriell til bøker, publikasjoner, nett, foredrag, presse o.l. Utvikling av museets bildedatabase Fotostation gjøres kontinuerlig. Etterspørselen etter videotjenester har vært økende, og i 2012 deltok fotoseksjonen i produksjonen av 11 videofilmer. I 2012 ble det levert 797 digitale bildefiler fra museets bildebyrå til 379 eksterne kunder, til bruk i kunst- og lærebøker, brosjyrer, kalendere, plakater, på nett osv. Det ble levert 14 960 digitale bildefiler fra bildedatabasen til interne mottakere. 19 utstillinger, 33 arrangementer og 11 aktiviteter for landsdekkende program ble dokumentert.

Teknisk produksjon av utstillinger

Nasjonalmuseet produserer utstillinger for visningsstedene i Oslo men også for turnéutstillinger for galleri- og skolenettverket samt vandreurstillinger i utlandet. Produksjon av utstillinger omfatter planlegging, koordinering og gjennomføring av monteringsarbeid, produksjon av utstillingsarkitektur og vedlikehold av utstillingene. Vedlikeholdskrevende turnéutstillinger, komplekse monteringer, overlappende utstillingsprogram samt økt satsing rundt formidling av utstillingene, bl.a. med bruk av videomateriale, fordrer ny kunnskap, innsats og ressurser. Nasjonalmuseet har i 2012, i tillegg til sin faste stab med utstillingsteknikere, basert noe av sin utstillingsproduksjon på eksterne ressurser.

KONSERVERING 2012

PAPIR			MALERI			MØBLER		
TILSTANDSDOKUMENTASJON	BEHANDLING		TILSTANDSDOKUMENTASJON	BEHANDLING		TILSTANDSDOKUMENTASJON	BEHANDLING	
TOTAL:	370	663	TOTAL:	480	336	TOTAL:	91	472
Utlån	32	1	Utlån	133	133	Utlån	-	-
Innlån	141	-	Innlån	207	3	Innlån	2	2
Utstilling	5	299	Utstilling	30	30	Utstilling	27	14
Deposita	25	24	Deposita	97	90	Deposita	47	-
Nyervervelser	122	-	Nyervervelser	13	5	Nyervervelser	15	1
Fotografering	-	319	Fotografering	-	-	Fotografering	-	82
Annet	45	20	Annet	-	75	Annet	-	373

OBJEKT			SKULPTUR/INSTALLASJONER			TEKSTIL		
TILSTANDSDOKUMENTASJON	BEHANDLING		TILSTANDSDOKUMENTASJON	BEHANDLING		TILSTANDSDOKUMENTASJON	BEHANDLING	
TOTAL:	677	6775	TOTAL:	128	3	TOTAL:	461	567
Utlån	6	3	Utlån	7	1	Utlån	12	12
Innlån	670	5	Innlån	118	-	Innlån	367	367
Utstilling	1	52	Utstilling	-	-	Utstilling	76	76
Deposita	-	-	Deposita	-	-	Deposita	-	26
Nyervervelser	-	-	Nyervervelser	3	-	Nyervervelser	6	19
Fotografering	-	(3 000)	Fotografering	-	-	Fotografering	-	35
Annet	-	6 715	Annet	-	2	Annet	-	32

FOTO			AUDIOVISUELT MATERIALE		
TILSTANDSDOKUMENTASJON	BEHANDLING		TILSTANDSDOKUMENTASJON	BEHANDLING	
TOTAL:	514	0	TOTAL:	14	38
Utlån	14	-	Utlån	3	-
Innlån	24	-	Innlån	-	3
Utstilling	12	-	Utstilling	8	30
Deposita	-	-	Deposita	-	-
Nyervervelser	44	-	Nyervervelser	3	3
Fotografering	-	-	Fotografering	-	2
Annet	420	-	Annet	-	-

TEKNISK PRODUKSJON AV UTSTILLINGER

OVERSIKT TEKNISK PRODUKSJON AV UTSTILLINGER OG ARRANGEMENTER

Utstillinger, visningssteder i Oslo	19	Produksjon av turnéutstillinger	10
Turnéutstillinger i Norge	10	Produksjon videofilmer	7
Turnéutstillinger i utlandet	12	Teknisk bistand arrangementer	86

INNkjØP, GAVER OG DEPOSITA

I henhold til avtalen mellom Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst og Kulturdepartementet har museet drifts- og forvaltningsansvar for samlingene. Innsamlingsarbeid, innkjØp og gaver til samlingene, er en viktig del av museets forvaltningsansvar. Museet bygger og kompletterer samlingene i hovedsak med samtidige nasjonale verk, men også internasjonale verk med spesiell betydning for samlingene eller med viktige tilknytningsspunkt til Norge. Det blir lagt vekt på å samle hovedverk og enkelte kunstnerskap som har spesiell betydning for en periode, en materialgruppe eller et annet område i samlingene.

Deltakere i innkj  pskomiteen for 2012 var direktør Audun Eckhoff, Nina Berre, Widar Hal  n, Andrea Kroksnes, Sabrina van der Ley, Nils Ohlsen, Øystein Ustvedt og Thierry Ford (konservering).

I 2012 ble det k  pt inn 163 verk til en kostnad på kr 9 008 296, mot kr 10 066 524 i 2011.

Avgift til Bildende Kunstneres Hjelpesfond er i 2012 betalt med kr 186 508. Det er i 2012 gitt 29 verk som gave til museet.

7.1 INNkjØP, GAVER OG DEPOSITA

ARKITEKTUR

Esdaile, Robert

Arkitektoniske tegninger og fotografier
1950- og 1960-tallet
Arkivfragment
Gave fra Cathrine Esdaile 2012
NMK.2012.0136

ELDRE OG MODERNE KUNST

Dahl, Hans

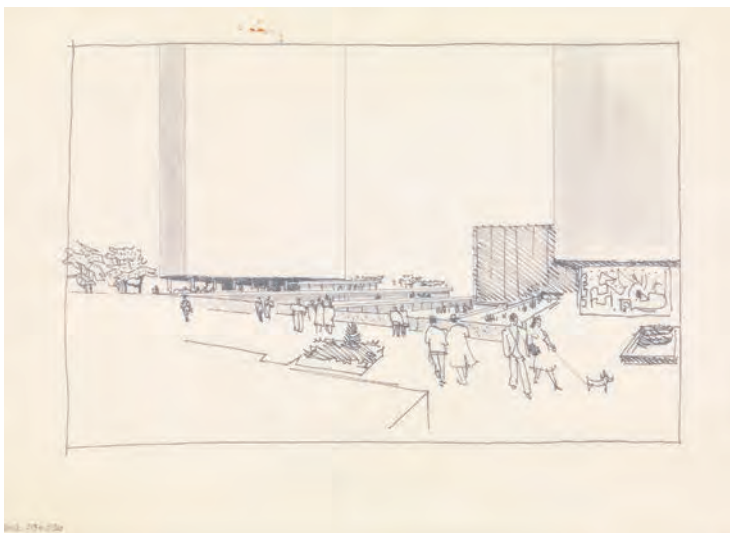
En pause i slåtten
Antagelig 1880-  rene
Maleri. Olje på lerret
K  pt 2012
NMK.2012.0103

Dietrichson, Mathilde

Gode venner
1877
Maleri. Olje på lerret, klebet på treplate
K  pt 2012
NMK.2012.0134

Lorentzen, Christian August

Utsikt over Ringeriket med Nordrehoug kirke
1791
Maleri. Olje på lerret
K  pt 2012
NMK.2012.0135

Robert Esdaile, *Oslo sentrum* (1961).

Lorentzen, Christian August

Utsikt fra Ekebergåsen
Antagelig 1792
Maleri. Olje på lerret
K  pt 2012
NMK.2012.0263

Losting, Johan Ludvig

26   r gammel kvinne som er rammet av spedalskhet
(1847) (plate) / (1847) (trykk)

Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
K  pt 2012
NMK.2012.0055

Losting, Johan Ludvig

28   r gammel mann som er rammet av spedalskhet
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
K  pt 2012
NMK.2012.0050

Losting, Johan Ludvig

30 år gammel mann som er rammet av spedalskhet
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0052

Losting, Johan Ludvig

Ansikt og spiserør som er rammet av spedalskhet
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0059

Losting, Johan Ludvig

Ben som er rammet av spedalskhet
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0058

Losting, Johan Ludvig

En fjorten år gammel pike som er rammet av spedalskhet
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0045

Losting, Johan Ludvig

En tolv år gammel gutt som er rammet av spedalskhet
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0044

Losting, Johan Ludvig

En tretten år gammel gutt med fullstendig utviklede knuter
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0038

Losting, Johan Ludvig

Et stykke av tynntarmen
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0039

Losting, Johan Ludvig

Fot som er rammet av spedalskhet
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0053

Losting, Johan Ludvig

Hånd og underarm
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0048

Losting, Johan Ludvig

Hånd som er rammet av spedalskhet
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0051

Losting, Johan Ludvig

Hånd som er rammet av spedalskhet
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0057

Losting, Johan Ludvig

Kvinne som er rammet av spedalskhet
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0056

Losting, Johan Ludvig

Larynx og lunger
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0047

Losting, Johan Ludvig

Leprabasiller; utvikling av spedalskhet
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0060

Losting, Johan Ludvig

Livmor med mortrompet; en mortrompet; et stykke av leveren
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0042

Losting, Johan Ludvig

Stadier i utviklingen av spedalskhet i øyet
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0054

Losting, Johan Ludvig

Tykttarm, hjertekammer og litt av oment
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0043

Losting, Johan Ludvig

Tyve år gammel kvinne
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0049

Losting, Johan Ludvig

Øye som er rammet av knutet spedalskhet
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0046

Losting, Johan Ludvig

En 28 år gammel pike med konfluerte knuter som er dekket med tykke, gråbrune skorper
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0040

Losting, Johan Ludvig

En gjennomskåret nese; åpne struper
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0041

Losting, Johan Ludvig

En hånd rammet av anestetisk spedalskhet; en tunge, med epiglottis og litt av strupen, rammet av knutet spedalskhet
(1847) (plate) / (1847) (trykk)
Grafikk. Håndkolorert litografi på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0037

Nesch, Rolf

Draugen, The sea monster
(1937) (plate)
Grafikk. Fargemetalltrykk på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0272

Peters, Wilhelm

Den engelse los, Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
1894
Maleri. Olje og blyant på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0062

Hans Dahl, *En pause i slåttten*, ant. 1880-årene.

Peters, Wilhelm

“...hun ønsker, han skal vinde, op ifra sit Sæde staaer ...”, Illustrasjon til Henrik Wergeland, *Den engelske lods*
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0092

Peters, Wilhelm

“Agterspeilet”, Illustrasjon til Henrik Wergeland, *Den engelske lods*
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0097

Peters, Wilhelm

“Der! Hvorhenne? Der du peger?”, Illustrasjon til Henrik Wergeland, *Den engelske lods*
Antagelig 1894
Maleri. Olje over blyant på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0087

Peters, Wilhelm

“Mynt for mynt i Bølgen ned ...”/ Illustrasjon til Henrik Wergeland, *Den engelske lods*
Antagelig 1894
Tegning. Pensel og lavering over blyant på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0085

Peters, Wilhelm

“Og da Pigebarnets milde, taareblændte Øie bad, at hun ikke skulle skille Drengen og hans Hjemsted ad ...”/ Illustrasjon til Henrik Wergeland, *Den engelske lods*
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0089

Peters, Wilhelm

Albatross; Seilskute ved Spithead, Illustrasjon til Henrik Wergeland, *Den engelske lods*
Antagelig 1894
Tegning. Penn, lavering og gouache over blyant på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0081

Peters, Wilhelm

Avskjed, Illustrasjon til Henrik Wergeland, *Den engelske lods*
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0091

Peters, Wilhelm

Blomster og sommerfugl, Illustrasjon til Henrik Wergeland, *Den engelske lods*
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0090

Peters, Wilhelm

Epleblomster, Illustrasjon til Henrik Wergeland, *Den engelske lods*
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0099

Peters, Wilhelm

Fyrtårn, Illustrasjon til "Lodsen og hans Dreng" i Henrik Wergeland, Den engelske lods, København, 1894
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0080

Peters, Wilhelm

Gutt og bestefar, Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0088

Peters, Wilhelm

Hardanger, Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0098

Peters, Wilhelm

Hertuginnen, Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Tegning. Penn og blyant på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0096

Peters, Wilhelm

Hest og vogn, Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Tegning. Penn og pensel over blyant på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0094

Peters, Wilhelm

Lorden/ Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Tegning. Penn og laving over blyant på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0095

Peters, Wilhelm

Mor og datter ved farens seng / Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0093

Peters, Wilhelm

Prestekrager / Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0100

Peters, Wilhelm

Ruin ved kysten / Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0084

Peters, Wilhelm

Seilskip og seilbåter / Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Tegning. Penn over blyant på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0083

Peters, Wilhelm

Seilskuten Royal George / Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Tegning. Pensel og blyant på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0082

Peters, Wilhelm

Tarebord / Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Tegning. Blyant på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0086

Peters, Wilhelm

"... naar hid i Maanens Glands Du svæver ...", Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0075

Peters, Wilhelm

"Appearance of England", Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Tegning. Penn, laving og gouache over blyant på kartong
Kjøpt 2012
NMK.2012.0066

Christian August Lorentzen, *Utsikt fra Ekebergåsen*, ant. 1792.

Peters, Wilhelm

“Drømmesyn”, *Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods*
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0069

Peters, Wilhelm

“Lange Rækker Lys paa Kysten (Byers Rad ved Aftenstid ...)", *Til diktet "Drømmesyn" i Henrik Wergeland, Den engelske lods*
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0070

Peters, Wilhelm

“Lodsen og hans Dreng” / *Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods*
Antagelig 1894
Tegning. Penn på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0076

Peters, Wilhelm

“Længsel efter Land” / *Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods*
Antagelig 1894
Tegning. Lavering, gouache og penn på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0065

Peters, Wilhelm

“Men i Brighton celebrerte, da min Geist hensvermed did ...” / *Illustrasjon til diktet "Drømmesyn" i Henrik Wergeland, Den engelske lods*
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0071

Peters, Wilhelm

“Søfolkene” / *Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods*
Antagelig 1894
Tegning. Penn over blyant på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0068

Peters, Wilhelm

“Thi just nu, da Skyggen skulde for sin Elskte syntlig blive” / *Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods*
Antagelig 1894
Maleri. Olje på plate
Kjøpt 2012
NMK.2012.0078

Peters, Wilhelm

“Til min Viv!” / *Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods*
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0064

Peters, Wilhelm

“Tys! de glade Bølger larmer; det er Sang i hvad de buldre!” / *Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods*
Antagelig 1894
Tegning. Pensel og gouache over blyant på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0073

Peters, Wilhelm

Border, Til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Tegning. Penn, pensel og lavering på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0077

Peters, Wilhelm

Den engelske lods
Antagelig 1894
Tegning. Penn og pensel på papir klebet på kartong
Kjøpt 2012
NMK.2012.0061

Peters, Wilhelm

Den engelske los, tittelblad, Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0063

Peters, Wilhelm

Engelsk byggate; lord Norriscastle, Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Tegning. Penn over blyant på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0074

Peters, Wilhelm

Los / Illustrasjon til "Lodsen og hans Dreng" i Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Tegning. Penn på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0079

Peters, Wilhelm

Måneskinn ved Foreland fyr / Illustrasjon til Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Tegning. Lavering, penn og gouache på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0072

Peters, Wilhelm

På havbunnen / Illustrasjon til diktet "Appearance of England" i Henrik Wergeland, Den engelske lods
Antagelig 1894
Maleri. Olje på lerret
Kjøpt 2012
NMK.2012.0067

Rian, Johs

Ansikt
1936
Grafikk. Håndkolorert tresnitt på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0246

Rian, Johs

Barnemordersken
1940
Grafikk. Håndkolorert tresnitt på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0247

Rian, Johs

Ola og Gunvor, Hjartdal
1940
Grafikk. Tresnitt på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0245

Rian, Johs

Sørgemarsj
1940
Grafikk. Tresnitt på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0248

Riis, Bendik

Gloria Bendik
Antagelig 1940
Maleri. Olje på plate
Gave fra Agnes Josefine Sende 2012
NMK.2012.0114

Werenskiold, Erik

Oluf Wold-Thorne
1908
Tegning. Kull på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0112

Werenskiold, Erik

Bjørnstjerne Bjørnson
1908

Grafikk. Streketsning på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0113

Werenskiold, Erik

Gården Hjelle, Valdres
Antagelig før 1903

Tegning. Penn på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0111

Werenskiold, Erik

Trestudie

Antagelig før 1903
Tegning. Penn på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0111

SAMTIDSKUNST**Aasan, Øystein**

Lord Memory (Artist's Book)
2011

Collage på fotopapir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0105

Aasan, Øystein

Lord Melody (Artist's Book)
(2011)

Collage på fotopapir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0106

Abramovic, Marina

Kjøkkenet II (fra serien Hyllest til hellige Teresa)

2009
Fotografi. C-print
Kjøpt 2012
NMK.2012.0238

Amundsen, Eilif

På stranden

(1976)
Maleri. PVA på lerret
Gave fra Vibeke Hauer-Jensens
arvinger 2012
NMK.2012.0115

Ayres, Tim

Tegning til Joni
2012

Tegning. Akryl på papir
Gave fra kunstneren 2012
NMK.2012.0250

Berntsen, Sofie

Uten tittel II

2011
Installasjon. Pastell og olje på diverse
materialer
Kjøpt 2012
NMK.2012.0030

Borchgrevink, Hanne

Natt

2012
Grafikk. Tresnitt på papir
Ervervet 2012
NMK.2012.0254

Byrne, Gerard

Figures (Some analogies surveyed, and organized into concrete poetry and conceptual film forms, on dates between 2001–2011)
2001–2011

16 mm-film, audio

Kjøpt 2012
NMK.2012.0005

Byrne, Gerard

Three Connected Sites

2001–2012
Installasjon. Fotografi
Kjøpt 2012
NMK.2012.0003

Byrne, Gerard

Some gestalt forms surveyed, and organized into primary structures, on dates between 2001–2011, Site: Loch Ness, Scotland

2001 – pågående
Installasjon. Sølvgelatin-print
Kjøpt 2012
NMK.2012.0004

Castro, Libia og Ólafsson, Ólafur

Den islandske republikks grunnlov

2008–2011
Installasjon. Video, plast, tekstil, tre
Kjøpt 2012
NMK.2012.0261

Gulbrandsen, Wenche

Listening to Phillip Glass nr. 6

2007
Tegning. Tusj på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0101

Gulbrandsen, Wenche

Feltarbeid nr. 1

2008
Tegning. Tusj på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0146

Gulbrandsen, Wenche

Feltarbeid nr. 2

2008
Tegning. Tusj på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0147

Gulbrandsen, Wenche

Feltarbeid nr. 3

2008
Tegning. Tusj på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0148

Gulbrandsen, Wenche

Feltarbeid nr. 4

2008
Tegning. Tusj på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0149

Gulbrandsen, Wenche

Feltarbeid nr. 5

2008
Tegning. Tusj på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0150

Gulbrandsen, Wenche

Listening to Phillip Glass nr. 5

Mellom 2007 og 2008
Tegning. Tusj på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0151

Gundersen, Tom

Gunvor Hofmo

(2012)
Grafikk. Linoleum- og tresnitt på papir
Kjøpt 2012
NMK.2012.0244

Hansen, Johannes Borchgrevink

Jente og grønngule drømmer

2012
Grafikk. Fargetresnitt på papir
Ervervet 2012
NMK.2012.0256

Hansen, Tore

Snø

2012
Grafikk. Tresnitt på papir
Ervervet 2012
NMK.2012.0255

Havneraas, Jason

Paul & jeg & jeg

2011
HD-video
Kjøpt 2012
NMK.2012.0138

Heier, Marianne*Investering*

2005

Fotografi på aluminium

Kjøpt 2012

NMK.2012.0133

Heier, Marianne*Landskap*

2007

Installasjon. Lysboks, aluminium, lysrør, folie, plexiglass

Kjøpt 2012

NMK.2012.0131

Heier, Marianne*Pionér*

2007

Video

Kjøpt 2012

NMK.2012.0132

Heier, Marianne*Saganatt*

2008

Fotografi

Kjøpt 2012

NMK.2012.0129

Heier, Marianne*Saganatt*

2008

Film

Kjøpt 2012

NMK.2012.0130

Hol, Ane Mette*Untitled (Reversed Drawing #4)*

2011

Tegning. Kritt, blyant, penn og merkelapp på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0143

Kampen, Marthe Karen*Sushi*

2012

Grafikk. Fargetresnitt på papir

Ervervet 2012

NMK.2012.0257

Kleiva, Per*Sperra*

1966

Maleri. Olje og akryl på lerret

Kjøpt 2012

NMK.2012.0033

Kleiva, Per*Strålar frå Oska*

1972

Maleri. Akryl på lerret

Kjøpt 2012

NMK.2012.0029

Kolehmainen, Ola*Bibliotek 2*

2011

Fotografi. C-print

Kjøpt 2012

NMK.2012.0153

Løv, Camilla*14 Days*

2009

Skulptur. Eik, snøre

Kjøpt 2012

NMK.2012.0159

Løv, Camilla*Panoramic*

2012

Skulptur. Bemalt tre

Kjøpt 2012

NMK.2012.0156

Løv, Camilla*Red*

2012

Skulptur. Bemalt tre, snøre

Kjøpt 2012

NMK.2012.0158

Matte, Pierre Lionel*En annen retning/en annen horisont*

2001

Tegning. Kransekakedeig, melisglasur, papirflagg

Kjøpt 2012

NMK.2012.0102

Nauman, Bruce*Malice*

1980

Grafikk. Litografi på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0260

Rhode, Robin*Biltyveri*

2003

SD-video

Kjøpt 2012

NMK.2012.0145

Rickhard, Leonard*Morgen etter nattens snøfall III*

2008–2009

Maleri. Olje på lerret

Kjøpt 2012

NMK.2012.0284

Roepstorff, Kirstine*Stille teater*

2008

Bevegelig lyd- og lysinstallasjon

Kjøpt 2012

NMK.2012.0002

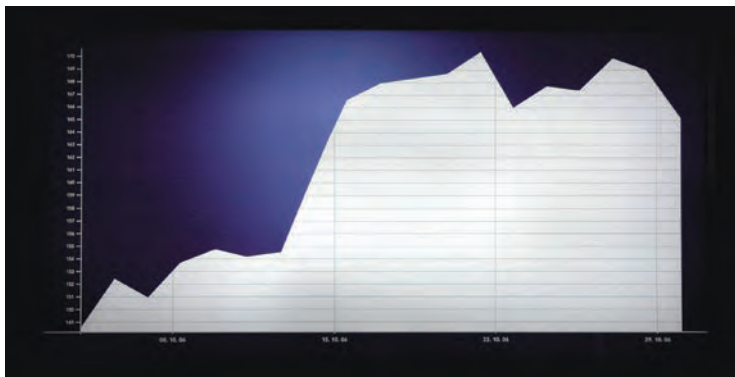
Tan, Fiona*Proveniens*

2008

6-skjermers digital installasjon

Kjøpt 2012

NMK.2012.0116

Marianne Heier, *Landskap*, 2007.

Voigt, Jorinde*Interhorizontal Nexus (Detail VII)*

2010

Tegning. Penn, blekk, fettstift, blyant på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0144

Wyller, Vera*Executions – proof 31*

2008

Tegning. Penn på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0125

Wyller, Vera*Executions – proof 33*

2008

Tegning. Penn på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0121

Wyller, Vera*Executions – proof 34*

2008

Tegning. Penn på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0123

Wyller, Vera*Executions – proof 39*

2008

Tegning. Penn på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0122

Wyller, Vera*Executions – proof 46*

2009

Tegning. Penn på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0124

Wyller, Vera*Executions – proof 51*

2009

Tegning. Penn på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0120

Wyller, Vera*Executions – proof 56*

2009

Tegning. Blyant på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0127

Wyller, Vera*Executions – proof 59*

2010

Tegning. Penn på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0119

Kirstine Roepstorff, *Stille teater*, 2008.**Wyller, Vera***Executions – proof 67*

2010

Tegning. Blyant på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0126

Wyller, Vera*Executions – 2 handed – proof 5*

2011

Tegning. Blyant på papir

Gave fra kunstneren 2012, innkommet

2013

NMK.2012.0128

**DESIGN OG
KUNSTHÅNDVERK****Anderson, Olle for Horreds***Confetti*

1982

Kabinettskap. Utført i tre med lakkerte overflater

Kjøpt 2012

NMK.2012.0007

Aronsen, Bjørn*Jakten*

1959

Plakat. Silketrykk på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0267

Berg, Gerhard for Aksel Hansson*Aksel*

2011

Stablestol. Utført i furu med sette av flettet sjøgress

Gave fra Gerhard Berg 2012

NMK.2012.0108

Berg, Gerhard for Aksel Hansson*Aksel*

2011

Stablestol. Utført i furu med sete av flettet sjøgress

Gave fra Gerhard Berg 2012

NMK.2012.0109

Berg, Gerhard for Nothern Lighting*Berg*

2005

Taklampe. Sandblåst akryl

Gave fra Gerhard Berg 2012

NMK.2012.0110

**Bernadotte, Sigvard/ Bernadotte
& Bjørn**

Mellom 1954 og 1955

Kokekar. Stål, messing og bakelitt

Gave fra Eric Deverill 2012

NMK.2012.0162

Bjorg, Toril*Vridd kjede*

2011

Halskjede. Hamret sølv

Gave fra Innkjøpsfondet for norsk kunsthåndverk 2012

NMK.2012.0034

**Dresser, Christopher for
Hukin & Heath**

Shape no. 2123

1880

Terrin. Sølvplett og ibenholt

Kjøpt 2012

NMK.2012.0262

Dyrdal, Kari

Harnisk Gul Stor

2010

Dekorativ tekstil. Maskinvevd sammensatt vevnad utført med datastyrt vevteknologi i bomulls- og viskosestråd

Gave fra Innkjøpsfondet for norsk

kunsthåndverk 2012

NMK.2012.0137

Dysthe, Sven Ivar for Dokka-Møbler

7001

1964

Hvilestol. Ramme av palisander med sitteputer av skinn

Kjøpt 2012

NMK.2012.0240

Dysthe, Sven Ivar for Gjøvik Møbler

System Dysthe

Ca. 1960

Møblelement. Utført i kalket eik

Kjøpt 2012

NMK.2012.0241

Dysthe, Sven Ivar for Møre Lenestol-fabrikk

Planet

Ca. 1965

Bord. Palisander og stål

Kjøpt 2012

NMK.2012.0242

Dysthe, Sven Ivar for Sønnico a/s

Kongependel

Ca. 1966

Lampe. Eloksert messing

Kjøpt 2012

NMK.2012.0243

Egersunds Fayancefabrik

Egersund

1892

Fat. Flintgods, trykkdekorert og glasert

Innkjøpt 2012

NMK.2012.0285

Egersunds Fayancefabrik

Istanbul

1901–20

Dyp tallerken. Flintgods, glasert og trykkdekorert

Innkjøpt 2012

NMK.2012.0258

Ming-krukke fra keiser Wanlis periode (1573–1620), ca. 1610–20. Ukjent kunstner.

Egersunds Fayancefabrik

Unionen

Mellom 1868 og 1876

Asjett. Flintgods, trykkdekorert og glasert

Innkjøpt 2012

NMK.2012.0287

Egersunds Fayancefabrik

Mellom 1867 og 1876

Krukke. Flintgods, glasert og

trykkdekorert, staffert med lusterfarve

Innkjøpt 2012

NMK.2012.0286

Einen, Beate

Elixir of Life

2010

Objekt. Blåst glass dekorert med

pådryset glassand

Gave fra Innkjøpsfondet for norsk

kunsthåndverk 2010

NMK.2012.0155

Engebrigtsen, Olav

Colosseum

Mellom 1934 og 1940

Plakat. Gouache på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0264

Fehn, Sverre Olav

Venezia-stolen

1963

Lenestol. Rammeverk av stål trukket med skinn

Kjøpt 2012

NMK.2012.0239

Gaudernack, Gustav

Rognebærmotiv

1903

Kaffeservice. Sølv, siselert

Kjøpt 2012

NMK.2012.0104

GRAS, Storeide, Egil

Mardøla Blues

1970

Plakat. Silketrykk på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0266

Hanum, Sidsel

Rosa spiral

2009

Objekt. Porselen, fremstilt ved teknikk av kunsteren kalt horning

Gave fra Innkjøpsfondet for norsk kunsthåndverk 2010

NMK.2012.0253

Helle, Alexander og Michael, T / Norwegian Rain

2012 (produsert) / 2010 (designet)

Regnfrakk. Maskinsydd av maskinvevde stoffer, ytterstoff i bindingsmønstret i resirkulert polyester, før i polyestersateng og valket stoff av kasjmirull. Plastknapper, metalltryknapper.

Kjøpt 2012

NMK.2012.0139

Helle, Alexander og Michael, T / Norwegian Rain

Raincho

2010 (design) / 2012 (produsert)

Regnfrakk. Maskinsydd av maskinvevde stoffer i resirkulert polyester, dels i toskaftbinding, dels i sateng. Valket kashmirullstoff, metalltryknapper, plastglidelåser, hornknapper

Kjøpt 2012

NMK.2012.0163

Håkonsen, Kari

Hvit linje

2011

Vase. Blåst glass

Gave fra Innkjøpsfondet for norsk kunsthåndverk 2011

NMK.2012.0027

Håkonsen, Kari

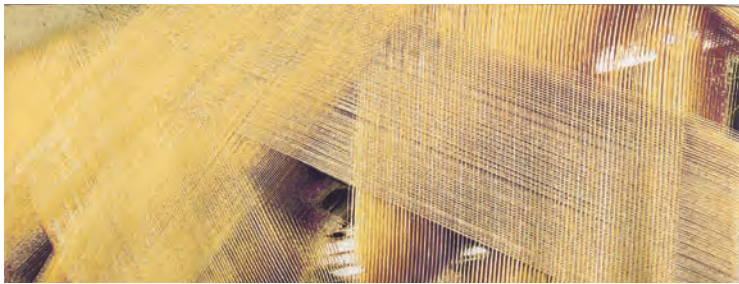
Hvit linje

2011

Vase. Blåst glass

Gave fra Innkjøpsfondet for Norsk kunsthåndverk 2011

NMK.2012.0028

Kari Dyrdal, *Harnisk Gul Stor*, 2010.

Jørgensen, Bente, Lennon, Tim og Lunåshaug, Magnvor/Funkle AS
“Electricity” fra serien “The Power Collection”

2009

Pledd. Maskinvevd og valket dobbeltvev av ulltråd, kantet med knapphullsting av ulltråd

Kjøpt 2012

NMK.2012.0031

Jørgensen, Bente, Lennon, Tim og Lunåshaug, Magnvor/Funkle AS
“Gas” fra serien “The Power Collection”

2008

Pute. Maskinsydd av maskinvevde stoffer, forside i damask av garn i polyester, bomull og rayon, bakside av ull. Maskinbrodert. Innvendig pute maskinsydd av bomullsstoff i toskaftbinding med fyll av andefjær

Kjøpt 2012

NMK.2012.0032

Kittelsen, Grete Prytz

Duk dekk deg

1995

Pikniksett. Plast

Kjøpt 2012

NMK.2012.0001

Kittelsen, Grete Prytz for Cathrineholm

Cathrineserien, Lotusmønster

1965

Stekekar. Emalje på jern med teakhåndtak

Gave fra Grete Prytz Kittelsen 2012

NMK.2012.0014

Kittelsen, Grete Prytz og Korsmo, Arne for Cathrineholm

1958

Serveringsbestikk. Presset rustfritt stål belagt med emalje

Gave fra Grete Prytz Kittelsen 2012

NMK.2012.0011

Kittelsen, Grete Prytz og Korsmo, Arne for Cathrineholm

Cathedralserien

1963

Kakespade.

Presset rustfritt stål med sort emalje

Gave fra Grete Prytz Kittelsen 2012

NMK.2012.0013

Kittelsen, Grete Prytz og Korsmo, Arne for Cathrineholm

1957

Serveringsbestikk.

Presset rustfritt stål

Gave fra Grete Prytz Kittelsen 2012

NMK.2012.0012

Klim, Karen

Aurora

2011

Vase. Blåst farvet glass dekorert med påklipp i klart glass

Gave fra Innkjøpsfondet for Norsk

Kunsthåndverk 2012

NMK.2012.0157

Knudsen, Sverre for Porsgrunds Porselænsfabrik AS

Aspeløv, 2659

Ca. 1905

Fiskefat. Porselen, støpt, glasert og dekorert

Innkjøpt 2012

NMK.2012.0161

Koksvik, Vidar*Rama*

2012

Vase. Blått glass

Kjøpt 2012

NMK.2012.0152

Kottler, Howard*Blue Willow – Last Supper*

1968–1970

Platte. Porselen

Kjøpt 2012

NMK.2012.0140

Kottler, Howard*San Francisco*

1968–1970

Platte. Porselen, glasert og

trykkdekorert

Kjøpt 2012

NMK.2012.0141

**Lysell, Ralph og Thames,
Gösta for Ericsson***Ericofon*

1960 (produsert)

Telefon. Plast og metall

Gave fra Sonja Ramsøy 2012

NMK.2012.0117

Malterud, Nina*Fat*

2012

Leirgods, dekorert ved begitning
og glasert

Innkjøpt 2012

NMK.2012.0251

Mehus, Konrad*Norsk folkemedisin – Anabole Steroider*

1998

Brosje. Sølv

Gave fra Innkjøpsfondet for norsk

kunsthandverk 2012

NMK.2012.0036

Myrvold, Pia*Fashion is What You Read*

1998 (stoffet) / 2000 (dressen)

Antrekk. Maskinsydd av maskinvevd

stoffer i toskaftbinding, dels i bomull,

dels i syntetisk materiale. Stofftrykk.

Metalltrykknapper og plastglidelåser

Kjøpt 2012

NMK.2012.0200

Myrvold, Pia og Rashid, Karim

2002

Antrekk. Maskinsydd av maskinvevd

stoff i bomull og syntetfiber, metall-

trykknapper, plastglidelåser. Trykket

mønster

Kjøpt 2012

NMK.2012.0201

Myrvold, Pia og Rashid, Karim

Herre-t-skjorte

2002

Trøye. Maskinsydd av maskintrikot

av syntetiske fibre, dels med trykket

mønster, dels med refleksbelegg

Kjøpt 2012

NMK.2012.0202

Noten, Ted*Dior 001*

2011

Nécessaire. Nylon 3D-print

Innkjøp 2012

NMK.2012.0142

Roggenbihl, Bjørn*Lasse og Geir*

1959

Plakat. Offcet-trykk på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0268

Rylander, Kjell*Serien ”Street-ware”*

2011

Objekt. Porselen og papir som er støpt

Gave fra Innkjøpsfondet for norsk

kunsthandverk 2012

NMK.2012.0035

Sottsass, Ettore/ Memphis-gruppen*Nilo*

1983

Vase. Porselen, støpt og glasert

Kjøpt 2012

NMK.2012.0008

Sætrang, Bente*yellow tarpaulin*

2012

Dekoratív tekstil. Gesso, akryl og blyant

på bomullspressenning i toskaftbinding,

metallmaljer, maskinsøm, liming

Innkjøpt 2012

NMK.2012.0154

Taylor, Gerard/ Memphis-gruppen*Niger*

1983

Porselensvase. Steingods med farget glasur

Innkjøpt 2012

NMK.2012.0009

Tingleff, Marit*Blått landskap*

2011

Installasjon. Tallerkenhylle med

32 tallerkener, dreiet og dekorert i blått

Gave fra Innkjøpsfondet for norsk

kunsthandverk 2012

NMK.2012.0252

Ukjent*La Prise de Namur*

Mellom 1695 og 1700

Dekketøy. Håndvevd lindamask,

håndsøm

Gave fra Bernt H. Lund 2012

NMK.2012.0118

Ukjent*Ming-krukke fra keiser Wanlis periode*

(1573–1620)

Mellom 1610 og 1620

Krukke. Porselen, dreiet og glasert

Gave fra Johanne Huitfeldt 2012

NMK.2012.0107

Ukjent*Ming-krukke fra keiser Wanlis periode*

(1573–1620)

Mellom 1610 og 1620

Krukke. Porselen, dreiet og glasert

Gave fra Johanne Huitfeldt 2012

NMK.2012.0249

Ukjent*Sommeren med Monika*

1952

Plakat. Litografi på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0269

Ukjent

Stol

Ca. 1890

Svartlakkert stol med dreide ben,

spross og dekorelementer med figur-

skjæring og utskjæring i relief, brodert

sete.

Kjøpt 2012

NMK.2012.0160

Ukjent*Person*

1966

Plakat. Offcet-trykk på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0271

Werenskiold, Dagfin

1917

Seng. Flammbejörk med intarsia av forskjellige tresorter

Kjøpt 2012

NMK.2012.0010

Zaitzow, Alexei

Ung Frue Forsvunnet

1953

Plakat. Fargelitografi på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0265

Åberg, Gösta

Det sjunde inseglet

1957

Plakat. Litografi på papir

Kjøpt 2012

NMK.2012.0270

DEPOSITA

Heckel, Erich

Fiolinspiller

1912

Maleri. Olje på lerret

Deponert i Nasjonalmuseet av Sparebankstiftelsen DnB NOR desember 2012

2012

NMK.DEP.2012.0008

Kirchner, Ernst Ludwig

Omslag Brückes fjerde årsmappe 1909

1909

Grafikk. Tresnitt på papir

Deponert i Nasjonalmuseet fra Sparebankstiftelsen DnB NOR mars 2012

NMK.DEP.2012.0004

Kirchner, Ernst Ludwig

Sykepasseren

1917 eller 1918

Maleri. Olje på lerret

Deponert i Nasjonalmuseet av Sparebankstiftelsen DnB NOR 2012

NMK.DEP.2012.0007

Schmidt-Rottluff, Karl

Hus, gamle Dresden, Til Brückes fjerde årsmappe 1909

(1908)

Grafikk. Etsning på papir

Deponert i Nasjonalmuseet fra Sparebankstiftelsen DnB NOR mars 2012

NMK.DEP.2012.0003

Ernst Ludwig Kirchner, *Sykepasseren*, 1917 eller 1918
(Depositum Sparebankstiftelsen DnB NOR).

Schmidt-Rottluff, Karl

Berliner Strasse, Dresden, Til Brückes

fjerde årsmappe 1909

(1909)

Grafikk. Litografi på papir

Deponert i Nasjonalmuseet fra Sparebankstiftelsen DnB NOR mars 2012

NMK.DEP.2012.0002

Schmidt-Rottluff, Karl

Erich Heckel, Til Brückes fjerde årsmappe

1909

(1909)

Grafikk. Litografi på papir

Deponert i Nasjonalmuseet fra Sparebankstiftelsen DnB NOR mars 2012

NMK.DEP.2012.0001

Roth, Dieter

Hvitløkskiste

1971

Skulptur. Glass, krydder, tre, hjul

Depositum

NMK.DEP.2012.0009

UTLÅN

Utlån er viktig for å presentere samlingene i Nasjonal-museet med vekt på norsk kunst og å markere museet som institusjon i hele Norge og i utlandet. Utlån blir innvilget ut fra vurderinger av sikkerhet, konserveringstilstand m.m.

I 2012 behandlet Nasjonalmuseet 103 lånesøknader. Det ble lånt ut 154 verk fra samlingene i museet: 72 verk til 15

utstillinger i Norge og 82 verk til 20 utstillinger i utlandet. Det ble i løpet av 2012 deponert tre verk til offentlige institusjoner i Norge. Til utstillinger i Norge representerte verk av Knud Baade (12 verk) og Christian Krohg (9 verk) høyeste utlånstall, mens tilsvarende for utlandet var verk av Thomas Fearnley (32 verk) og Sigurd Bronger (9 verk).

I forkant av jubileumsåret i 2013 for Edvard Munchs fødsel, ble 7 av hans verk utlånt til 5 ulike utstillinger i utlandet (Aarhus, Budapest, Essen, Groningen og London).

7.2 UTLÅNSLISTE

AROS AARHUS KUNSTMUSEUM
Edvard Munch – Anxiety/Angst
06.10.2012–17.02.2013

Munch, Edvard
Eventyrskogen
Ca. 1903
NG.M.02237

ATENEUM INTAIDEMUSEO
Helene Schjerfbeck 150 years
31.05.–14.10.2012

Schjerfbeck, Helene
Min verdslige madonna
1944
NG.M.02315

BARBER INSTITUTE OF FINE ARTS
In Front of Nature. The European Landscapes of Thomas Fearnley
12.10.2012–27.01.2013

Fearnley, Thomas
Fiske i Sogn
1839 eller 1840 (plate)
NG.K&H.A.01643

Fearnley, Thomas
Lo Specchio della Diana
(1838)
NG.K&H.A.02809

Fearnley, Thomas
Slindebirken
Mellom 1839 og 1842 (plate)
NG.K&H.A.02812

Fearnley, Thomas
Lo Specchio della Diana
(1838) (plate)
NG.K&H.A.02818

Fearnley, Thomas
Fra Capri
23. juni 1834
NG.K&H.A.03194

Fearnley, Thomas
Fra Hintersee
19. september 1832
NG.K&H.A.03229

Fearnley, Thomas
Fra Wast Water
13. august 1837
NG.K&H.A.03244

Fearnley, Thomas
Trestudie, Ramsau
14. september 1832
NG.K&H.A.03393

Fearnley, Thomas
Fra Ramsau
Antagelig september 1830
NG.K&H.A.03477

Fearnley, Thomas
Trestamme
(1837)
NG.K&H.A.03487

Fearnley, Thomas
Ask, Rydal
28. august 1837
NG.K&H.A.03623

Fearnley, Thomas
Fra Patterdale
13. september 1837
NG.K&H.A.03709

Fearnley, Thomas
Sagi Golling
(1838) (plate)
NG.K&H.A.18645

Fearnley, Thomas
Selvportrett med pipe
4. juni 1831
NG.K&H.B.00757

Fearnley, Thomas
Grindelwaldgletscheren
17. august 1835
NG.K&H.B.05240

Fearnley, Thomas
Grindelwaldgletscheren
1838
NG.M.00038

Fearnley, Thomas
Havnen i Agrigento
1839
NG.M.00260

Fearnley, Thomas
Fra Oberhasli i Sveits
(16. juli 1835)
NG.M.00426–043

Fearnley, Thomas
Skoginteriør med krusifiks
10. september 1830
NG.M.00455a

Fearnley, Thomas

Borggård på slottet Scharfenberg ved Dresden

27. juni 1829
NG.M.00455c

Fearnley, Thomas

Königssee

24. september 1831
NG.M.00896

Fearnley, Thomas

Studie av dødt tre

12. september 1837
NG.M.01496

Fearnley, Thomas

Fra Olevano

Antagelig 1834
NG.M.01541

Fearnley, Thomas

Fra Labrofossen

1836
NG.M.01542

Fearnley, Thomas

Fra Capri

1833
NG.M.01588

Fearnley, Thomas

Måneskinn ved Amalfi

Antagelig 1834
NG.M.01751

Fearnley, Thomas

Kirken i Patterdale

13. september 1837
NG.M.01753

Fearnley, Thomas

Augustusbrücke i Dresden

(1829–30)
NG.M.02218

Fearnley, Thomas

Kanon i Cumberland

1837
NG.M.02333

Fearnley, Thomas

Kong Vilhelm II's inntog i Amsterdam 27.

november 1840
1840
NG.M.02481

Fearnley, Thomas

Studie fra Capri

1833
NG.M.03588

Fearnley, Thomas

Andejakt en høstmorgen ved Königssee

1835
NG.M.04422

BLAAFARVEVERKET

Kvinner i kunsten

19.05.–23.09.2012

Backer, Harriet

Musikk, interiør fra Paris

1887
NG.M.01579

Backer, Harriet

Malerinnen Kitty L. Kielland

1883
NG.M.01688

Backer, Harriet

Aften, interiør

1890
NG.M.02216

Backer, Harriet

Thorvald Boecks bibliotek

1902
NG.M.03504

Hauge, Marie

Husmannsfolk på hjemveien

(1896)
NG.M.01335

Kielland, Kitty

Studie fra Ognå på Jæren

1878
NG.M.00975

Kielland, Kitty

Sommernatt (studie)

(1886)
NG.M.03649

Kielland, Kitty

Landskap, Cernay-la-ville

uten år
NG.M.04284

Nørregaard, Asta

Musikkinteriør

Antagelig 1880
NG.M.00994

Nørregaard, Asta

Julenattsmesse i et fransk kloster

1889
NG.M.03577

Scheel, Signe

Skrivergården, Undeslås på Toten

1888
NG.M.01235

Scheel, Signe

Valborg Nicolaysen, kunstnerinnens

søster

(1899)
NG.M.01603

Tannæs, Marie

Senhøstes, Vøyenvollen i Oslo

(1896)
NG.M.00739

DENVER ART MUSEUM

Becoming Van Gogh:

His Years in Paris

20.10.2012–20.01.2013

Gogh, Vincent van

Utsikt mot Arles fra Montmajour

(Mai 1888)
NG.K&H.B.00068

dOCUMENTA

dOCUMENTA (13)

09.06.–12.09.2012

Ryggen, Hannah

Gru. Fra borgerkrigen i Spania

1936
NG.M.03400

Ryggen, Hannah

Hitlerteppet

1936
NG.M.04226

Ryggen, Hannah

Spania

1938
OK-11005

FONDATION BEYELER

Degas: The Late Work

30.09.2012–27.01.2013

Degas, Edgar

Morgentoalett

Mellom 1892 og 1895

NG.M.01292

GALLEN-KALLELAN MUSEO
Stolta stad och andra berättelser –
Peter Dahl som gäst på Gallen-
Kallela-museet
28.03.–27.05.2012

Dahl, Peter
Paris bestikkes
1985
MS-02919-1988

GRONINGER MUSEUM
NORDIC ART 1880-1920
08.12.2012–05.05.2013

Backer, Harriet
Aften, interiør
1890
NG.M.02216

Balke, Peder
Stetind med bjerk
1864
NG.M.04471

Krohg, Christian
Villa Britannia, Belgia
(1885)
NG.M.00514

Krohg, Christian
Trett
1885
NG.M.03052

Krohg, Oda
En abonnent på Aftenposten
1887
NG.M.04318

Munch, Edvard
Vinter
(1899)
NG.M.00570

Nielsen, Amaldus
Fiskerhjem, Gamle Hellesund
1895
NG.M.00620

Sohlberg, Harald
Gate i Røros
1902
NG.M.00883

Thaulow, Frits
Fra Kragerø
1882
NG.M.00859

HAFSLUND HOVEDGÅRD
Hafslund Hovedgårds
250-årsjubileum
30.05.–01.09.2012

Hosenfelder, Heinrich Christian
Friedrich
James Collett
Antagelig 1792
NG.M.02909

HAUGARVESTFOLD
KUNSTMUSEUM
Pushwagner
22.09.–30.12.2012

Pushwagner
Job Kill
1988
NMK.2006.0040

HENIE-ONSTAD KUNSTSENTER
Ilya Kabakov – A Return to Painting
1961–2011
24.05.–26.09.2012

Fabre, Jan og Kabakov, Ilya
Et møte
1997
MS-04663-2003

HENIE-ONSTAD KUNSTSENTER
Landskap og rom + Tre reiser.
Tre landskap – H.M. Dronning
Sonjas kunstnerstipend
14.06.–07.10.2012

Warhol, Andy
Portrett av Kronprinsesse Sonja
1982
MS-02994-1988

KRISTIANSAND KUNSTHALL
Dagfin Kjølrsrud
20.10.–25.12.2012

Kjølrsrud, Dagfin
Slaktescene
(1970)
MS-03059-1988

KULTURHISTORISK MUSEUM (UIO)
Horsepower – oldtidshesten i myter,
kult og krig
11.05.2012–31.05.2013

Ukjent kunstner
Votivrelieff med dødsmåltid
Ca. 350 f.Kr.
NG.S.00556

KUNSTHALLE DER
HYPO-KULTURSTIFTUNG
Hammershøi und Europa.
Ein Dänischer Künstler um 1900
06.06.–09.09.2012

Hammershøi, Vilhelm
Kunstnerens hustru ved sybordet
Antagelig 1897
NG.M.01484

Hammershøi, Vilhelm
Interiør med kunstnerens hustru
Uten år
NG.M.03352

Hammershøi, Vilhelm
*Landskap, tidlig vår. Bernstorffvejen sett
fra Hellerupvej*
Antagelig 1909
NG.M.04329

KUNSTNERNES HUS
Irma Salo Jæger: MALERI 68
20.06.2012–15.07.2012

Jæger, Irma Salo
Da sommervarmen satte inn
1968
MS-03925-1997

Jæger, Irma Salo
Verdensflagg
1968
MS-03926-1997

KUNSTNERNES HUS
Contemporary Memory. Victor Lind
09.11.2012–27.01.2013

Lind, Victor
Nattrytter
1972
MS-02238-1991

Lind, Victor
Oslo by Night – the Stars
(2000)
MS-04386-2000

LILLEHAMMER KUNSTMUSEUM
Kunst og politikk. Kunstnerne i
Sosialistisk Kulturfront
13.10.2012–27.01.2013

Aulie, Reidar,
Demonstrasjon
1929
NG.M.04241

Aulie, Reidar
Frontsoldatens hjemkomst
1936
NG.M.03873

Engebret, Bjarne
Slåttekarer
1934
NG.M.03572

Engebret, Bjarne
Komposisjon i fresco nr. 6
1935
NG.M.04487

Faaborg, Finn
Blomsterbuketten
1939
NG.M.01938

Faaborg, Finn
Syerske
1937
NG.M.02217

Holtmark, Karen
Mennesket og vilkårene
(1935)
NG.M.04296

Holtmark, Karen
Rustningskonjunktur
1936
NG.M.04315

Holtmark, Karen
Kafé, Paris
1934
NG.M.04316

Jynge, Gert
Gårdbruker
1937
NG.M.01877

Merton, Erling
Havbunn
1939
NG.M.04417

Midelfart, Willi
Refugio Madrid
(1937)
NMK.2007.0063

Nielssen, Finn
Portrettkomposisjon
1933
NG.M.01758

LILLEHAMMER KUNSTMUSEUM
Christian Krohg.
Fra Paris til Kristiania
02.06.–07.10.2012

Krohg, Christian
Sina
1909
NG.M.00965

Krohg, Christian
I pausen
Antagelig 1913
NG.M.01037

Krohg, Christian
Gammelt hus i Brekkestø
(1914)
NG.M.01055

Krohg, Christian
Toalett
(1912)
NG.M.01096

Krohg, Christian
Haven med glasskulen
Antagelig 1918
NG.M.01268

Krohg, Christian
Selvportrett ved staffeliet
(1912)
NG.M.02303

Krohg, Christian
Gatescene, Paris
Ca. 1900
NG.M.03486

Krohg, Christian
Malerinnen Marie Hauge
Antagelig 1924
NG.M.03713

Krohg, Christian
Fem på tolv
Antagelig 1924
NG.M.04200

LOUISIANA KUNSTMUSEUM
Ny Nordisk Arkitektur & Identitet
29.06.–21.10.2012

Askim & Lantto
Besøkssenter Borgund stavkirke
2006
NMK.2011.0172

Kristin Jarmund Arkitekter
Råholt skole
2006
NMK.2011.0175

Snøhetta AS
04321. Operahus i Oslo
1999–2000
NMK.2008.0585.001

Stein Halvorsen arkitekter
Sametinget
2006
NMK.2011.0171

Vulkan arkitekter AS
Hålogaland teater
2006
NMK.2011.0174

MILTON KEYNES GALLERY
Pushwagner
28.06.–02.09.2012

Pushwagner
Job Kill
1988
NMK.2006.0040

MUSEUM FOLKWANG
The Ecstasy of Colour – Munch,
Matisse and the Expressionists
17.04.2012–20.01.2013

Munch, Edvard
Dagen derpå
(Påbegynt 1894, avsluttet 1895)
NG.M.00808

Munch, Edvard
Måneskinn
1895
NG.M.02815

MUSEUM OF FINE ARTS BUDAPEST
Cézanne and the Past, Tradition and Creation

02.08.2012–17.02.2013

Munch, Edvard

Julius Meier-Graefe

Antagelig 1895

NG.M.00995

NATIONALMUSEUM

Royalists to Romantics / Pride & Prejudice. Female artists in France and Sweden 1750–1860

27.09.2012–20.01.2013

Lindegren, Amalie

Enken og hennes barn

1853

NG.M.00201

Lindegren, Amalie

Bestefars undervisning

1853

NG.M.00202

Stading, Evelina

Parken i Villa Chigi ved Ariccia

1827–1829

NG.M.00183

NILS AAS KUNSTVERKSTED

Kunst og Sport

09.06.–16.09.2012

Fredriksen, Hilmar

PP

(2003)

MS-04665-2003

Lund, Lotte Konow

Baby Face Assassin

(1999)

MS-04217-1999

Saatvedt, Erling

Skøyteløperidol

1966

MS-00390-1988

Saatvedt, Erling

Fotballspillere

1961

MS-01949-1988

Widerberg, Frans

Rytteren

1978

MS-02879-1988

NORDNORSK KUNSTMUSEUM

Måneskinnsmaleren: Knud Baade

(1808–1879)

23.06.2012–30.09.2012

Baade, Knud

“Fortuna”

1870

NG.M.00243

Baade, Knud

Fra Kunstakademiet i København

1827 eller 1828

NG.M.01589

Baade, Knud

Fjellgård i Sveits

1850

NG.M.02396

Baade, Knud

Urnes stavkirke i Sogn

1832

NG.M.02642

Baade, Knud

Måneskinn ved Elben

1838

NG.M.02660

Baade, Knud

Skibbrudd

1839

NG.M.02663

Baade, Knud

Skibbrudd

1839

NG.M.02664

Baade, Knud

Kveldshimmel over Dresden med Frauen-

kirche

1844

NG.M.02669

Baade, Knud

Skibbrudd

1844

NG.M.02670

Baade, Knud

Måneskinn over kirkespir

1848

NG.M.02672

Baade, Knud

Dresden i måneskinn

1837

NG.M.04256

Baade, Knud

Nigardsbreen i Justedalen

1846

NG.M.04486

Carus, Carl Gustav

Steinaldergrav

Ca. 1820

NG.M.00388

Dahl, Johan Christian

Dresden i måneskinn

1845

NG.M.01550

Friedrich, Caspar David

Greifswald i måneskinn

(1817)

NG.M.00387

ORDRUPGAARDSAMLINGEN

Berthe Morisot (1841–1895)

20.09.2012–27.01.2013

Morisot, Berthe

Ved Seine-bredden

(1883)

NG.M.01544

OSLO BYMUSEUM

Oslo Funkis. Arkitektur og livsstil

1925–1940

13.11.2012–15.12.2013

Blakstad og Munthe-Kaas Arkitekter

Kunstneres Hus

Ca. 1930

NAMM.00033

Heiberg, Jean

Tre gutter på et svaberg

1926

NG.M.02911

Heiberg, Minna

Regulering av Blindern og Frøen

1948

NAMM.00071

Kaarbø, Ragnhild

Komposisjon med hode

Ca. 1925

NG.M.04221

Rolfsen, Alf

Den store stasjon

(1932)

NG.M.01682

RHÖSSKA MUSEET
Torsten och Wanja Söderbergspris
2012: Sigurd Bronger
05.11.2012–03.03.2013

Bronger, Sigurd
Diamantkjede
2007
NMK.2011.0197

Bronger, Sigurd
Brosje
1985
OK-1985-0036

Bronger, Sigurd
Brosje
1990
OK-1991-0065

Bronger, Sigurd
Minne om Amsterdam
1992
OK-1992-0145

Bronger, Sigurd
Minne om Amsterdam
1992
OK-1992-0145A

Bronger, Sigurd
Minne om Amsterdam
1992
OK-1992-0145B

Bronger, Sigurd
Minne om Amsterdam
1992
OK-1992-0145C

Bronger, Sigurd
Bæreinstrument for lysbryter
1999
OK-2000-0065

Bronger, Sigurd
Aldri Mere Flyskrekk
1995
OK-2000-0066

SCUDERIA QUIRINALE
Johannes Vermeer and the Golden
Age of Dutch Painting
01.10.2012–13.01.2013

Heyden, Jan van der
Den gamle kirken i Delft
1675
NG.M.00029

STAATLICHE KUNSTHALLE
KARLSRUHE
Déjà vu? The Art of Copying from
Dürer to YouTube
21.04.2012–05.10.2012

Delacroix, Eugène
Pietà
(1850)
NG.M.01179

TATE MODERN
Edvard Munch: The Modern Eye
27.06.2012–14.10.2012

Munch, Edvard
Aske
Antagelig 1894
NG.M.00809

Munch, Edvard
Selvportrett i spanskesyken
1919
NG.M.01867

VIGELAND-MUSEET
Mathias Skeibrok – mytologi og
realisme
06.09.2012–04.11.2012

Skeibrok, Mathias
Ragnar Lodbrok i ormegården
1877
NG.S.00137

Skeibrok, Mathias
Mor våker
1879
NG.S.00378

Skeibrok, Mathias
Trett
1882
NG.S.00634

Skeibrok, Mathias
Sannferdigskrøne
Antagelig 1885
NG.S.01240

WALLRAF DAS MUSEUM
1912 Mission Moderne
31.08.2012–30.12.2012

Erichsen, Thorvald
Fra Gausdal
1910
NG.M.01117

Erichsen, Thorvald
Forfatteren Mons Lie
1909
NG.M.01667

Heiberg, Jean
Nature morte
1911
NG.M.01000

Krohg, Per
Lucy Vidil, kunstnerens første hustru
1911
NG.M.01012

Lund, Henrik
Den danske kunsthändler M. Grosell
Ca. 1909
NG.M.00998

8 FORSKNING OG UTVIKLING

Resultatene av FoU-aktiviteten i 2012 ble formidlet gjennom utstillinger, publikasjoner og konferanse-innlegg innen museets fire samlingsområder. En håndfull nye, langsiktige prosjekter i samarbeid med eksterne ble igangsatt, både kunsthistoriske og konserveringsfaglige.

Utstillingskatalogen *Christian Krohg. Bilder som griper* og tidsskriftet *Kunst og Kultur* var de viktigste kanalene for vitenskapelig publisering i 2012. Sidsel Helliesen og Nina Berre ga ut hver sin bok: *Thorbjørn Egner. Tresnitt og tegninger av gamle hus* (Cappelen Damm) og *Arkitekt Rolf Prag. Moderne på Hedmarken* (Hedmarks Fylkesmuseum). Museets ansatte har også bidratt til andre museers publikasjoner, som Anne Kjellberg i *Gaver. Permanenten Vestlandske Kunstindustrimuseum 1887–2012* (Permanenten Vestlandske Kunstindustrimuseum), Frode Ernst Haverkamp i *In Front of Nature. The European Landscapes of Thomas Fearnley* (The Barber Institute of Fine Arts, University of Birmingham) og Nils Ohlsen i 1912. *Mission Moderne. Die Jahrhundertschau des Sonderbundes* (Köln: Wienand).

Antall kuratorer og konservatorer økte i løpet av året. Antall ansatte pr. 31.12.12 med forskningsansvar i stillingen:

- Kurator/konservator: 30 personer
- Andre (seniorkurator/seniorforsker/forskningskoordinator/spesialrådgiver): 13 personer

Flere vitenskapelig ansatte ved museet utførte sensoroppdrag ved universiteter og høyskoler samt hadde redaktørverv for ulike publikasjoner. En rekke av museets ansatte har styreverv i ulike norske og utenlandske faglige komiteer, utvalg og organisasjoner, og deltar i internasjonale organisasjoner.

NYE FORSKNINGSPROSJEKTER OG SAMARBEID

Nasjonalmuseet, Munch-museet og Universitetet i Oslo (UiO) inngikk i 2012 en avtale om å utvikle et langsiktig forskningssamarbeid om Edvard Munch og hans kunstnerskap. Nasjonalmuseet bidro i formuleringen av forskningsprosjektet «Munch and Modernity» og organiseringen av konferansen «Edvard Munch and Modern Media Culture», UiO, 30.11.–1.12.12.

Nasjonalmuseet deltar i prosjektet *White pigments in Early 20th Century paintings*, initiert av Art Access Research i London. Prosjektet tar sikte på å kartlegge hvilke hvite pigmenter som ble brukt i norske malerier fra tidlig 1900-tall, med spesielt henblikk på titanoksid.

Nasjonalmuseet, ved foto- og konserveringsseksjonene, deltar i HyPerCept, et forskningsprosjekt initiert og ledet av Høgskolen i Gjøvik og støttet av Norges forskningsråd. Prosjektet undersøker mulighetene som ligger i hyperspektral avbildning. Teknikken er hittil benyttet på Munchs verk *Skrik*.

Flere nye prosjekter, både kunsthistoriske og konserveringsfaglige, er igangsatt:

«Bruk av fiksativ i Thomas Fearnleys tegninger. Identifikasjon og behandling»

Flere av Thomas Fearnleys tegninger er blitt fiksert av kunstneren med et fiksativ som med tiden har gulnet sterkt og samtidig hardnet. Prosjektet vil kartlegge bruk av fiksativer i Fearnleys samtid generelt og hos Fearnley spesielt. Metoder for å fjerne fiksativet blir også vurdert.

«Alvøen papirmølle. Papirhistorie eksemplifisert med verk fra samlingen»

Prosjektet vil ved hjelp av primærkilder fra Alvøens arkiv søke å belyse hvorvidt og hvordan papirkvaliteten og -produksjonen endret seg i løpet av Alvøen Papirmølles levetid og belyse dette med eksempler fra Nasjonalmuseets samlinger.

«PVA as an alternative medium in Norwegian contemporary paintings 1959–2002»

Som ledd i den utstrakte eksperimenteringen med nye, syntetiske materialer som preget kunsten fra 1940-årene og fremover, ble PVA lenge brukt som

bindemiddel i maleri. Bruken av PVA har skapt en rekke konservatoriske utfordringer som prosjektet søker å kartlegge og bidra til å løse.

«Kjartan Slettemarks *Time Zero* – adhesion and consolidation of plastics» omfatter en historisk oversikt over syntetiske polymerer og bruken av dem i kunst generelt og hos Kjartan Slettemark spesielt. Materialtesting og anbefalinger når det gjelder konserveringen av *Time Zero* vil utgjøre hovedtemaet for prosjektet. Prosjektet er godkjent som mastergradsprosjekt av konserveringsstudier ved Universitetet i Oslo.

«Kjartan Slettemark: Kunsten å være kunst» Studien av Kjartan Slettemarks kunstnerskap tar utgangspunkt i arkivmateriale i privat eie i Stockholm.

«Louise Bourgeois' kunstneriske produksjon: En kontekstanalyse» Kunstnerens privatarkiv og tilhørende bibliotek og dokumentasjonsarkiv ved Bourgeois Studio i New York danner utgangspunkt for en kontekstuell forståelse av Bourgeois' verksgupper.

«An Appetite for Painting» En studie av samtidens maleri som en relevant og viktig kunstnerisk uttrykksform både i Norge og internasjonalt.

VIDEREFØRTE PROSJEKTER

Følgende større prosjekter er videreført:

Bestandskatalogene innen samlingsområdene Edvard Munch, antikk skulptur, eldre, utenlandsk maleri og italienske tegninger.

Komparativ analyse av basisutstillinger ved norske kunst- og kunstindustrimuseer.

Nettversjon av Norsk Kunstnerleksikon, i samarbeid med Norsk kulturråd. Avtale er inngått om publisering på Store norske leksikons nettsted.

Place and displacement: Exhibiting Architecture, i samarbeid med OCCAS, Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo.

Norsk arkitekturhistorie, i samarbeid med AHO og Riksantikvaren.

Edvard Munchs *Skrik* – tekniske undersøkelser.

Museumsnettverkssamarbeid

Som ansvarlig for det nasjonale nettverket for kunst- og kunstindustrimuseer har Nasjonalmuseet hatt fokus på samarbeid gjennom prosjekter. Nettverket har gjennomført analysearbeidet fra *Komparativ analyse av basisutstillinger*. Det er også gjennomført nettverks-samarbeid om *Norsk museumsvokabular og utstillingsregister*, der ni museer har deltatt.

Samarbeid om dokumentasjon

Nasjonalmuseet bidrar med dokumentasjon om Cranach-malerier i museets eie til den internasjonale databasen The Cranach Archive. Museet bidrar også hvert år til INCCAs database over intervjuer med samtidskunstnere. I 2012 gjennomførte museet intervjuer av følgende kunstnere: Marit Følstad, Jason Havneraas, Narve Hovdenakk, Marianne Heske og Camille Norment.

Praksis til masterutdanning i museologi

Som ledd i masterutdanningen i museologi, ved IKOS, Universitetet i Oslo, gjennomførte én student en åtte-ukers praksisperiode ved Nasjonalmuseets samtidskunstavdeling, i forberedelsene til utstillingen «I Wish This Was A Song».

Nasjonalmuseet arrangerte i 2011 tre åpne seminarer med til sammen 255 deltakere:

Den 1. årlige konferansen i Humanistisk Arkitektonisk Forskning. Innlegg ved Lisbet Harboe, Mattias Ekman, Barbara Elisabeth Ascher, Trude Talette Simonsen, Mari Hvattum, Hild Sørby, Elin Haugdal og Espen Johnsen. 21. September, 35 deltakere. Moderator og konferanseleder: Jérémie McGowan.

«Paradoks: maleri», i samarbeid med Landsforeningen Norske Malere. Foredrag ved Dag Erik Elgin, Kira Wager, Hanneline Rogeberg og Geir Harald Samuelsen. Moderator: Øystein Ustvedt (Nasjonalmuseet). 16. november, 140 deltakere. Ansvarlig: Gavin Jantjes.

«Kunst og litteratur på slutten av det nittende århundre», i samarbeid med Institutt for idéhistorie, filosofi, kunsthistorie og klassiske språk, UiO. Foredrag ved

Ebba Witt-Brattström, Øystein Sjøstad, Terje Borgersen og Per Thomas Andersen. 9. november, 80 deltakere. Ansvarlige: Erik Mørstad (IFIKK, UiO), Ellen Lerberg og Birgitte Sauge (begge Nasjonalmuseet).

PUBLISERING

Periodika:

Arkitekturårbok 2012. Flere bidragsytere. Redaktører: Nina Berre og Jérémie McGowan. Samarbeid med Pax Forlag. Nivå 1 for vitenskapelig publisering.

Det kunsthistoriske tidsskriftet *Kunst og Kultur* kom ut med fire nummer. Utgivelsen er et samarbeid med Universitetsforlaget, med støtte fra Norges forskningsråd. Nivå 1 for vitenskapelig publisering. Redaktør: Birgitte Sauge

Publikasjoner:

Oppmåling av fortiden. Tegninger fra Riksantikvarens samling. Utstillingskatalog. Redaksjon: Bente Aass Solbakken, Marianne Yvenes. Tekst: Bente Aass Solbakken. Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design 2012, 48 sider, norsk tekst, ISBN 978-82-8154-070-5.

Emil Nolde. Jakten på det autentiske. Utstillingskatalog. Redaksjon: Øystein Ustvedt, Marianne Yvenes. Tekster: Øystein Ustvedt, Wenche Volle, Line Engen, Thomas Knubben, Manfred Reuther. Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design 2012, 144 sider, norsk og engelsk tekst, ISBN 978-82-8154-069-9.

I Wish This Was A Song. Music In Contemporary Art. Utstillingskatalog. Redaktør: Ingvild Krogvig. Hovedtekster: Stina Högbkvist, Anne Hilde Neset, Sezgin Boynik. Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design 2012, 180 sider, norsk og engelsk tekst, ISBN 978-82-8154-068-2.

Utsikter. Norge sett fra veien 1733–2020. Antologi. Redaktører: Janike Kampevoll Larsen og Nina Frang Høyum. Tekst: Brita Brenna, Torild Gjesvik, Mari Hvattum, Janike Kampevoll Larsen, Bjarne Rogan. Utgitt av Forlaget Press AS i samarbeid med Nasjonalmuseet, Statens vegvesen og Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo 2012, 208 sider, norsk og engelsk utgave, ISBN 978-82-7547-553-2 (norsk), ISBN 978-82-7547-591-4 (engelsk).

Christian Krohg. Bilder som griper. Utstillingskatalog. Redaksjon: Vibeke Waallann Hansen, Erik Mørstad, Birgitte Sauge, Marianne Yvenes. Tekst: Vibeke Waallann Hansen, Nils Ohlsen, Erik Mørstad, Terje Borgersen, Trond E. Aslaksby. Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design 2012, 208 sider, norsk og engelsk tekst, ISBN 978-82-8154-067-5.

Camilla Løw. The Space of Shape-Time. Utstillingskatalog. Redaksjon: Marianne Yvenes, Randi Godø. Tekst: Randi Godø, Dieter Roelstraete. Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design 2012, 112 sider, norsk og engelsk tekst, ISBN 978-82-8154-066-8.

Ufullførte reiser. Utstillingskatalog. Redaksjon: Marianne Yvenes. Hovedtekster: Andrea Kroksnes, Morten Strøksnes. Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design 2012, 64 sider, norsk og engelsk tekst, ISBN 978-82-8154-065-1.

Prisme. Tegning fra 1990 til 2012. Utstillingskatalog. Tekst: Gavin Jantjes, John Berger, James Elkins. Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design 2012, 112 sider, norsk og engelsk tekst, ISBN 978-82-8154-064-4.

Arv og tradisjon. De kongelige samlinger. Antologi. Redaksjonsråd: Audun Eckhoff, Olav Aaraas, Erik Rudeng, Widar Halén. Hovedredaktør: Anniken Thue, manus- og billedredaktør Elsebet Kjerschow, manusredaktør Marianne Yvenes, forlagsredaktør Inger Schjoldager. Tekster: Ulf Andenæs, Tor Bomann-Larsen, Ingeborg Lønning, Trond Norén Isaksen, Nina Høye, Bjørn K. Høie, Sven Gj. Gjeruldsen, Per Egil Hegge, Knut Ljøgdø, Widar Halén, Knut Ormhaug, Jan Haug. Utgitt av Orfeus forlag i samarbeid med Nasjonalmuseet 2012, 320 sider, norsk tekst, engelske sammendrag, ISBN 978-82-93140-06-1.

Ansatte ved Nasjonalmuseet publiserte følgende i 2012:

Vitenskapelig publisering, inkl. fagfellevalgte tekster i museets egne kataloger:

- 12 enheter / 12 personer
- Faglig publisering (tekster, innlegg og foredrag): 64 enheter / 27 personer
- Populærvitenskapelig publisering: 44 enheter / 12 personer

Vitenskapelig publisering:

(fagfellevurdert / nivå 1 kanal)

Aslaksby, Trond. «Christian Krohg og fotografiet – noen observasjoner og refleksjoner». I *Christian Krohg. Bilder som griper*, red. av Marianne Yvenes, 125–137. Oslo: Nasjonalmuseet, 2012.

Gange, Eva Klerck. «Museet for samtidskunsts første videoinnkjøp i et museologisk perspektiv», *Tidsskrift for kulturforskning*, nr. 1 (vol. 11 2012): 57–72.

Halén, Widar. «The Hollowware Designer». I *Grete Prytz Kittelsen – The Art of Enamel design*, red. av Karianne Bjellås-Gilje, 67–168. New York: W.W. Norton & Company, 2012.

Hansen, Vibeke Waallann. «Christian Krohgs realisme. Bilder som griper». I *Christian Krohg. Bilder som griper*, red. av Marianne Yvenes, 19–51. Oslo: Nasjonalmuseet, 2012.

Helliesen, Sidsel. *Thorbjørn Egner. Tresnitt og tegninger av gamle hus*. Oslo: Cappelen Damm, 2012.

McGowan, Jérémie. «Situating Alteration». *Nordic Journal of Architecture* No. 3 (vol. 2, vinter 2012): 26–33.

Lerberg, Ellen. «Dietrichsons yndling på lang reise», *Kunst og Kultur* 4 (vol. 95 2012): 218–227.

Messel, Nils. «Den smagfuldeste dekoratør i Norden. Jens Thiis i Nasjonalgalleriet», *Kunst og Kultur* 4 (vol. 95 2012): 200–217.

Nordkvelle, Trine. «Fra Japan til Munch», *Kunst og Kultur* 1 (vol. 95 2012): 30–43.

Ohlsen, Nils. «Christian Krohgs studietid i Berlin». I *Christian Krohg. Bilder som griper*, red. av Marianne Yvenes, 65–80. Oslo: Nasjonalmuseet, 2012.

Sauge, Birgitte. «Konkurrere som likemenn og vurderes av likemenn». I *Arkitekturårbok 2012*, red. av Nina Berre and Jérémie McGowan, 64–75. Oslo: Pax Forlag, 2012.

Solbakken, Bente. «Via Stockholm? Norske arkitekter ved Kungliga Tekniska Högskolan». I *Kunst og Kultur* 1 (vol. 95 2012): 44–55.

Strätling, Merle og Westermann, Stephanie. «Ask 2010. The relocation of 319 pieces of furniture and wooden objects: project planning, realization and troubleshooting». I *Moving Collections. Process and Consequences*, 203–210. London: Forlag, 2012.

Faglig publisering:

Berre, Nina. «1000 meter bryst 69 grader Nord». I *Arkitekturårbok 2012*, red. av Nina Berre og Jérémie McGowan, 20–23. Oslo: Pax Forlag, 2012.

Berre, Nina. «Veltilpasset». I *Arkitekturårbok 2012*, red. av Nina Berre og Jérémie McGowan, 52–55. Oslo: Pax Forlag, 2012.

Berre, Nina. *Arkitekt Rolf Prag. Moderne på Hedmarken*, Hedmarks fylkesmuseum as, avdeling Domkirkeodden, 2012

Bull, Knut Astrup. «Uenig i kurators samtidsdiagnose». I *Kunsthåndverk* nr. 4 (2012): 30–33.

Engen, Line. «Nolde og Brücke». I *Emil Nolde. Jakten på det autentiske*, 32–39. Oslo: Nasjonalmuseet, 2012.

Godø, Randi. «The Space of Shape-Time. EN TING ETTER DEN ANDRE». I *Camilla Løw. The Space of Shape-Time*, 15–25. Oslo: Nasjonalmuseet, 2012.

Greve, Kari. «NPH i Östanå», *Nordisk Pappershistorisk Tidsskrift* nr. 3 (2012): 3–5.

Grønvold, Ulf. «Architecture at the Pompidou», *ICAM Print* 04 (2012): 36–45.

Grønvold, Ulf. «Maliks, Viksjø og bevaring», *Fortidsvern* nr. 1 (2012): 28–29, 35.

Grønvold, Ulf. «Erling Viksjø og syndefallet», *Fortidsvern* nr. 3 (2012): 28–29.

Grønvold, Ulf. «The future is primeaval». I *Architektur im Museum 1977–2012. Winfried Nerdinger*, 86–93. München, 2012.

Grønvold, Ulf. «Vellykket dualisme i Sandvigå», *Arkitektur N* nr. 7 (2012): 29–35.

Guleng, Mai Britt. «Repetition in the Writings of Edvard Munch». I *Edvard*

Munch. *The Modern Eye*, red. av Angela Lampe; Clément Chéroux, 152–157. Tate Publishing, 2012.

Halén, Widar. «Dronning Mauds Praktsølv fra 1905–06». I *Arv og tradisjon – de kongelige samlinger*, red. av Anniken Thue, 222–239. Oslo: Orfeus, 2012.

Haverkamp, Frode Ernst. «Thomas Fearnley: A Nordic background». I *In Front of Nature. The European Landscapes of Thomas Fearnley*, red. av Ann Sumner og Greg Smith, s. 22–23. The Barber Institute of Fine Arts, University of Birmingham, 2012.

Helliesen, Sidsel. «Billedkunstneren Thorbjørn Egner», I *Vi røver i øst og vi røver i vest. Thorbjørn Egner – en bibliofil minnebok*, s. 69–76. Oslo: Bibliofiklubben, 2012.

Höggkvist, Stina. «I Wish This Was A Song. Music in Contemporary Art». I *I Wish This Was A Song. Music In Contemporary Art*, 15–21. Oslo: Nasjonalmuseet, 2012.

Høyum, Nina Frang. «Sosiale og digitale rom». I *Arkitekturårbok 2012*, red. av Nina Berre og Jérémie McGowan, 40–43. Oslo: Pax Forlag, 2012.

Jantjes, Gavin. «Ernest Cole». I *Everything was Moving: Photography from the 60's and 70's*, red. av Kate Bush, 54–55. London: Barbican Art Gallery, 2012.

Jantjes, Gavin. «Art historical image – art historical text». I *Engage Journal* Vol 4 31 (2012): 94–100.

Jantjes, Gavin. «Det begynner med tegning». I *Prisme. Tegning fra 1990 til 2012*, 11–16. Oslo: Nasjonalmuseet, 2012.

Kjellberg, Anne. «Per Spooks fasjonable gave». I *Gaver. Permanenten Vestlandske Kunstindustrimuseum 1887–2012: 125 år*, red. av Jorunn Haakestad, 96–101. Bergen: Permanenten Vestlandske Kunstindustrimuseum, 2012.

Kjellberg, Anne. «Oleana. Norwegian Knitwear with International Success». I *In between. Culture of Dress between the East and the West. ICOM's Costume Committee. Proceedings of the 64th Annual Conference*, red. av Mirjana M. Menkovic, 195–201. Belgrade: Ethnographic Museum, 2012.

Kroksnes, Andrea. «Auf den Spuren der Bedeutung: Louise Lawler's Aneignungsstrategien». I *Open Spaces / Secret Places. Werke aus der SAMMLUNG VERBUND*, red. av Gabriele Schor, 108–112. Salzburg: Museum der Moderne, Köln: Verlag der Buchhandlung Walther König, 2012.

Kroksnes, Andrea. «Ikke hjemme». I *Ufullførte reiser*, 6–16. Oslo: Nasjonalmuseet, 2012.

Lerberg, Ellen. «Anders C. Svarstad, mytologi og middelalder». I *Gymnadenia* årsskrift for Sigrid Undset Selskapet, 12–17. Lillehammer, 2012.

Lunde, Anne Marit. «Å konstruere en fortelling». I *Arkitekturårbok 2012*, red. av Nina Berre og Jérémie McGowan, 28–31. Oslo: Pax Forlag, 2012.

Madshus, Eva. «Fabeldyr i parken». I *Arkitekturårbok 2012*, red. av Nina Berre og Jérémie McGowan, 32–35. Oslo: Pax Forlag, 2012.

McGowan, Jérémie. «I skyggen av 'Blok P'». I *Arkitekturårbok 2012*, red. av Nina Berre og Jérémie McGowan, 60–63. Oslo: Pax Forlag, 2012.

Ohlsen, Nils. «[...] nirgends außerhalb von Frankreich wird zur Zeit so gut gemalt wie in Norwegen. Der Norweger-Saal auf der Sonderbundaustellung 1912». I *1912. Mission Moderne. Die Jahrhundertschau des Sonderbundes*, red. av Barbara Schaefer, 192–199. Köln: Wienand 2012.

Ohlsen, Nils. «Women's Rooms. An Aspect of Nordic Interior Painting». I *Nordic Art. The Modern Breakthrough 1860–1920* red. av David Jackson and Christiane Lange, 217–223. München: Hirmer, 2012.

Sauge, Birgitte sm.m. Stener Ekern, William Logan and Amund Sinding-Larsen. Human rights and World Heritage. «Preserving our common dignity through rights-based approaches to site management». I *International Journal of Heritage Studies*, 18 (3) (2012): 213–226.

Solbakken, Bente. «Fortidens merkverdigheter». I *Oppmåling av fortiden: Tegninger fra Riksantikvarens samling*, 6–45. Oslo: Nasjonalmuseet, 2012.

Ustvedt, Øystein. «Jakten på det autentiske». I *Emil Nolde. Jakten på det autentiske*, 10–18. Oslo: Nasjonalmuseet, 2012.

Faglige foredrag og konferanse-innlegg: 31 enheter og 21 personer

Berre, Nina. Deltaker i paneldebatt med temaet «Rethinking the architecture museums as an institution», ICAM 16, Frankfurt, 4. september.

Bull, Knut Astrup. «Kunsthåndverket i lys av den reflekseive moderniteten», forelesning Nasjonalmuseet, 4. januar.

Bull, Knut Astrup. Moderator på konferansen Kunsthåndverklig forskning, Gustavsborg Konsthall, Sverige, 9. september.

Bull, Knut Astrup. «From the domestic to the metadomestic», innlegg på seminaret Curating Craft. Kunsthøgskolen i Bergen, 22. november.

Bull, Knut Astrup. «The Arts & Crafts Movement og den materialistiske tradisjonen», forelesning, Nasjonalmuseet, oktober.

Ford, Thierry og Kari Greve. «Håndtering av kunst», forelesninger på kurs for kunsthistoriestudenter, 23. april.

Greve, Kari. «Europeisk papirhistorie», forelesning for KUN 2512 Kunst på papir, Universitetet i Oslo, 15. mai.

Guleng, Mai Britt. «Munch editing Munch. «The Frieze of Life». Texts – Transformations and Repetitions». Munch-symposiet The Promise of Modernity, Tate Modern, 13. oktober.

Halén, Widar. «Nordic Jewellery in 100 years». Nordic Forum for design History, Röhsska Museet, Göteborg, 26. april.

Halén, Widar. «Basisutstilling i KIMS 2. etasje». Komparativ studie av basisutstillinger i kunstmuseene i Norge, Nasjonalmuseet, 21. mai.

Hansen, Vibeke Waallann. «Gerhard Munthe's art in the 1890's: fine art, decorative art or folk art?» European Revival. Modern Identities, Ateneum, Helsinki, 10.–12. oktober.

Helliesen, Sidsel. «Museumsforskning: fra retorikk til realitet?», Stavanger Museum (MUST), 7. november.

Jantjes, Gavin. «Globalism». Kunsthøgskolen i Oslo, 12. april.

Jantjes, Gavin. «Redefining the Global». Art Craft and Globalisation, Kunsternes Hus, Oslo, 30. november.

Jantjes, Gavin. «South African Sculpture a New History». Mixing the colours of the Rainbow, Museum Beelden aan Zee, Den Haag, Nederland, 28 september.

Kjellberg, Anne. «Lace in the Wardrobe of Queen Maud of Norway». ICOM Costume Committee's konferanse, Brussel 25. oktober.

Kjellberg, Anne. «Per Spook». Klær og kostyme ved Kunsthøgskolen i Oslo, 28. februar.

Kongssund, Anita. «Kunst og ukunst – en moderne billedstorm». *Degenerert! Nolde, nazismen og kunstpolitikken i Tyskland og Norge*, Nasjonalmuseet, 13. oktober.

Kroksnes, Andrea. «Focus Norvège: Rencontre avec Knut Åsdam». Deltaker i paneldebatt med Clara Schulmann og Knut Åsdam, *Rencontres Internationales Paris/Berlin/Madrid 2012*, Palais de Tokyo, Paris, 8. desember.

Kroksnes, Andrea. «Speaker Series: Andrea Kroksnes». Bard College, Center for Curatorial Studies, New York, 12. november <http://www.bard.edu/news/events/event.php?eid=117185&-year=2012&month=11&day=12>

Lerberg, Ellen. To forelesninger om Edvard Munch, Høgskolen i Telemark, Bø, 24. august

Lunde, Anne Marit. «Om formidling og kuratering av arkitektur». Kuratorstudie ved Høgskolen i Telemark, 7. september

McGowan, Jérémie. «Situating Dissidence: Gestures of refusal in the margins of *New Babylon*». Architecture and the Paradox of Dissidence: 9th International Conference of the Architectural Humanities Research Association (AHRA). School of Archi-

tecture, The Sir John Cass Faculty of Art, Architecture and Design, London Metropolitan University, 16. november.

McGowan, Jérémie. «Architecture and Fieldwork». Research Methods Course, PhD-program, Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, 19. oktober.

Ness, Nina Denney. «Om en tegning av Erik Werenskiöld og dens relasjon til motiver av Edvard Munch». Museale og arkivale praksiser, Norsk kulturråd og Universitetet i Oslo, 30. november.

Qvale, Anne sm.m. Sauge, Birgitte. «Art Exhibitions: Narratives and Meaning. Two projects conducted by the National Museum of Art, Architecture and Design, Norway in collaboration with the National network of Art Museums and InterMedia, University of Oslo». NORDIK 2012, Stockholm 26. oktober.

Qvale, Anne. «I Munchs verden – kunstmuseet som multimodal læringsarena». Museale og arkivale praksiser, Norsk kulturråd og Universitetet i Oslo, Oslo, 30. november

Rebolledo, Anita. «Hvordan organisere og lede et utstillingsprosjekt?», årsstudium i kulturledelse, Høgskolen i Oslo og Akershus, 25. oktober.

Sauge, Birgitte, sm.m. Anne Qvale og Dag Solhjell. «Komparativ studie av basisutstillinger ved norske kunst- og kunstindustrimuseer». Museale og arkivale praksiser, Norsk kulturråd og Universitetet i Oslo, 29. november.

Strätling, Merle. «Et Boulle-ur med skader». International Course on Wood Conservation Technology, 12. juni.

Ustvedt, Øystein. «Emil Nolde og nazismen». *Degenerert! Nolde, kunsten og nazismen i Tyskland og Norge*, Nasjonalmuseet, 13. oktober.

9 KOMMUNIKASJON

Nasjonal museets eksterne kommunikasjon omfatter formidling i vid forstand, publikumsutvikling nasjonalt og internasjonalt, omdømmebygging og markering av museet som samfunnsaktør. Kommunikasjonsflatene mot publikum er digitale plattformer (nettsted, sosiale medier og andre nettbaserte tjenester) samt et bredt spekter av trykte publikasjoner, utstillingskataloger, formidlingsbrosjyrer og pressemateriell.

PRESSE

Mediedekningens geografiske tyngdepunkt er hovedstadsområdet, men et viktig trekk nettopp i 2012 er en større lokal spredning av medieomtalen knyttet til utstillingsprosjektet *Den kongelige reise*. Prosjektet er regjeringens gave til kongeparets 75-årsdager. Det fikk svært god pressedekning i hele Norge med bl.a. direkte

TV-overføring på NRK og TV2 i forbindelse med den offisielle åpning av den første utstillingen «Kongelige reiser 1905–2005» i Kunstindustrimuseet.

Markeringen 12. desember av det store jubileet *Munch 150* med bl. a. lanseringen av «Munch i koffert» på Svalbard genererte også bred pressedekning i alle kanaler.

NETTSTED

nasjonalmuseet.no er Nasjonal museets viktigste eksterne informasjonskanal. Nettstedet gir en samlet oversikt over utstillinger, arrangementer og aktiviteter ved museet, i tillegg til å informere om museets øvrige virksomhet. En omfattende brukerundersøkelse i 2011 resulterte i planlegging av forbedringer på nettstedet. På bakgrunn av dette ble det i 2012 gjennomført strukturelle og designmessige endringer, blant annet forenklinger i menysystemet, kortere vei til underliggende sider gjennom en såkalt dropdown-meny og kun én arrangementskalender. Det ble også gått

Stor interesse fra pressen i forbindelse med åpningen av *Den kongelige reise*, regjeringens gave til kongeparets 75-årsdager. Statsminister Jens Stoltenberg blir intervjuet utenfor Kunstindustrimuseet.

gjennom nettstedets tilgjengelighet og konformitet med WCAG (Web Content Accessibility Guidelines).

Museets pressesider ble løftet ut av nettstedet og satt opp i den eksterne tjenesten MyNewsDesk. Presentasjonen av Nasjonalmuseets landsdekkende program ble flyttet til egne nettsteder: dks.nasjonalmuseet.no og vandreutstillinger.nasjonalmuseet.no. Det ble også lansert et eget nettsted for utstillingsprosjektet *Den kongelige reise*.

DIGITALT MUSEUM

I 2011 var Nasjonalmuseet det første kunstmuseet i Norge som gjorde samlingene sine tilgjengelige og søkbare gjennom den felles samlingsportalen Digitalt-Museum. Ved slutten av 2012 var nærmere 20 000 kunstverk, gjenstander og tegninger i Nasjonalmuseets samlinger tilgjengeliggjort gjennom denne portalen.

GOOGLE ART PROJECT

Nasjonalmuseet har inngått samarbeid med Google for publisering av hovedverk fra museet i The Google Art Project. Forarbeidet med fotografering av verk og saler ble utført i 2012, og lansering av Nasjonalmuseets verk i prosjektet er planlagt i 2013.

SOSIALE MEDIER

Nasjonalmuseet har videreført satsingen på sosiale medier som et sentralt element i sin kommunikasjon med publikum. Vi har prioritert å satse videre på tilstedeværelse på Facebook, Twitter, YouTube og Flickr og har tatt i bruk nye tjenester som Instagram.

En undersøkelse i regi av Oslo Museum på slutten av 2012 stadfestet at Nasjonalmuseet var rangert som nummer to på listen over hvilke norske museer som hadde flest følgere på Twitter, med 4 591 følgere, og som nummer fire på tilsvarende rangering for Facebook, med 7 196 følgere.

Fotoavdelingen har bistått med dokumentasjon av arrangementer i museet: åpninger, seminarer, workshops og andre formidlingsarrangementer har blitt publisert på YouTube.

Google på besøk i Nasjonalgalleriet for å filme til «Museum View» – Google Arts virtuelle museer på nett.

Den kongelige reise og *Munch 150* har også tatt i bruk Facebook og Twitter som viktige kommunikasjonskanaler ut mot publikum.

MARKEDSFØRING

Hovedtyngden av museets markedsmidler går til *Museene i Oslo*, en ukentlig annonsering i Aftenpostens og Dagsavisens papir- og nettutgaver. Det blir informert om utstillinger og arrangementer gjennom aviser, kunstfaglige tidsskrifter, magasiner og nyhetsbrev. Museet har et nært samarbeid med VisitOslo og turistinformasjonen i Oslo, og deltar med annonser i Oslo Pass, Oslo-kart, *What's on* og *Oslo Guiden*. Lekende barn i Nasjonalgalleriets Munchsal prydet sistnevntes forside hele 2012, noe som var av stor markedsverdi for Nasjonalmuseet. Guiden utgis på seks språk i et opplag på 900 000.

Nasjonalmuseet har i løpet av året hatt tre større kampanjer på T-banen i Oslo: «Kongelige reiser 1905–2005» og «Ufullførte reiser» på vårcamp; «Utsikter», «Christian Krohg. Bilder som griper» og «Kongelige reiser 1905–2005» som sommerkampanje; og på høsten «Emil Nolde. Jakten på det autentiske».

CUSTOMER RELATION MANAGEMENT

Museets adressedatabase har i løpet av året blitt kategorisert etter målgrupper. Nasjonalmuseet vil i større grad gå over til å kommunisere via nyhetsbrev, e-post og sosiale medier.

10 FORRETNINGS- UTVIKLING

BUTIKKER

Nasjonalmuseet har butikker i samtlige fire museumsbygninger. Butikkene i Nasjonalgalleriet, Museet for samtidskunst og Nasjonalmuseet – Arkitektur drives i samarbeid med Tanum bokhandel. Butikken i Kunstindustrimuseet er helt og fullt drevet av Nasjonalmuseet. Samlet omsetning i våre museumsbutikker var i 2012 ca. kr 4,8 mill., mot ca. kr 4,4 mill. i 2011, en omsetningsøkning på 8 %.

I Nasjonalgalleriets butikk økte omsetningen med ca. kr 200 000 kr sammenlignet med 2011. Grunnet vekterstreiken i juni, gikk omsetningen for denne måneden kraftig tilbake. Andre halvdel av året står for en betydelig del av omsetningen og økningen, hvor spesielt de tre siste månedene utpeker seg som spesielt gode. Utstillingen «Emil Nolde» hadde høyt besøkstall, og dette bidro til økt omsetning.

Kunstindustrimuseets butikk hadde første halvår en økt omsetning på kr 160 000. Økningen tilskrives den godt besøkte utstillingen «Den kongelige reise 1905–2005». Normalt er omsetningen i andre halvår svært god grunnet julegavesalg, men med delvis stenging pga. ombygging i nabobygget (26.11.–07.12.), ble denne lavere enn forventet.

Butikken i Museet for samtidskunst.

Den franske sal, kafeen i Nasjonalgalleriet.

KAFEER

Nasjonalmuseet har kafeer i alle de fire visningsstedene. Løsch DA, ved daglig leder Isabella Løsch Danneborg, overtok driften av kafeen i Nasjonalgalleriet, *Den franske sal*, september 2012. Kafé Grosch i Nasjonalmuseet – Arkitektur, og Kafé Hjorth i Museet for samtidskunst (som åpnet i mars), drives av Raadhus Drift AS, ved daglig leder Jørn Lie. Den enkle kafeen i Kunstindustrimuseet, Café Solliløkken, er nært knyttet til museumsbutikken og drives av de butikkansatte.

EVENTS OG ARRANGEMENTER

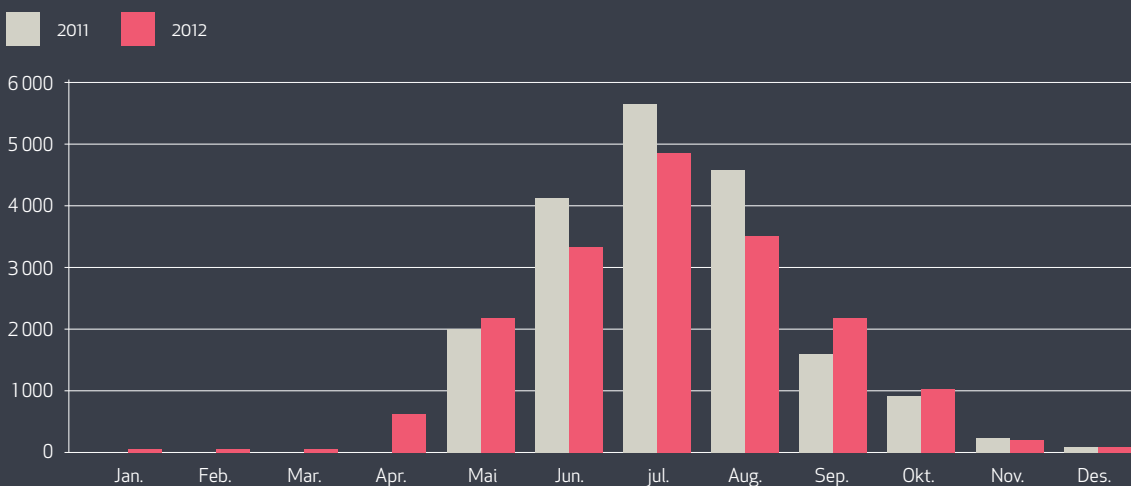
Det ble gjennomført 92 arrangementer i 2012 mot 104 i 2011, en nedgang på 12 %. Omsetningen i 2012 var kr 525 433 mot kr 655 756 i 2011, en nedgang på 20 % fra 2011. Noe av nedgangen kan forklares med at våre kunder ønsket mindre påkostede arrangementer med kortere varighet. I tillegg har de mest populære lokalene i større grad enn tidligere vært brukt til Nasjonalmuseets egne arrangementer. Av de større arrangementene i 2012 kan nevnes åpningen av «Kongelige reiser 1905–2005», regjeringens gave til Kongeparet, og besøket av prins Charles, hertuginne Camilla og medlemmer av den norske kongefamilien. Ved nesten alle arrangementene har museets kafeer stått for serveringen, og dette har styrket deres inntjening. Vi ser også at kafeene har blitt attraktive lunsjsteder og ikke bare fungerer som et tilbud knyttet til publikums museumsbesøk.

TUROPERATØRMARKEDET

2012 viste en tilbakegang på 7 % eller 1 000 besøkende sammenlignet med 2011. Tallet på grupper fra cruisebåtene økte, mens antallet besøkende fra selskapene med turister fra det asiatiske markedet gikk noe tilbake, spesielt i juli. Tilbakegangen i juni skyldtes vekter-

streiken som medførte at museet måtte holde stengt samt los/havnestreiken som hindret cruiseskipene i å legge til havn. Ellers var besøket jevnere fordelt over hele året, med høysesong i perioden mai-september.

FORDELING BESØKENDE FRA TUROPERATØRER PR. MÅNED 2011-2012

FORDELING REISEOPERATØR/MARKED

Det er turoperatørene MIKI og Tumlare som bringer flest grupper til Nasjonalmuseet. De opererer hovedsakelig på det asiatiske markedet.

	Totalt	Asia*	Cruise**	Andre
Totalt	17 630	12 982	1711	2 937
Januar	39	0	0	39
Februar	30	19	0	11
Mars	13	0	0	13
April	578	537	0	41
Mai	2129	1316	244	569
Juni	3260	2151	492	617
Juli	4814	3578	456	780
August	3452	2650	345	457
September	2144	1608	174	362
Oktober	962	917	0	45
November	170	168	0	2
Desember	39	38	0	1

*Asia: Uniko, Tumlare, Miki, Nodiko

**Cruise: European Cruise Service, Nordic Cruise Service

11 BYGNINGER OG SIKKERHET

Nasjonalmuseet disponerer åtte bygg. Disse eies av fire ulike gårdeiere som alle har sin egen driftsorganisasjon med egne ansvarsmatriser og forventninger til leietakerne. Alle de fire museumsbyggene er på Riksantikvarens eller Byantikvarens fredningsliste, og bygningsmessige inngrep eller tiltak må følge deres retningslinjer. De er også alle klassifisert som særskilte brannobjekter, noe som stiller ekstra strenge krav til brannorganisasjon, bruk og internkontroll. De særskilte forholdene krever en driftsorganisasjon som jobber tett sammen med gårdeiers organisasjoner.

Etter at Kunst- og håndverksskolen flyttet ut av bygningen som huser Kunstindustrimuseet, har denne delen vært uten leietakere i over to år. Vi har derfor hatt oppmerksomhet rettet mot både brannsikkerhet og sikkerhet generelt. Bakgården har blitt pusset opp, noe som har medført mye anleggsvirksomhet. Undervisningsbygg har tatt over skolelokalene og skal etablere

videregående kunstfaglig skole for ca. 400 elever. Betydelige ombygginger og renoveringsarbeider vil innebære ulemper for museumsdriften og vårt publikum, men når arbeidet blir slutført i 2015 vil nye naboer og en oppgradert bygning være positivt for museet.

En ny beredskapsplan som ble utviklet i 2011, la grunnlag for beredskapsøvelser i 2012. Erfaringene fra disse øvelsene er tatt med videre i beredskapsarbeidet.

Det største enkeltprosjektet med store sikkerhetsutfordringer i 2012 var utstillingen «Munch i koffert», som er en del av Munch-jubileet i 2013. Et originalt bilde av Munch sendes på turné til sju museer i Norge. Det ble utviklet en spesiallaget «koffert» som fungerte både som transportkasse og visningsmonter. Denne er innbruddsikret, alarmert og klimatisert.

Også utstillingen «Munch 150» som skal vises i Nasjonalgalleriet i 2013, har store sikkerhets- og klimatiseringsutfordringer, noe som krevde mye planlegging i 2012.

Museet har arbeidet tett med Statsbygg for å planlegge sikkerhetstiltakene for det nye nasjonalmuseet på Vestbanetomta.

Høy sikkerhet rundt Munch-turné. Ved hjelp av Forsvaret og deres Hercules-fly fraktes «Munch i koffert» til Svalbard.

12 ORGANISASJON

Nasjonal museets styre vedtok i juni delstrategi for HR (human resources). Strategien danner en plattform for å jobbe videre med tiltak innen områder som rekruttering, kompetanseutvikling, lederskap, medarbeiderskap, arbeidsmiljø, etikk og kultur.

Ved inngangen til året hadde museet 140 fast tilsatte. Gjennom året er det tilsatt elleve personer i faste stillinger og elleve personer i engasjementer med fem års varighet relatert til samlingsprosjekter i forbindelse med forberedelse av flytting til nytt museumsbygg på Vestbanen. To medarbeidere har sluttet, og fem har gått av med pensjon. Det vil si at museet pr. 31.12.2012 har 144 fast tilsatte og åtte i langtidsengasjementer. I tillegg til ovennevnte hadde museet 13 midlertidig tilsatte ved utgangen av 2012. Omregnet til årsverk disponerte museet 138,99 faste årsverk i 2012, det betyr en økning på 7,20 årsverk fra 2011.

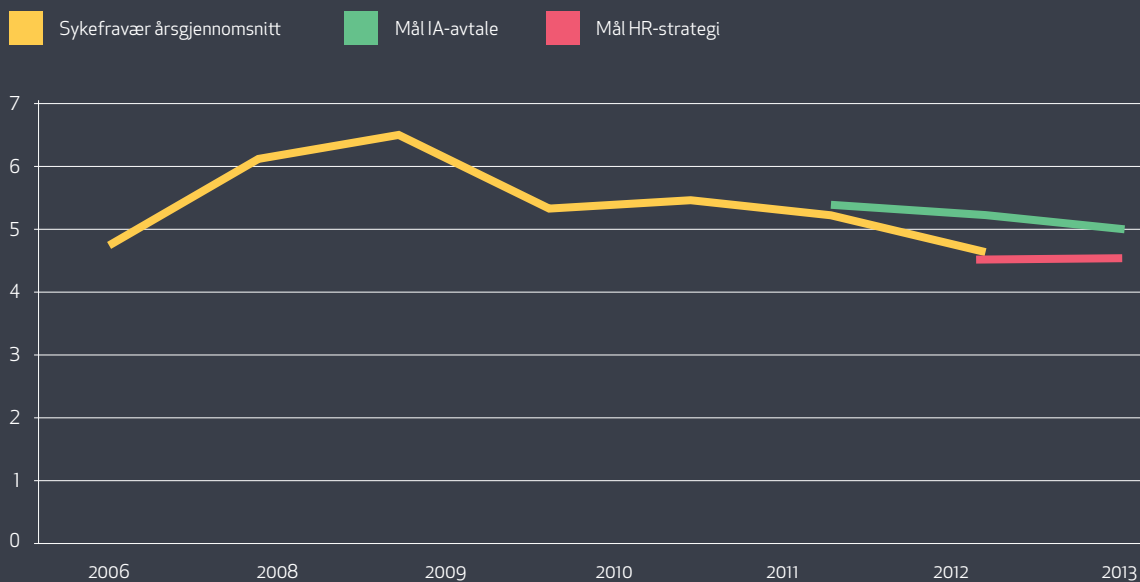
66,7 prosent av staben er kvinner og 33,3 prosent er menn. Gjennomsnittslønnen for fast ansatte innenfor

forhandlingsområdet er 463 416 kroner for kvinner og 507 227 kroner for menn.

Arbeidsmiljøutvalget hadde fire møter i 2012. Museet er IA-bedrift og har samarbeidet med IA-kontakt og ansattes representanter om møter og opplæring for ledere, tillitsvalgte og verneombud i nærværarbeid. Museet har bedriftshelsetjenesteavtale med Stamina HOT (tidligere Hjelp24). Gjennomsnittlig sykefravær i museet har holdt seg på omtrent samme nivå i 2012 som året før. Medarbeidere og ledelse har jobbet med en plan for forbedring av kontorlandskap i dagens kontorbygg. Organisasjonen har også hatt en omfattende prosess knyttet til utforming av framtidig kontoretasje på Vestbanen.

Sykefraværet i 2012 var på 4,6 prosent. Dette er en nedgang fra 2011 da fraværet lå på 5,2 prosent. Målsettingen i den lokale IA-avtalen om 5,0 prosent i 2012 er nådd med god margin. HR-strategien har satt som mål at sykefraværet ikke skal overstige 4,5 % i 2013.

UTVIKLING I SYKEFRAVÆR 2006-2012

13 DEN KONGELIGE REISE

15. februar 2012 gikk startskuddet for utstillingsprosjektet *Den kongelige reise* på Kunstindustrimuseet i Oslo. I nærvær av de to 75-årsjubilantene DD.MM. Kong Harald og Dronning Sonja presenterte statsminister Jens Stoltenberg regjeringens gave: seks utstillinger basert på de kongelige samlingene. Gaven er en klar anerkjennelse av det omfattende registreringsarbeidet som ble satt i gang av kongeparet på Slottet i 2002. Arbeidet har naturlig ledet til et ønske om å kunne formidle de rikholdige samlingene. Statsministeren skriver i forordet til boken *Arv og tradisjon*:

«Regjeringen ønsker at utstillingene skal være til glede og innsikt både for jublantene og for alle oss andre. De kongelige samlingene er våre skjulte skatter.»

Nasjonalmuseet har prosjektansvaret for *Den kongelige reise*, men gjennomføringen av utstillingene har ligget til utstillingsstedene i samarbeid med Det kongelige slott. Prosjektet startet i 2011 og går over flere år. Ny prosjektleder tiltrådte i september 2012. *Den kongelige reise* er finansiert gjennom ekstraordinær bevilgning fra regjeringen på 30 millioner.

I 2012 ble følgende utstillinger vist:

Kongelige reiser 1905–2005

Kunstindustrimuseet 16.02.–26.08.

Ansvarlig: Avdeling design og kunsthåndverk ved Nasjonalmuseet i samarbeid med Det kongelige slott
Besøkstall: 48 247, hvorav 4 445 barn og unge

Gavebordet. Folkegaver til kong Haakon og dronning Maud 1905–1906

Permanenten Vestlandske Kunstindustrimuseum, Bergen 24.05.–02.09.

Ansvarlig: Kunstmuseene i Bergen i samarbeid med Det kongelige slott
Besøkstall: 10 724, hvorav 1 353 barn og unge

Den lengste reisen 1940–45

Vandreutstilling til 12 steder i Norge.

To steder ble besøkt i 2012.

Ansvarlig: Avdeling landsdekkende program ved Nasjonalmuseet i samarbeid med Det kongelige slott
21.09.–28.10.: Glomdalsmuseet Elverum.

Besøkstall: 3 547, hvorav 498 barn og unge

09.11.–30.12.: Ørland kulturhus.

Besøkstall: 1 136, hvorav 680 barn og unge

Konge uten krone

Vandreutstilling for Den kulturelle skolesekken.

Turné fra 17.09.12.

Ansvarlig: Avdeling landsdekkende program ved Nasjonalmuseet i samarbeid med Det kongelige slott.
Hordaland fylke: 21 skoler.

Besøkstall: 1 885 barn og unge

Foreløpig turnéplan for 2013 og 2014: Finmark fylke, Møre og Romsdal fylke og Sør-Trøndelag fylke

Samlet besøkstall for *Kongelige reiser*-utstillingene i 2012: 65 539 hvorav 8 861 barn og unge.

I tillegg til utstillingene har de kongelige samlingene fått bred presentasjon i praktboka «**Arv og tradisjon**», utgitt på Orfeus Publishing i 2012. Boken har emner som supplerer og utdyper gjenstands- og fotomateriale presentert i de forskjellige utstillingene, i tillegg til et fylldig intervju med kongeparet og forord ved statsminister Jens Stoltenberg.

Den kongelige reise fortsetter frem til 2014.

I 2013 kommer to nye store utstillinger:

«**Sølvbryllupsgaven 1882**» i Nordnorsk Kunstmuseum i Tromsø og «**Fra Berliner til Buick**» på Museene i Sør-Trøndelag, Trondheim.

Vandreutstillingen «Den lengste reisen 1940–45» går helt frem til 2014 hvor den avsluttes på Forsvarsmuseet i Oslo. «Konge uten krone» har foreløpig turné t.o.m. vår 2014.

Øverst: Åpning av «Kongelige reiser 1905-2005» i Kunstindustrimuseet. Statsministeren presenterer regjeringens gave og overrekker kongeparet boka *Arv og tradisjon*, som følger utstillingsserien.

Midten: Strikkegenseren og passet som prins Harald brukte under flukten fra den tyske okkupasjonsmakten i april 1940.

Nederst: Kronen til taket på kroningsvognen i forgylt messing, laget av Dahl hos J. Tostруп i Kristiania.

14 MUNCH 150

I 2013 markeres 150-årsdagen for Edvard Munchs fødsel. Målet for Munch-jubileet er å øke kunnskap om og vekke nysgjerrighet og begeistring for Munchs kunst nasjonalt og internasjonalt. Dette skal gjennomføres ved å åpne for nye publikumsgrupper, gi gode tilbud til barn og unge, utfordre publikum gjennom formidlingstilbudene, stimulere til ny forskning, og ved å styrke kompetanse og skape engasjement for kunstneren i et langsiktig perspektiv. Munch-jubileet er et samarbeid mellom Munch-museet og Nasjonalmuseet.

Høydepunktet i feiringen blir den omfattende jubileumsutstillingen «Munch 150», som deles på visningsstedene Nasjonalgalleriet og Munch-museet. I forbindelse med utstillingen vil også Munchs vinteratelier på Ekely og utsmykningene i Universitetets Aula og Freiasalen bli gjort tilgjengelige for publikum. Programmet for feir-

Kuratorene forbereder «Munch 150».

Elevene utforsker «Munch i koffert» på Svalbard Museum.

gen er landsomfattende, men åtte Munch-kommuner vil ha en spesiell posisjon i jubileumsåret: Løten, Oslo, Horten, Kragerø, Moss, Vestby, Fredrikstad og Vågå.

I 2012 ble det gitt til sammen 1,5 mill. kroner som ekstraordinære bevilgninger til jubileet fra Kulturdepartementet og Oslo kommune. I tillegg ble det gitt økonomiske bidrag fra Utenriksdepartementet og Sparebankstiftelsen DNB NOR, og det ble gjort avtaler om sponorsamarbeid med Statkraft, Idemitsu Petroleum Norge og Flytoget. Samarbeidsavtaler ble også inngått med Universitetet i Oslo, Kraft Foods (for Freiasalen), Forsvaret, OSL og Nordic Stories AS.

Forberedelsene til jubileet ble påbegynt i 2010. Prosjektet ble opprinnelig kalt *Munch 2013*, men skiftet navn til *Munch 150* i 2012. Ny prosjektleder tiltrådte i august, og prosjektkomiteen ble utvidet med kommunikasjonskonsulent og programansvarlig en måned senere.

Jubileets nettsted munch150.no ble relansert i begynnelsen av november, og et rikholdig jubileumsmagasin ble publisert en måned senere. 12. desember, på Munchs 149-årsdag, ble programmet for jubileumsåret presentert i Munch-museet. Samtidig startet vandretutstillingen «Munch i koffert» på Svalbard. Den består av et av kunstnerens hovedverk, *Selvportrett med sigarett* (1895), som sendes på turné til sju museer i Norge. Utstillingen vises i en spesialbygget koffert som fungerer både som transportkasse og visningsmonter. Kofferten følges av «På øye på Munch», et digitalt verksted for barn og unge. Et tilsvarende verksted turneres gjennom Den kulturelle skolesekken fra januar 2013.

15 NYBYGG PÅ VESTBANEN

Det nye museumsbygget er et komplisert og stort prosjekt. Arkitektkonkurransen ble avsluttet i 2010, skisseprosjektet forelå i 2011, og 1. mai 2012 ble forprosjektet ferdigstilt. Det ble også arbeidet med enkelte aspekter av prosjektet utover høsten, som tillegg til forprosjektet. Etter innlevert forprosjekt utarbeidet Oslo kommune ny reguleringsplan for området, som ble vedtatt i bystyret 30. januar 2013. Dermed var alt klart for behandling i Stortinget, ventet i løpet av våren 2013, og etterfølgende detaljprosjektering.

De viktigste bearbeidelsene av prosjektet i 2012 var utformingen av administrasjonsetasjen, videreutvikling av undervisningsarealene i 2. etasje, bearbeidelse av adkomsten til takterrassen og omgjøringen av et magasin i 2. etasje til utstillingsareal.

Den mest krevende endringen var utformingen av administrasjonsetasjen. I det opprinnelige byggeprogrammet var det beskrevet cellekontorer for alle. Vinnerprosjektet i konkurransen viste derfor en slik løsning. Programkravet om cellekontorer, og bygningens rektangulære form, førte til svært lange korridorer og at hele etasjen fikk et stivt og lukket preg. Museets ledelse gikk derfor inn for en programendring med en mer åpen løsning av administrasjonsetasjen, noe som medførte debatt og et stort engasjement fra de ansatte. Arkitekten har svart på dette ønsket med et nytt forslag til løsning, som vil bli utdypet videre i detaljprosjekteringsfasen.

Klaus Schuwerk, en av arkitektene bak det nye nasjonalmuseet på Vestbanen.

Et snitt gjennom det store museet. Til venstre kaia og stasjonsmesterboligen, deretter forplassen, tre etasjer med utstillingsaler og til høyre kunstmagasiner, verksteder og kontorer.

16 NASJONALMUSEETS STØTTESPILLERE

SPONSORER OG SAMARBEIDSPARTNERE

Nasjonalmuseet vil takke for støtte og gaver gjennom året fra Wintershall Holding GmbH, Utenriksdepartementet, Norsk kulturråd, Kunsthøgskolen i Oslo, Stiftelsen Fritt Ord, Statens vegvesen, Stiftelsen Thomas Fearnley, Stiftelsen Scheibler, Kulturkontakt Nord og Nordisk Kulturfond.

En spesiell takk til Sparebankstiftelsen DnB NOR for samarbeidet som gjelder innkjøp av kunstverk for å komplettere museets egen samling, arbeid med digital kunstformidling og prosjektstøtte til Munch-jubileet. En stor takk også til Statkraft, Flytoget og Idemitsu Petroleum Norge, som bidrar som hovedstøttespillere til Munch-jubileet i 2013.

Andre samarbeidspartnere i 2012 har vært: Universitetet i Oslo, Det kongelige slott, Norsk illustrasjonsforum, The Henry Moore Foundation, Mondriaan Fund, Nolde Stiftung, National Gallery of Canada, Dulwich Picture Gallery, Nasjonale turistveger, Transportøkonomisk Institutt, Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, Den nederlandske ambassade, Se kunst i Nord-Norge, Riksantikvaren, Hå gamle prestegård, Ny Musikk, FINNO, TrAP, Scenekunstbruket og Norsk Filminstitutt.

VENNEFORENINGENE

Nasjonalmuseet har fire venneforeninger knyttet til visningsstedene i Oslo.

Nasjonalgalleriets venneforening, stiftet i 1917, hadde en økning i medlemsmassen fra 2011 til 2012: fra 430 til 463, inklusive bedrifts- og familiemedlemskap.

Museet for samtidskunsts venneforening, stiftet i 1990, hadde i løpet av året elleve medlemstreff og en studiereise til Kraków. Medlemstallet gikk opp fra 126 i 2011 til 149 i 2012.

Arkitekturmuseets venneforening, stiftet i 1994, hadde i løpet av året fire arrangementer for medlemmene. Medlemstallet har holdt seg relativt stabilt: fra 168 i 2011 til 163 i 2012, inklusive 53 bedriftsmedlemskap.

Venneforeningen for Kunsthøgskolen i Oslo, stiftet i 1919, hadde i løpet av året åtte arrangementer for medlemmene. Medlemstallet økte fra 436 i 2011 til 446 i 2012.

Nasjonalmuseet har i løpet av året igangsatt en styrking av samarbeidet med venneforeningene gjennom flere felles møter og arrangementer. Museet ønsker at medlemmene skal ha anledning til å bli kjent med hverandres fagområder. Et mål fra museets side har vært å harmonisere fordelsprogrammene til de fire foreningene. Blant fordelene er gratis inngang til alle basisutstillinger og rabatt i Nasjonalmuseets butikker og kafeer.

**STYRETS
ÅRSBERETNING**

ÅRSREGNSKAP

REVISORS BERETNING

**ABC-ANALYSE OG
AKTIVITETSREGNSKAP**

17 STYRETS ÅRSBERETNING

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design ble etablert som en stiftelse 1. juli 2003. Stiftelsen forvalter og utvikler Norges største og mest betydningsfulle samling av norske og utenlandske, historiske og samtidige verk, driver museer i sentrum av Oslo og har et omfattende, landsdekkende utstillingsprogram samt turnévirkosomhet i utlandet.

Utstillingsarenaer i Oslo er i Universitetsgata 13 (Nasjonalgalleriet), St. Olavs gate 1 (Kunstindustrimuseet), Bankplassen 4 (Museet for samtidskunst) og Bankplassen 3 (Nasjonalmuseet – Arkitektur).

Biblioteket og hoveddelen av museets personale holder til i Kristian Augusts gate 23. Museets verksted er i Maridalsveien 17. En del av museets samlinger er magasinert i flere eksternt leide lokaler.

AKTIVITETEN I OSLO

I tillegg til de faste samlingsutstillingene ble det vist 12 større og 4 mindre skiftende utstillinger i Oslo. Utstillingene omfatter fagfeltene eldre og moderne kunst, samtidskunst, design, kunsthåndverk og arkitektur og favner dermed bredt.

Høydepunktet i 2012 var utstillingen «Kongelige reiser 1905–2005» i Kunstindustrimuseet. Dette var den første av en rekke jubileumsutstillinger som vises flere steder i Norge, og del av *Den kongelige reise*, regjeringens gave til kongeparet i anledning deres 75-årsdager. Den tradisjonelle utstillingen med norsk kunsthåndverk fant igjen sted på høstparten. Utstillingene i Nasjonalgalleriet omfattet kanadisk landskapsmaleri og stormønstringer av Christian Krohg og Emil Nolde. Museet for samtidskunst presenterte tegnekunst i utstillingen «Prisme» og grep fatt i temaet reise i «Ufullførte reiser». Serien med yngre norske samtidskunstnere ble videreført med Camilla Løw-utstillingen, og året ble avsluttet med den sjangerovergripende utstillingen «I Wish This Was A Song». I Nasjonalmuseet – Arkitektur ble det satt

søkelys på bærekraftig arkitektur i «Architecture of Consequence», deretter temaet reise i «Utsikter. Norge sett fra veien 1733–2020», og avslutningsvis utstillingen «Arkitekturimport» som presenterte utenlandske arkitektkontorer og deres prosjekter i Norge. Det ble også arrangert fire mindre utstillinger som omfattet historisk materiale og samtidsarkitektur.

I forbindelse med utstillingene blir det utarbeidet kataloger og et omfattende formidlingsprogram. Det ble i 2012 gjennomført 1 915 omvisninger ved visningsstedene i Oslo. Dette er en liten nedgang på 2,5 % fra året før. Det legges stor vekt på formidlingstilbud rettet mot skoler og barnehager, og det ble gjennomført 1 134 omvisninger for disse gruppene. I prosjektet *Museet i verden – verden i museet* arbeides det spesielt med formidling til grupper med minoritetsbakgrunn. Omvisninger for personer med demens er videreført, og et prøveprosjekt igangsatt i samarbeid med Oslo universitetssykehus for personer med spiseforstyrrelser.

Samlet besøkstallet i Oslo var 513 090, en nedgang på ca. 6 % i forhold til 2011.

Noe av nedgangen kan forklares med vokterstreiken i begynnelsen av juni. Med motsatt fortegn virket utstillingen «Kongelige reiser 1905–2005», som trakk nesten 50 000 besøkende i løpet av seks måneder. Spesielt gledelig er den svært positive publikumsutviklingen blant barn og unge, med en økning på nærmere 30 % fra 2011.

LANDSDEKKENDE PROGRAM – UTSTILLINGER, FORMIDLING OG KOMPETANSEBYGGING I NORGE

Utstillingsprofilen i det landsdekkende programmet skal i hovedsak speile museets produksjoner i Oslo og produsere aktuelle utstillinger basert på egne samlinger.

Gjennom Den kulturelle skolesekken (DKS) tilbys produksjoner tilpasset klasseromsformatet. Samtlige fylkeskommuner har nå inngått intensjonsavtale med museet om DKS-samarbeid. I 2012 var 20 utstillinger på turné i skolenettverket, med 2 284 omvisninger og et besøkstall på til sammen 64 392 elever, en økning på 15 % fra 2011. Museet har samarbeidet med Norsk

kulturskoleråd for å styrke samhandling mellom DKS og kulturskolene.

Galleriutstillingene har et større format enn skoleutstillingene og vises i kunstforeninger, kunstnersentre, fylkesgallerier, kulturhistoriske museer og kulturhus. 15 utstillinger var på turné i nettverket i 2012, men besøkstallet ble vesentlig lavere enn i 2011, med 47 973 publikummere, en nedgang på nesten 52 %. Dette er delvis forårsaket av begrenset turnétid for de mest populære utstillingene.

Etablering av to nasjonale digitale ressursbanker har bidratt til å synliggjøre bredden av vandreutstillinger i Norge. Nasjonalmuseet spiller en aktiv rolle i Nettverk for nasjonale aktører (NNA) som ansvarlig for visuell kunst til DKS, og er i jevnlig dialog med norske kunstforeninger, kunstnersentrene og kulturhusnettverket.

VANDREUTSTILLINGER I UTLANDET

Totstillinger innen arkitekturfeltet ble vist i utlandet i 2012, i samarbeid med og med økonomisk støtte fra Utenriksdepartementet. «Contemporary Norwegian Architecture #7» vandret til Cuba, Polen, Kroatia, Tsjekkia, Nederland og Slovakia. «Snøhetta. Architecture – Landscape – Interior» vandret til Island, Russland, Østerrike og Finland.

MUNCHS 150-ÅRSJUBILEUM

I 2013 er det 150 år siden Munch ble født, og Nasjonalmuseet og Munch-museet samarbeider om markeringen av jubileumsåret gjennom prosjektet Munch 150. Den største satsingen blir en jubileumsutstilling i Munch-museet og Nasjonalgalleriet. Programmet for jubileumsåret ble lansert på Munchs 149-årsdag, 12.12.2012.

INNKJØP AV KUNST

I henhold til avtalen mellom Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst og Kulturdepartementet har museet drifts- og forvaltningsansvar for samlingene. Innsamlingsarbeid og ervervelser til samlingene er en viktig del av forvaltningsansvaret.

I 2012 ble det kjøpt inn 163 verk til en kostnad på kr 9 008 296 mot kr 10 066 524 i 2011. Avgift betalt til Bildende Kunstneres Hjelpefond i 2012 er kr 186 508.

Styret vil takke for de 29 verkene som er gitt museet i gave i 2012.

Medlemmer av innkjøpskomiteen i 2012 var direktør Audun Eckhoff (leder), Andrea Kroksnes og Sabrina van der Ley (samtidskunst), Nils Ohlsen og Øystein Ustvedt (eldre og moderne kunst), Nina Berre (arkitektur), Widar Halén (design og kunsthåndverk) og Thierry Ford (konservering).

UTLÅN

Utlån er viktig både for å presentere norsk kunst og for å etablere og utvikle Nasjonalmuseets relasjoner med institusjoner i inn- og utland. Utlån innvilges ut fra vurderinger av sikkerhet, konserveringstilstand m.v. Behandling av lånesøknader krever betydelige ressurser fra museets ansatte i de respektive avdelingene, likeledes kurérreiser, der dette er påkrevet. I 2012 ble det behandlet 103 lånesøknader. Det ble lånt ut 154 verk, hvorav 72 verk til 15 utstillinger i Norge og 82 verk til 20 utstillinger i utlandet. I tillegg ble det deponert 3 verk til ulike norske institusjoner.

SAMLINGS- OG BEVARINGSARBEID

Samlingsforvaltning omfatter alle aktiviteter og tiltak som sikrer at samlingene blir tatt vare på, dokumentert og tilgjengeliggjort for allmennheten, også digitalt. Nasjonalmuseet fortsetter arbeidet med revisjon av samlingene som ble startet opp i 2008 og som er en forutsetning for en vellykket flytting av samlingene til det nye bygget på Vestbanen.

Også bevaringsarbeid er en sentral prioritering for museet. Omfanget av dette arbeidet er knyttet til museets utstillings-, utlåns- og innkjøpsvirksomhet, men også forestående flytting, som blant annet vil kreve omfattende konserveringstiltak i forkant. En opptrapping av dette arbeidet planlegges fra 2013.

FORSKNING OG UTVIKLING

Forskning utføres i hovedsak i forbindelse med egne utstillinger og samlingsarbeid. Resultatene formidles gjennom utstillinger og publikasjoner innen museets samlingsområder. Museets fagfolk bidrar i tillegg i andre museers utstillingskataloger og som redaktører, bidragsyttere, med fordrag, som sensorer og sakkyndige innen sine fagfelt. En rekke av museets ansatte har styreverv i ulike norske og utenlandske faglige komiteer, utvalg og organisasjoner.

Museet inngikk i 2012 en avtale med Munch-museet og Universitetet i Oslo om å utvikle et langsiktig forskningsmessig samarbeid konsentrert om Edvard Munch og hans kunstnerskap.

NASJONALMUSEETS BIBLIOTEK OG ARKIVSAMLING

Museets bibliotek er blant Nordens ledende innen sitt fagområde og omfatter totalt 167 501 trykte publikasjoner og 30 600 lysbilder. Arkivsamlingene representerer viktig forskningsmateriale og inneholder omfattende kunsthistorisk- og museologisk materiale. I tillegg til å bli benyttet av museets eget personale, blir det også besøkt av kunsthistorikere, studenter, skoleelever og forskere fra inn- og utland. Digitalisering og formidling av arkivmateriale har vært høyt prioritert, og nettsidene er videreutviklet for at publikum enklere skal kunne orientere seg om bibliotekets og arkivsamlingens tjenester.

DIGITALISERING

Digitaliseringsarbeidet har fortsatt med uforminsket styrke, både innen samlingsarbeid, fotografering og formidling. Ved årets slutt var nærmere 20 000 kunstverk, gjenstander og tegninger gjort tilgjengelige gjennom DigitaltMuseum.

Ny teknologi har vært tatt i bruk i formidlingsprosjekter rettet spesielt mot ungdomsskoler og videregående skoler, gjennom prosjekter i skolene og i forbindelse med utstillingene.

KOMMUNIKASJON

Nettstedet er museets viktigste eksterne informasjonskanal. Det gir en samlet oversikt over utstillinger, arrangementer og aktiviteter, samt informasjon om museets forskjellige virkeområder. En brukerundersøkelse gjennomført i 2011 dannet grunnlag for strukturelle og designmessige endringer gjennomført i løpet av 2012.

Nasjonalmuseet har videreført satsningen på sosiale medier som et sentralt element i sin kommunikasjon med publikum, og har prioritert å satse videre på tilstedeværelse på Facebook, Twitter og YouTube.

Museet gjennomførte ved årsskiftet 2011/2012 en omfattende publikumsundersøkelse. Undersøkelsen danner et godt grunnlag for å videreutvikle museets strategier innenfor kommunikasjon, formidling og utstillingsprogram.

NYTT MUSEUMSBYGG PÅ VESTBANETOMTA

Forprosjektet til nybygget på Vestbanen ble avsluttet i april, i tett samarbeid med Statsbygg og arkitektene Kleihues + Schuwerk. Prosjektet ble deretter oversendt til reguleringsbehandling i Oslo kommune. Parallelt med kommunens arbeid med ny reguleringsplan for vestbaneområdet fortsatte videre kvalitetssikring av prosjektet, for å sikre en mest mulig rask og smidig prosess med detaljprosjektering etter at Stortinget har fattet sitt vedtak og gitt klarsignal til selve byggeprosessen. Status per februar 2013 er at byggesaken forventes fremlagt for Stortinget før påske, med sikte på vedtak i løpet av vårsesjonen.

PERSONAL OG ARBEIDSMILJØ

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) avholdt i 2012 fem møter. Museet er IA-bedrift, og har en tiltaksplan knyttet til hovedmålene: følge opp og redusere sykefraværet, utsette tidspunkt for pensjonering, beholde ansatte med nedsatt funksjonsevne og etablere gode rutiner for forebygging av arbeidsmiljørelaterte problemer. Medarbeidere og ledelse har jobbet med en plan for forbedring av kontorlandskap i dagens kontorbygg. Organisasjonen har også hatt en omfattende prosess knyttet til utforming av framtidig kontoretasje på Vestbanen.

Sykefraværet i 2012 var på 4,6 %. Dette er en nedgang fra 2011 da fraværet lå på 5,2 %. Likevel er det avgjørende at lederne og museets arbeidsmiljøutvalg jobber aktivt for å forebygge sykefravær og følger opp sykmeldte medarbeidere i tråd med nasjonale standarder.

Ved utgangen av 2012 hadde Nasjonalmuseet 144 fast ansatte og 11 personer i langtidsengasjementer. I tillegg hadde museet 13 midlertidig ansatte. Omregnet i årsverk tilsvarer dette totalt 159,64 årsverk, en økning på 10,95 årsverk fra 2011.

De ansatte er fordelt på 66,7 % kvinner og 33,3 % menn. I ledergruppen er det 4 kvinner og 5 menn. I seksjonsledergruppen er det 3 kvinner og 4 menn. Kvinneandel i ledelsen er da 44 %. Lønnsgjennomsnittet innenfor forhandlingsområdet for fast ansatte var kr 463 416 for kvinner og kr 507 227 for menn. Lønnsforskjellen mellom kvinner og menn vil bli analysert nærmere.

I januar ble det gjennomført en medarbeiderundersøkelse. Resultatene tyder på at medarbeiderne oppfatter arbeidsmiljøet som godt.

Nasjonalmuseet har nedfelt i sin policy at det skal være likestilling mellom kjønnene. I stillingsutlysninger står det følgende; Nasjonalmuseet er opptatt av mangfold og oppfordrer kvalifiserte kandidater til å søke uansett alder, kjønn, kulturell og etnisk bakgrunn. Det har ikke forekommet eller blitt rapportert alvorlige arbeidsuhell eller ulykker i løpet av året.

STYRET

Styret har i 2012 avholdt syv ordinære møter. Styret består av syv medlemmer, hvorav tre er kvinner og fire er menn. Ved årsskiftet bestod styret av tre personer oppnevnt av Kulturdepartementet: Svein Aaser (styrets leder), André Støylen og Mette Gundersen; en person oppnevnt av Stiftelsen Kunstindustrimuseet: Erik Jondell (nestleder), og en av Stiftelsen Arkitekturmuseet: Kerstin Barup. De ansattes representanter som ble valgt inn i januar 2013 er: Nina Frang Høyum og Nicholas Sullivan Hellsøgg.

Styret retter en stor takk til tidligere nestleder i styret, Grete Knudsen, for hennes innsats i forrige styreperiode.

VENNEFORENINGER TILKNYTTET NASJONALMUSEET

Venneforeningene er: Nasjonalgalleriets venneforening, stiftet i 1917, med 388 medlemmer, Venneforeningen for Kunstindustrimuseet i Oslo, stiftet i 1919, med 436 medlemmer, Museet for Samtidskunsts venneforening, stiftet i 1990, med 152 medlemmer og Arkitekturmuseets venneforening, stiftet i 1994, med 170 medlemmer.

Styret takker venneforeningene for deres engasjement for å skape interesse for Nasjonalmuseet.

SPONSORER OG ANDRE STØTTESPILLERE

Viktige prosjekterelaterte tilskudd i 2012 kom fra Wintershall Holding GmbH, Utenriksdepartementet og Norsk kulturråd. Styret vil takke de ovennevnte samt Norsk illustrasjonsforum, Stiftelsen Fritt Ord, Kunsthøgskolen i Oslo og Universitetet i Oslo for deres bidrag. En spesiell takk til Sparebankstiftelsen DnB NOR for samarbeidet som gjelder innkjøp av kunstverk for å komplettere museets egen samling og for prosjektstøtte til Munch-jubileet. En stor takk også til Statkraft, Flytoget og Idemitsu Petroleum Norge, som bidrar som hovedstøttespillere til Munch-jubileet i 2013.

AKTIVITET

Nasjonalmuseet har for tredje år på rad gjennomført årlige aktivitetsanalyser med utgangspunkt i kostnadene fra årsoppgjøret. I den ene analysen er kostnadene fordelt på de fire kunstmåtene; eldre kunst, samtidskunst, design og arkitektur. I den andre analysen er kostnadene fordelt etter de fire aktivitetsområdene; formidling, innsamling/forskning og utvikling, sikring/bevaring og ledelse.

ØKONOMISKE FORHOLD

Samlet egenkapital pr. 31.12.2012 utgjør kr 75 mill., en økning på kr 2,3 mill. fra 31.12.2011. Nasjonalmuseet har et ikke resultatført estimatavvik på kr 11,8 mill. (eks. arbeidsgiveravgift) i de balanseførte pensjonsforpliktelsene.

Bunden avsetning til innkjøp av kunst utgjør pr. 31.12.2012 kr 15 mill. Annen egenkapital pr. 31.12.2012 utgjør kr 58,9 mill. Jevnlig overfakturering av husleie over flere år er korrigert med kr 4,3 mill. direkte mot egenkapitalen, fordi museet ønsker å gi et godt estimat på korrekt årsregnskap etter prinsippnoten om kostnadsføringstidspunktet.

Driftsinntekter i 2012 utgjorde kr 291,8 mill. mot kr 274,6 mill. i 2011. Egeninntektene utgjorde kr 15,8 mill. mot kr 13,5 mill. i 2011. Gaver og donasjoner utgjorde kr 1,0 mill. mot 0,4 mill. i 2011.

Driftskostnader i 2012 utgjorde kr 297,2 mill. mot kr 275,6 mill. i 2011, og driftsunderskuddet utgjorde kr 5,4 mill. i 2012 mot kr 1,0 mill. i 2011.

Underskudd etter finansposter utgjorde kr 1,9 mill. i 2012 mot et overskudd i 2011 på kr 1,6 mill.

Likviditeten i 2012 har vært god. Bankinnskudd og kontanter er pr. utgangen av 2012 på kr 84,9 mill.

Det er i 2012 aktivert investeringer for til sammen kr 1,6 mill.

Fortsatt drift er lagt til grunn ved avleggelse av regnskapet, og det bekreftes at grunnlaget for fortsatt drift er til stede.

DISPONERING AV ÅRETS RESULTAT

Styret foreslår at årets underskudd på kr 1 940 634 overføres fra annen egenkapital.

ANDRE FORHOLD

Stiftelsen er ikke involvert i virksomhet som medfører forurensning av det ytre miljø. Stiftelsen driver kilde-sortering.

Oslo, 21. februar 2013

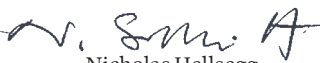

Svein Aaser
leder

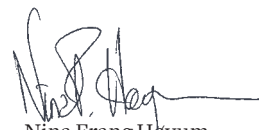

Erik Jondell
nestleder

André Støylen

Kerstin Barup

Mette Gundersen

Nicholas Hellsegg
ansattes representant

Nina Frang Høyum
ansattes representant

Audun Eckhoff
direktør

18 ÅRSREGNSKAP 2012

Resultatregnskap

	Note	2012	2011
Offentlig tilskudd fra KUD	2	260,238,997	252,414,000
Andre offentlige tilskudd	2	14,668,347	8,371,029
Andre tilskudd og gaver		1,036,673	374,840
Inntekter butikk		4,841,459	4,436,109
Billettinntekter		5,512,649	4,388,623
Andre driftsinntekter	3	5,473,652	4,642,963
Sum inntekter		291,771,777	274,627,564
Lønn- og andre personalkostnader	4	100,754,269	90,189,394
Pensjonskostnader	11	11,126,801	4,219,443
Honorarer	4	3,059,385	3,138,379
Utstillingskostnader		32,963,958	25,094,342
Innkjøp av varer		2,853,898	2,461,468
Vakthold		31,878,530	31,012,105
Husleie		71,086,268	69,884,381
Drift og innkjøp bibliotek		1,039,863	1,093,918
Andre driftskostnader		25,621,539	29,163,797
Innkjøp til samlingene		9,008,296	10,066,524
Avskrivninger	5	7,811,852	9,302,909
Sum kostnader		297,204,659	275,626,660
Driftsresultat		(5,432,882)	(999,096)
Finansinntekter		3,686,339	2,701,000
Finanskostnader		194,091	133,524
Sum finansielle poster		3,492,248	2,567,476
Årsresultat		(1,940,634)	1,568,380
Disponering av årsresultat			
Overført til (fra) annen egenkapital	10	(1,940,634)	1,568,380
Sum disponering av årsresultat		(1,940,634)	1,568,380

Balanse

	Note	31.12.12	31.12.11
Eiendeler			
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Ulltveit-Moe-paviljongen	5	28,131,200	30,006,800
Vestbanen	5	79,996	-
Driftsløsøre, inventar og sikkerhetsutstyr	5	13,348,763	17,367,064
Transportmidler	5	822,364	1,257,508
Sum varige driftsmidler		42,382,323	48,631,372
Sum anleggsmidler		42,382,323	48,631,372
Omløpsmidler			
Varebeholdning	6	1,500,000	1,500,000
Fordringer			
Kundefordringer	7	1,016,674	865,963
Tilgode merverdiavgift		3,713,803	6,035,571
Forskuddsbetalte kostnader / påløpte inntekter	8	153,181	23,977
Sum fordringer		4,883,658	6,925,511
Bankinnskudd og kontanter	9	84,861,114	82,606,184
Sum omløpsmidler		91,244,772	91,031,695
Sum eiendeler		133,627,094	139,663,067

Balanse

	Note	31.12.12	31.12.11
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Grunnkapital	10	1,000,000	1,000,000
Egenkapital med selvpålagte restriksjoner	10	15,000,000	15,000,000
Annen egenkapital	10	58,945,468	56,627,413
Sum egenkapital		74,945,468	72,627,413
Gjeld			
Avsetning for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	11	1,989,090	113,485
Sum avsetning for forpliktelser		1,989,090	113,485
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	12	13,292,442	17,644,705
Skyldige offentlige avgifter	13	7,428,059	6,488,993
Tilskuddsgjeld	1	22,134,117	30,839,323
Annen kortsiktig gjeld	14	13,837,919	11,949,148
Sum kortsiktig gjeld		56,692,537	66,922,169
Sum gjeld		58,681,627	67,035,654
Sum egenkapital og gjeld		133,627,094	139,663,067

Oslo, 21. februar 2013

Svein Aaser
leder

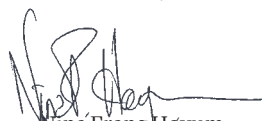

Erik Jondell
nestleder

Mette Gundersen

André Støylen

Kerstin Barup

Nicholas Hellsegg
ansattes representant

Nina Frang Høyum
ansattes representant

Audun Eckhoff
direktør

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET

Note 1: Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, noteopplysninger, og kontantstrømoppstilling og er avlagt i samsvar med stiftelseslov, regnskapslov og god regnskapsskikk i Norge gjeldende pr. 31. desember 2012. Årsregnskapet er basert på grunnleggende prinsipper og klassifiseringen av eiendeler og gjeld i følge regnskapslovens definisjoner. Årsregnskapet for 2012 omfatter perioden 01.01.–31.12.2012.

Regnskapsprinsipper for vesentlige regnskapsposter

Inntektsføringstidspunkt

Tilskudd fra stat og andre offentlige institusjoner inntektsføres i den perioden de er tildelt for, hvilket normalt vil falle sammen med utbetalingsåret. Tilskudd som er øremerket spesielle prosjekter inntektsføres på det tidspunktet stiftelsen har juridisk rett til tilskuddet, det er rimelig sikkert at inntekten vil bli mottatt, og kan måles pålitelig. Øvrige inntekter resultatføres når de er opptjent, det vil si ved leveringstidspunktet ved salg av varer og tjenester.

Kostnadsføringstidspunkt

Kostnadene henføres til det året aktiviteten oppstår.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler føres i balansen til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger. Dersom den virkelige verdien av et driftsmiddel er lavere enn bokført verdi, og dette skyldes årsaker som ikke antas å være forbigående, nedskrives driftsmidlet til virkelig verdi.

Avskrivninger

Ordinære avskrivninger er beregnet lineært over driftsmidlenes økonomiske levetid med utgangspunkt i historisk kostpris. Avskrivningene er klassifisert som ordinære driftskostnader.

Varelager

Beholdningen av varer vurderes til det laveste av kostpris etter "først inn-først ut"-prinsippet og antatt salgspris.

Fordringer

Fordringer er oppført til pålydende med fradrag av forventet tap.

Gjeld

Gjeld balanseføres etter nominelt gjeldsbeløp.

Pensjonsforpliktelse og pensjonskostnad

Regnskapsføring av pensjon følger NRS 6. Lineær opptjeningsprofil og forventet sluttlønn som opptjeningsgrunnlag er lagt til grunn. En ytelsesplan er en pensjonsordning som ikke er en innskuddsplan. Typisk er en ytelsesplan en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering. Pensjonsutbetalingen er normalt avhengig av flere faktorer som alder, antall år i selskapet og lønn. Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balanse-dagen minus virkelig verdi av pensjonsmidlene (innbetalte beløp til forsikringsselskap), justert for ikke resultatførte estimatavvik og ikke resultatførte kostnader knyttet til tidligere perioders pensjonsopptjening. Planendringer amortiseres over forventet gjenværende opptjeningsstid. Det samme gjelder estimatavvik som skyldes ny informasjon eller endringer i de aktuariemessige forutsetningene, i den grad de overstiger 10 % av den største av pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene (korridor). Pensjonen oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter den indirekte metoden. Likviditetsreserve omfatter kontanter og bankinnskudd.

Note 2: Offentlige tilskudd

	2012	2011
Tilskudd fra KUD	260,238,997	252,414,000
Andre offentlige tilskudd	2012	2011
Tilskudd fra Utenriksdepartementet	338,667	2,424,017
Tilskudd fra Statsbygg	(1,935)	290,000
Tilskudd fra DKS	-	207,694
Tilskudd fra Kulturrådet (tidligere ABM-utvikling)	1,596,761	1,999,442
Tilskudd fra Norsk Illustrasjonsforum	33,666	1,334
Tilskudd fra KUD – Slottsutstillingene	12,701,188	3,448,542
Sum andre offentlige tilskudd	14,668,347	8,371,029

Note 3: Andre driftsinntekter

I andre driftsinntekter inngår følgende; omvisning, konservering, leie, lån fotodias og diverse inntekter.

Note 4: Andre personalkostnader

	2012	2011
Lønnskostnader	81,124,465	72,538,019
Folketrygdavgift	13,268,685	10,665,991
Andre personalkostnader	6,361,119	6,985,384
Sum andre personalkostnader	100,754,269	90,189,394
 Antall faste og engasjerte årsverk ved årets slutt	 155	 149
Godtgjørelser		
Styret	599,683	537,590
 Direktør		
Lønn	1,300,106	1,289,269
Ytelse til pensjonsforpliktelse	158,610	146,396
Annen godtgjørelse	9,371	12,321
Sum	1,468,087	1,447,986

Stiftelsens direktør tiltrådte sin stilling 16. mars 2009. Direktørens samlede utbetalte godtgjørelser er angitt over. Direktøren er ansatt i en åremålsperiode på 8 år, med mulighet til forlengelse i ytterligere en periode. Direktøren inngår i pensjonsordningen i Statens Pensjonskasse på lik linje med øvrige ansatte i Nasjonalmuseet. Ved utløp av åremålsperioden har direktøren krav på inntil 2 års etterlønn. Etterlønnen reduseres med eventuell lønn fra ny arbeidsgiver i perioden. Ved fratreden før utløp av åremålsperioden etter ønske fra Nasjonalmuseet har direktøren krav på 1 års etterlønn i tillegg til lønn i oppsigelsestiden. Krav på etterlønn bortfaller fra det tidspunkt eventuell ny arbeidsavtale inngås.

Revisor

Ordinært kostnadsført revisjonshonorar beløper seg til netto kr 122.138,-
Annen bistand fra revisor beløper seg til netto kr 27 650,-

Note 5: Varige driftsmidler

	Ulltveit-Moe- paviljongen	Prosjekt Vestbanen	Driftsløsøre, IT, inventar og sikkerhet	Biler	Sum
Historisk kostpris	37,500,000	100,000	53,031,654	2,175,808	92,807,462
Tilgang kjøpte driftsmidler i år	-	-	1,562,803	-	1,562,803
Avgang driftsmidler i år	-	-	-	-	-
Akkumulerte avskrivninger	9,368,800	20,004	41,245,694	1,353,444	51,987,942
Balanseført verdi 31.12.12	28,131,200	79,996	13,348,763	822,364	42,382,323
Årets avskrivninger	1,875,600	20,004	5,481,104	435,144	7,811,852
Økonomisk levetid	Inntil 20 år	Inntil 5 år	Inntil 20 år	Inntil 5 år	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	

Note 6: Varebeholdning

Lagertelling er foretatt mellom 1. og 31. desember.
Justert for ukurans og nøktern vurdering tilsier at det ikke har vært vesentlige endringer i varelageret.

	31.12.12	31.12.11
Verdi varelager IB	1,500,000	1,500,000
Varelager endring	-	-
Verdi varelager UB	1,500,000	1,500,000

Note 7: Kundefordringer

	31.12.12	31.12.11
Kundefordringer	1,066,674	915,963
Delkrederavsetning	(50,000)	(50,000)
Totalt	1,016,674	865,963

Note 8: Forskuddsbetalte kostnader / påløpne inntekter

	31.12.12	31.12.11
Forskuddsbetalte kostnader	135,624	-
Andre kortsiktige fordringer	17,557	23,977
Totalt	153,181	23,977

Note 9: Bankinnskudd og kontanter

	31.12.12	31.12.11
Bankinnskudd og kontanter	84,861,114	82,606,184
Herav skattetreksmidler	3,896,771	3,495,128
Til disposisjon	80,964,343	79,111,056

Note 10: Egenkapital

	Grunnkapital	Egenkapital med restriksjoner	Annen EK	Sum
		Innkjøpsfond		
Egenkapital 31.12.2011	1,000,000	15,000,000	56,627,413	72,627,413
Endring mot egenkapital	-	-	4,258,689	4,258,689
Disponering av årets resultat	-	-	(1,940,634)	(1,940,634)
Egenkapital 31.12.2012	1,000,000	15,000,000	58,945,468	74,945,468

Jevnlig overfakturering av husleie over flere år er korrigert med kr 4.258.689 mot egenkapital.

Note 11: Pensjonsforpliktelser/pensjonskostnader

Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst har pensjonsordning i Statens Pensjonskasse (SPK) som omfatter i alt 187 personer, og Kommunalansattes Landspensjonskasse (KLP) som omfatter 56 personer. Pensjonene er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsen fra folketrygden. Se også note 1 om regnskapsprinsipper. I tillegg til den sikrede ordningen i SPK og KLP har virksomheten en udekket forpliktelse i AFP-ordningen.

Tall i hele 1 000	SPK		KLP		Sum	Sum
Årets pensjonskostnad:	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	8,604	5,300	-	-	8,604	5 300
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	3,700	3,004	615	723	4,315	3 727
Avkastning på pensjonsmidler	(3,517)	(3,441)	(466)	(602)	(3,983)	(4 043)
Administrasjonskostnader	266	241	-	11	266	252
Resultatført estimatavvik	3,525	-	248	210	3,773	210
Arbeidsgiveravgift	1,276	720	21	19	1,297	739
Resultatført endring i pensjonsregulering til alderspensjon	-	2	-	-	-	2
Netto pensjonskostnad	13,854	5,826	418	361	14,272	6 187

Museets ansatte har betalt kr 1.536.729 (2 %) i egenandel av årets netto pensjonskostnad.

Balanseført netto forpliktelse:						
Opptjente pensjonsforpliktelser	91,137	95,470	16,395	18,512	107,532	113 982
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	(81,665)	(69,000)	(12,291)	(11,349)	(93,956)	(80 349)
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	(7,774)	(26,903)	(4,059)	(6,631)	(11,833)	(33 534)
Arbeidsgiveravgift	239	(61)	7	75	246	14
Balanseført netto forpliktelse	1,937	(494)	52	607	1,989	113

Økonomiske forutsetninger:

Diskonteringsrente	4.20%	3.90%	4.20%	3.80%
Forventet lønnsregulering	3.25%	4.00%	3.50%	3.50%
Forventet pensjonsregulering	2.25%	3.00%	2.48%	2.48%
Forventet G-regulering	3.00%	3.75%	3.25%	3.25%
Forventet avkastning på fondsmidler	3.60%	4.80%	4.00%	4.10%

Note 12: Leverandørgjeld

	31.12.12	31.12.11
Leverandørgjeld	13,292,442	17,644,705
Total	13,292,442	17,644,705

Note 13: Skyldige offentlige avgifter

	31.12.12	31.12.11
Skattetrekk, påleggstrekk	3,896,771	3,472,316
Arbeidsgiveravgift	3,531,288	3,016,677
Totalt	7,428,059	6,488,993

Note 14: Annen kortsiktig gjeld

	31.12.12	31.12.11
Påløpne feriepenger	8,849,470	7,911,307
Annen kortsiktig gjeld	4,988,449	4,037,841
Totalt	13,837,919	11,949,148

Tel: 23 11 91 00
Fax: 23 11 91 01
www.bdo.no

BDO AS
Munkedamsveien 45
Postboks 1704 Viken
0121 Oslo

Til styret i

Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst, som viser et underskudd på kr 1 940 634. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2012, resultatregnskap og kontantstrømpstilling, for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av mistligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes mistligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for stiftelsens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst per 31. desember 2012, og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

19 ABC-ANALYSE OG AKTIVITETSREGNSKAP

Det er gjennomført en aktivitetsbasert kostnadsanalyse, hvor samtlige kostnader er fordelt på fire kunstfaglige områder. De kostnadene som ikke kan allokere direkte til de fire kunstfaglige områdene er fordelt forholdsmessig etter egne fordelingsnøkler. Resultatet gir et godt bilde av kostnadsfordelingen og kostnadsutviklingen pr. fagområde i 2012. Utstillingskostnadene inkluderer også landsdekkende program. Drift og innkjøp bibliotek er i aktivitetsregnskapet allokert med 100 % til Forskning og Utvikling, etter en totalvurdering. Tall i hele tusen

	Totalt		Eldre kunst		Samtidskunst		Design		Arkitektur	
Lønn- og feriepengar	83,737	100%	32,799	39%	20,943	25%	18,004	22%	11,991	14%
Andre personalkostnader	28,144	100%	11,024	39%	7,039	25%	6,051	22%	4,030	14%
Honorarer	3,059	100%	968	32%	697	23%	691	23%	703	23%
Utstillingskostnader	32,964	100%	11,505	35%	7,749	24%	5,030	15%	8,680	26%
Innkjøp av varer	2,854	100%	2,053	72%	252	9%	468	16%	81	3%
Vakthold	31,878	100%	17,585	55%	4,351	14%	8,310	26%	1,632	5%
Husleie	71,086	100%	20,970	29%	19,184	27%	16,503	23%	14,429	20%
Drift og innkjøp bibliotek	1,040	100%	255	25%	299	29%	233	22%	253	24%
Andre driftskostnader	25,615	100%	12,236	48%	6,012	23%	3,425	13%	3,942	15%
Innkjøp til samlingene	9,008	100%	1,570	17%	6,590	73%	848	9%	-	0%
Avskrivninger	7,813	100%	2,189	28%	335	4%	850	11%	4,439	57%
Sum kostnader	297,198	100%	113,154	38%	73,451	25%	60,413	20%	50,180	17%

Antall besøkende

I Oslo	513,090	100%	370,612	72%	41,466	8%	59,741	12%	41,271	8%
I Skolenettverket	64,392	100%	4,688	7%	23,313	36%	24,000	37%	12,391	19%
I Gallerinettverket	47,973	100%	21,560	45%	2,510	5%	19,231	40%	4,672	10%

De samlede kostnadene er i tillegg fordelt på følgende aktivitetsområder

Aktivitetsregnskap	Totalt		Formidling		Innsamling&FOU		Sikring og bevaring		Ledelse	
Lønn og feriepengar	83,737	100%	24,253	29%	10,876	13%	29,656	35%	18,952	23%
Andre personalkostnader	28,144	100%	8,853	31%	1,533	5%	10,831	38%	6,927	25%
Honorarer	3,059	100%	1,362	45%	-	0%	100	3%	1,597	52%
Utstillingskostnader	32,964	100%	32,964	100%	-	0%	-	0%	-	0%
Innkjøp av varer	2,854	100%	1,788	63%	-	0%	1,066	37%	-	0%
Vakthold	31,878	100%	-	0%	-	0%	31,878	100%	-	0%
Husleie	71,087	100%	39,911	56%	-	0%	21,328	30%	9,848	14%
Drift og innkjøp bibliotek	1,040	100%	-	0%	1,040	100%	-	0%	-	0%
Andre driftskostnader	25,613	100%	9,888	39%	3,550	14%	7,941	31%	4,234	17%
Innkjøp til samlingene	9,008	100%	-	0%	9,008	100%	-	0%	-	0%
Avskrivninger	7,812	100%	3,687	47%	344	4%	2,488	32%	1,293	17%
Sum kostnader	297,196	100%	122,706	41%	26,351	9%	105,288	35%	42,851	14%

20 ENGLISH SUMMARY

(Based on the Annual Report of the Board)

ENGLISH SUMMARY

The National Museum of Art, Architecture, and Design was established as a foundation on 1 July 2003. It manages and develops Norway's largest and most significant collection of art (both Norwegian and foreign, older and contemporary), runs four museums in central Oslo, and arranges an extensive exhibition programme that includes touring exhibitions both in Norway and abroad. The exhibition venues in Oslo are the National Gallery (Universitetsgata 13), the Museum of Decorative Arts and Design (St. Olavs gate 1), the Museum of Contemporary Art (Bankplassen 4), and the National Museum – Architecture (Bankplassen 3). The library and most of the offices are located at Kristian Augusts gate 23, the workshops at Maridalsveien 17. Parts of the collections are stored in various rented facilities.

ACTIVITIES AT THE VENUES IN OSLO

In addition to the permanent exhibitions of the various collections, twelve major and four minor temporary exhibitions were organized at the venues in Oslo in 2012. The exhibitions encompass a wide variety of fields, including older and modern art, contemporary art, design, decorative arts, and architecture.

The highlight of 2012 was the exhibition “Royal Journeys 1905–2005” at the Museum of Decorative Arts and Design. As part of *The Royal Journey*, the Norwegian government's gift to the Their Majesties the King and Queen on the occasion of their seventy-fifth birthdays in 2012, it was the first of several anniversary exhibitions that were on display throughout Norway. In autumn the museum also held its traditional exhibition of Norwegian decorative arts. The exhibitions at the National Gallery included one on Canadian landscape paintings as well as major presentations of Christian Krohg and Emil Nolde. The Museum of Contemporary Art showcased drawing in the exhibition “Prism” and focused on the theme of travel in “Unfinished Journeys”. The museum continued its ongoing presentation of younger Norwegian contemporary artists with its Camilla Løw retrospective, before rounding off 2012 with the multi-genre

exhibition “I Wish This Was A Song”. The exhibitions at the National Museum – Architecture focused on three themes in particular: sustainable architecture in “Architecture of Consequence”, travel in “Vistas: Norway Seen from the Road 1733–2020”, and foreign architects and their projects in Norway in “Imported Architecture”. Four lesser exhibitions focused on historical topics and contemporary architecture.

In connection with these exhibitions, a number of catalogues were published and an extensive educational programme was organized. 1,915 guided tours were organized at the venues in Oslo in 2012, slightly down by 2.5% on the previous year. The Museum is actively committed to reaching out to schools and kindergartens, and 1,134 tours were organized for such groups, while the project *The Museum in the World – The World in the Museum* was particularly geared toward involving minority groups. The Museum has also continued to organize tours for people suffering from dementia, and a trial project has been launched in collaboration with Oslo University Hospital for people suffering from eating disorders.

The total number of visitors in Oslo was 513,090, down by around 6% on 2011. Some of this decline can be attributed to the security personnel strike in the beginning of June. Conversely, the “Royal Journeys 1905–2005” exhibition attracted nearly 50,000 additional visitors during its six-month run. We are particularly pleased to see the positive trend among children and adolescents, with an increase of nearly 30% compared with 2011.

THE NATIONAL PROGRAMME: EXHIBITIONS, ACTIVITIES, AND EDUCATIONAL INITIATIVES

The national programme's exhibition profile largely mirrors the productions in Oslo and produces exhibitions that are based on the institution's own collections.

In collaboration with the Cultural Rucksack, the Ministry of Education's arts and culture programme for schools, the Department of Touring Exhibitions offers productions that are tailored for the classroom. Norway's counties have all signed an agreement of intent with the Museum in conjunction with this programme. Twenty exhibitions were on tour throughout the

school network in 2012, featuring 2,284 guided tours and a total of 64,392 visiting pupils, up by 15% on 2011. The Museum has joined forces with the Norwegian Council of Music and Art Schools in order to strengthen the collaboration between the Cultural Rucksack and music and art schools.

Gallery exhibitions are larger in scale than school exhibitions and are shown at art associations, artist centres, regional galleries, museums of cultural history, and cultural centres. Fifteen exhibitions were on tour in this network throughout 2012, but the total of 47,973 visitors was almost 52% lower than in 2011. This may in part be attributed to the limited duration of the most popular exhibitions.

The founding of two national digital resource banks has highlighted how diverse the touring exhibitions in Norway are. As the supplier of visual art to the Cultural Rucksack programme, the National Museum participates actively in the programme's national coordination network, and also remains in continuous dialogue with Norwegian art associations, artist centres, and the network of cultural centres.

TOURING EXHIBITIONS ABROAD

With the Ministry of Foreign Affairs as partner and co-sponsor, two architectural exhibitions toured abroad in 2012: "Contemporary Norwegian Architecture #7" toured Cuba, Poland, Croatia, the Czech Republic, the Netherlands, and Slovakia, while "Snøhetta. Architecture – Landscape – Interior" toured Iceland, Russia, Austria, and Finland.

MUNCH 150

In 2013 it will be 150 years since the birth of Edvard Munch, and the National Museum and the Munch Museum have teamed up to celebrate his sesquicentennial in the "Munch 150" project. The project's principal outcome will be a major exhibition co-organized by the Munch Museum and the National Gallery. The programme for the sesquicentennial was revealed on 12 December 2012, Munch's 149th birthday.

ACQUISITIONS OF ART

Pursuant to the agreement between the National Museum and the Ministry of Culture, the museum is responsible for managing the collections. Acquiring new works of art for the collections is an integral part of this effort.

In 2012, 163 works of art were purchased at a total cost of NOK 9,008,296, compared with NOK 10,066,524 in 2011. The fee paid to the Relief Fund for Visual Artists in 2012 was NOK 186,508.

The board would like to express its gratitude for the twenty-nine works that were donated to the museum in 2012.

In 2012, the following were on the Acquisition Committee: Director Audun Eckhoff, chair of the committee; Andrea Kroksnes and Sabrina van der Ley (from Contemporary Art); Nils Ohlsen and Øystein Ustvedt (from Old Masters and Modern Art); Nina Berre (from Architecture); Widar Halén (from Design and Decorative Arts); and Thierry Ford (from Conservation).

LOANS

Loans to other institutions are important, not only in order to present Norwegian art but also to establish and cultivate the National Museum's relations with Norwegian and foreign institutions. Loans depend on prior assessments of security measures, the work's state of preservation, and similar factors. Processing loan applications is a highly labour-intensive task for the various departments, as is sending employees as couriers when that is required. In 2012 a total of 103 loan applications were processed, resulting in 154 works of art being lent to external institutions: 72 works went on loan to 15 exhibitions in Norway, while 82 works went on loan to 20 exhibitions abroad. Three works were also deposited in various Norwegian public institutions.

COLLECTION MANAGEMENT AND CONSERVATION

Collection management comprises all the activities and measures that are required to take care of, document, and make the collections publically available (including in digital form). The National Museum is continuing the work it started in 2008 to revise the collections; this effort will be key to a successful relocation of the collections to the new museum building in Oslo.

Conservation is another of the institution's core tasks. The extent of such conservation is related not only to the exhibition, lending, and purchasing activities, but also to the upcoming relocation to one venue, which will require extensive conservation efforts in advance. An intensification of this work is planned from 2013 onward.

RESEARCH AND DEVELOPMENT

As a rule, the National Museum's research focuses on its own exhibitions and collections, and the findings are conveyed through exhibitions and relevant publications. In addition, the museum's experts contribute to other museums' exhibition catalogues and as editors, writers, lecturers, examiners, and consultants in their respective fields. Several employees serve on the boards of various Norwegian and foreign committees, panels, and organizations within their respective fields of expertise.

In 2012 the Museum signed an agreement with the Munch Museum and the University of Oslo to establish a long-term research collaboration on Edvard Munch and his art.

LIBRARY AND ARCHIVE COLLECTION

The National Museum's library is one of the most significant in its field in the Nordic countries, comprising a total of 167,501 publications and 30,600 slides. For its part, the archive collection provides scholars with a wealth of source material, with extensive holdings that are pertinent to art history and museology. In addition to being used by the museum's own staff, this collection

is also visited by art historians, students, pupils, and scholars from Norway and abroad. Digitalization is a highly prioritized task, as is providing access to the archive material in general, and the Museum's web site has been upgraded in order to make the public more aware of the services provided by the library and the archive collection.

DIGITALIZATION

The National Museum's efforts to digitalize its collections and photographs, and to give the public access to the results, have continued unabated. By the end of 2012, almost 20,000 works, objects, and drawings had been made available through the DigitaltMuseum web site.

In connection with the various exhibitions, new technology has been used in outreach projects targeted in particular at upper and lower secondary schools.

COMMUNICATION

As the National Museum's principal channel of information to the public, the web site (nasjonalmuseet.no) provides an overview of exhibitions, events, and activities, as well as information about the various departments and venues. On the basis of a user survey conducted in 2011, the web site's structure and layout were adapted during 2012.

The Museum has continued to actively use social media to communicate with the public. Maintaining a presence on Facebook, Twitter, and YouTube will remain a priority.

In winter 2011/2012 the Museum conducted an extensive survey of its visitors, and this survey will serve as a basis for further developing the museum's strategies on communication, education and exhibitions.

THE PROJECTED MUSEUM BUILDING IN OSLO

The preliminary study for the new museum building at the Vestbanen site, adjacent to the City Hall, was completed in April, in close collaboration with Statsbygg and the architectural firm of Kleihues + Schuwerk. The

study was then submitted to the local authorities for review. While the authorities worked on the zoning plan for the Vestbanen site, the Museum staff continued the quality control of the project, to ensure the detailed planning will be as expedient and smooth as possible after the Storting has made its final decision and given the green light for construction to begin. The status per February 2013 is that a proposition concerning the new building will be submitted to the Storting before Easter, with a decision expected during the spring session.

EMPLOYEES AND WORK ENVIRONMENT

The Work Environment Committee held five meetings in 2012. The National Museum participates in the IA Scheme for an inclusive working life, and has implemented an action plan related to its main HR goals: follow up and reduce absence due to illness; defer the age of retirement; retain employees with disabilities; and implement solid precautionary routines for preventing problems caused by the work environment. Staff and management have worked on a plan to improve the office landscapes in the museum's present buildings. They have also comprehensively reviewed and discussed the future offices.

Absence due to illness in 2012 was 4.6%. Though this is down on the 2011 level of 5.2%, it remains imperative for the museum's management and the Work Environment Committee to work diligently to prevent such absence and follow up employees on sick leave, in line with national standards.

At the end of 2012, the Museum had 144 permanent employees, 11 persons on long-term contracts, and 13 temporary employees. Converted to person-labour-years, this corresponds to a total of 159.64 person-labour-years, up by 10.95 person-labour-years on 2011.

66.7% of the employees are women and 33.3% are men. Management comprises 4 women and 5 men, while the various department heads comprise 3 women and 4 men; in total, women thus constitute 44% of management. The average salary for permanent employees encompassed by collective bargaining was NOK 463,416 for women and NOK 507,227 for men. This gender gap in salary will be subject to a further analysis.

An employee survey was carried out in January 2013, and the results indicate that the museum's employees are largely satisfied with the work environment.

The National Museum has a stated policy of gender equality. Job vacancy announcements include the following statement: "The National Museum values diversity and encourages qualified candidates of whatever age, gender, cultural background, and ethnicity to submit an application." No serious workplace accidents or incidents occurred or were reported during 2012.

THE BOARD

In 2012 the board held seven regular meetings.

The board consists of seven members, of which three are women and four are men. At the turn of the year, the board consisted of three appointees from the Ministry of Culture (Svein Aaser, the board's chair; André Støylen; and Mette Gundersen); one appointee from the Foundation for the Museum of Decorative Arts and Design (Erik Jondell, deputy chair); and one appointee from the Foundation for the Museum of Architecture (Kerstin Barup). In January 2013, the museum's employees elected Nina Frang Høyum and Nicholas Sullivan Hellsegg as their representatives.

The board would like to extend its warmest thanks to its former deputy chair, Grete Knudsen, for her sterling work during the previous period.

FRIENDS GROUPS ASSOCIATED WITH THE NATIONAL MUSEUM

Four groups are affiliated with the museum:

The Friends of the National Gallery, founded in 1917, with 463 members;

The Friends of the Museum of Decorative Arts and Design in Oslo, founded in 1919, with 446 members;

The Friends of the Museum of Contemporary Art, founded in 1990, with around 149 members;

The Friends of the Museum of Architecture, founded in 1994, with 163 members.

The board would like to thank the friends groups for their efforts to create interest in the National Museum.

SPONSORS AND COLLABORATORS

Wintershall Holding GmbH, the Ministry of Foreign Affairs, and Arts Council Norway provided important project-related funds in 2012. The board would like to thank these sponsors as well as the Norwegian Illustration Forum, the Fritt Ord Foundation, the Oslo National Academy of the Arts, and the University of Oslo for their contributions. We also express our gratitude to Sparebankstiftelsen DnB NOR for helping us purchase works of art that complement the museum's own collections and for their generous support of the Munch anniversary in 2013. Finally, we would like to thank the main sponsors of the Munch sesquicentennial: Statkraft, Flytoget, and Idemitsu Petroleum Norway.

ACTIVITY ANALYSIS

For the third year in a row, the National Museum has carried out annual activity analyses based on the costs reported in the annual report. In the first analysis, the costs are distributed per field of art: older art, contemporary art, design, and architecture. In the second analysis, the costs are distributed per activity: education, acquisition/R&D, safeguarding/conservation, and management.

Et innblikk i arbeidsdagen til de ansatte i Nasjonalmuseet.
Øverst: Kontorlandskap i Nasjonalmuseet – Arkitektur.
Midten: Forberedelser til vandrestilling. Filming hos design-
er-duoen Arne & Carlos i den nedlagte jernbanestasjonen de
bor i på Tonsåsen i Valdres.
Nederst: Flytting av Christian Krohgs *Albertine* i Nasjonalgalleriet.

Ansvarlig redaktør: Audun Eckhoff
Redaktør: Beate Orten
Redaksjon: Jean-Yves Gallardo, Mimi Rode Wiik og Beate Orten

Medvirkende: avdeling eldre og moderne kunst, avdeling samtidskunst, avdeling arkitektur, avdeling design og kunsthåndverk, avdeling landsdekkende program, avdeling kommunikasjon, avdeling samlingsforvaltning og avdeling administrasjon.

Design: Petter Stewart-Baggerud
Oversettelse til engelsk: Peter Cripps
Oversettelse fra tysk: The Wordwrights

Omslagsbilder:

Forside: Utstillingsforberedelser til «Kongelige reiser 1905–2005», regjeringens gave til kongeparets 75-årsdager. Kong Haakons og dronning Mauds kroningsvogn løftes inn i Kunstindustrimuseet. Foto: Anne Hansteen / Nasjonalmuseet. Bakside: Nasjonalmuseets bibliotek er det største innen kunsthåndverk i Norge. Her vises et glimt av biblioteket i det nye nasjonalmuseet på Vestbanen © Kleihues+Schuwerk Gesellschaft Von Architekten MbH / MIR / Statsbygg

Foto/kreditering:

Kleihues+Schuwerk Gesellschaft Von Architekten MbH / Statsbygg: s. 5, s. 71 (nederst). Verk av Hanne Friis og Jim Darbu (© BONO 2013): s. 16. Ugo Carmeni / Museum of Finnish Architecture: s. 25 (øverst). Jiri Havran: s. 25 (midten). Pétur Thomsen: s. 25 (nederst). Camilla Orten (© Nasjonalmuseet / Munch-museet / Munch-Ellingsen-gruppen / BONO 2013): s. 29. © Nasjonalmuseet / Munch-museet / Munch-Ellingsen-gruppen / BONO 2013: s. 35. Marius Wang s. 44. Kjartan Hauglid / Det kongelige hoff: s. 69 (midten). Jan Haug / Det kongelige hoff: s. 69 (nederst).

Resterende foto: Nasjonalmuseet, ved Anne Hansteen, Andreas Harvik, Therese Husby, Børre Høstland, Dag André Ivarsøy og Morten Thorkildsen.

Trykk: Konsis Grafisk AS
Opplag: 1 100

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design
Pb. 7014 St. Olavs plass
N-0130 Oslo

Tlf. +47 21 98 20 00
E-post: info@nasjonalmuseet.no
nasjonalmuseet.no

Redaksjonen avsluttet 28.05.2013

NASJONALMUSEET